

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Begroting 2013

Jaarplan en financiële begroting

Registratienummer
12.34316

Datum
14 november 2012

Versie
2.1
Status
Definitief

Afdeling
Financiën, Control & Belastingen

Inhoudsopgave

1	Inleiding	12
2	Ontwikkelingen, uitgangspunten en normen	15
2.1	Ontwikkelingen	15
2.2	Uitgangspunten en normen	17
3	Waterveiligheid	19
3.1	Indicatoren Waterveiligheid	19
3.2	Programma primaire keringen op orde	19
3.3	Beheer van de waterkeringen	20
4	Voldoende water	24
4.1	Indicatoren Voldoende water	24
4.2	Programma Bestrijding wateroverlast	24
4.3	Programma Verbetering boezemkades	25
4.4	Bestrijding watertekort	26
4.5	Integraal beheer van het watersysteem	27
5	Schoon water	32
5.1	Indicatoren Schoon water	32
5.2	Programma Kaderrichtlijn Water	32
5.3	Beheersing van lozingen: vergunningverlening en handhaving	35
5.4	Beheersing van lozingen: afvalwaterketen	36
6	Veilige (vaar)wegen	41
6.1	Indicatoren Veilige (vaar)wegen	41
6.2	Wegenbeheer	41
6.3	Vaarwegenbeheer	43
7	Bestuur en organisatie	45
7.1	Bestuur en externe communicatie	45
7.2	Beleidsontwikkeling	46

7.3	Heffing en invordering	47
7.4	Organisatie en bedrijfsondersteuning	48
7.5	Crisisbeheersing	50
7.6	Monitoring van het watersysteem	52
8	Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)	54
8.1	Indicatoren MVO	54
8.2	Mensen	54
8.3	Milieu en klimaat	56
8.4	Doelmatigheid	58
9	Financieel beleid	61
10	Weerstandvermogen en risico's	63
11	Waterschapsbelastingen	68
11.1	Belastingstelsel	68
11.2	Kwijtschelding	68
11.3	Belastingtarieven	68
12	Incidentele baten en lasten 2013	71
12.1	Incidentele baten/lasten	71
13	Kostentoerekening	72
14	Egalisatiereserves en voorzieningen	74
15	Financiering	77
16	Cultuurhistorisch erfgoed	80
17	Verbonden partijen	82
18	EMU-saldo	90
19	Exploitatie	91
19.1	Exploitatie naar programma	91
19.2	Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten	91
19.3	Toelichting op de begroting naar kosten- en opbrengstsoorten	92

19.4	Begroting naar taken (kostendragers)	93
20	Bijlagen	95
20.1	Belastingprofielen	95
20.2	Personeelslasten en formatie	96
20.3	Recapitulatie programma-investeringen	97
20.4	Recapitulatie beheerinvesteringen	98
20.5	Vaste activa	99
20.6	Vaste schulden	100
20.7	Afkortingenlijst	101

Vooruitblik 2013 op hoofdlijnen

Veiligheid, schoon en voldoende water

In Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal wonen we met 1,1 miljoen inwoners beneden zeeniveau. Juist nu de zeespiegel stijgt en de bodem daalt, is het een extra uitdaging om droge voeten te houden. Als hoogheemraadschap is het onze taak om te zorgen voor de waterveiligheid en voor voldoende schoon water.

Veiligheid tegen overstroming

Met onze dijken, duinen, dammen en kades beschermen wij Noord-Holland boven het Noordzeekanaal tegen overstromingen. Daarvoor plegen we onderhoud en versterken we ze waar nodig. In 2013 werken we vooral aan het maken van plannen om onze dijken aan de normen te laten voldoen. Vanaf 2014 voeren we deze plannen uit.

In geval van calamiteiten of rampen willen we professioneel en slagvaardig reageren. We hebben een crisisbeheersingsorganisatie die in staat is maatregelen te nemen in geval van (dreigende) overstroming, wateroverlast en waterkwaliteitsproblemen. Daarvoor zorgen we voor actuele plannen en draaiboeken, maar ook voor voldoende noodmateriaal en -materieel. We leiden medewerkers op en oefenen in de praktijk. Verder intensiveren we de samenwerking met andere partners en professionaliseren we de informatie- en communicatievoorziening. Zo beschikken we bijvoorbeeld over een hoogwaterinformatiesysteem, waarmee we de gevolgen van een dijkdoorbraak in beeld kunnen brengen.

Voldoende water

Zonder goed waterbeheer zou bijna ons hele gebied onder water staan. We bouwen, beheren en onderhouden infrastructuur die nodig is om het water vast te houden, te bergen en aan- en af te voeren. Daarbij komt dat het klimaat verandert. Dit leidt tot het vaker ontstaan van extreme neerslagsituaties, maar ook tot langere droogteperiodes. Om ook in de toekomst verzekerd te zijn van voldoende water en droge voeten nemen we passende maatregelen. In 2013 brengen we de waterhuishouding in 10 polders op orde, zodat deze voldoen aan de normen voor waterlast. Ook verbeteren we 25 kilometer van onze regionale waterkeringen.

Voor de bestrijding van watertekort hebben we de minimale waterbehoefte van ons beheergebied voor de toekomst bepaald en knelpunten in het wateraanvoersysteem in beeld gebracht. Zowel op landelijk als op regionaal niveau worden de strategieën voor een duurzame en eerlijke verdeling van schoon, zoet water verder uitgewerkt. Wij leveren daaraan onze bijdrage.

Schoon water

De waterkwaliteit in beekjes, sloten, kanalen, plassen en meren moet goed zijn. Dit bereiken we door het zuiveren van afvalwater, het onderhouden en baggeren van waterlopen, en het investeren in maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Maar ook door het verlenen van watervergunningen en het toezicht houden op lozingen. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) bevat doelstellingen voor de waterkwaliteit.

Voor de KRW voeren we verschillende maatregelen uit. Binnen het Rompprogramma richten we in 2013 circa 24 kilometer oevers natuurvriendelijk in en maken we 11 locaties passeerbaar voor vissen. Verder maken we op basis van het waterlopenbeheerplan een start met het omschakelen naar natuurvriendelijk beheer en onderhoud. Ook voeren we onderzoek en monitoring uit om het effect op de waterkwaliteit en mogelijkheden voor nieuwe maatregelen te bepalen.

Veilige (vaar)wegen

Voor gemeenten beheren we wegen. Dit zijn voornamelijk wegen buiten de bebouwde kom. Verder zijn we beheerder van vaarwegen, inclusief sluizen en bruggen, voor zover deze niet door andere overheden worden beheerd.

We willen de verkeersveiligheid op onze wegen verbeteren om in 2020 te voldoen aan de landelijke doelstelling voor het vermijden van het aantal ernstige verkeersslachtoffers, doden en gewonden. In 2013 gaan we door met de herinrichting van wegen volgens de uitgangspunten van 'Duurzaam Veilig'.

Huis op orde

Interne beheersing

Om goed te kunnen sturen op het realiseren van de doelen in de begroting en hierover verantwoording te kunnen afleggen, is in de eerste plaats een goede informatievoorziening van belang. We maken een implementatieplan om de gewenste verbeteringen in de informatievoorziening snel en in de juiste volgorde te realiseren.

Verder brengen we voortdurend onze risico's in beeld en treffen we maatregelen om deze te beheersen. We evalueren de Kadernota risicomanagement en passen deze waar nodig aan en toe.

Waterschappen zijn uit oogpunt van behoorlijk bestuur verplicht ervoor te zorgen dat de cijfers een getrouw beeld geven van de werkelijkheid en het financieel beheer op orde is en er aantoonbaar rechtmatig wordt gehandeld. Met de planning & controlcyclus leggen we verantwoording af over het bereiken van onze beoogde resultaten en prestaties. Naast beoordeling van de cijfers en de rechtmatigheid door een externe accountant, onderzoekt onze Rekenkamercommissie steekproefsgewijs onze doelmatigheid en doeltreffendheid. We scherpen het inkoopproces verder aan, zodat we op het gebied van rechtmatigheid beter scoren.

Ontwikkeling mensen en organisatie

We versterken de aansturing, de bedrijfsvoering en het financiële beheer en brengen de bedrijfsprocessen verder op orde. Daarvoor hebben we in 2012 de ambtelijke organisatie anders ingericht. De herinrichting is gebaseerd op denken en organiseren vanuit onze primaire taken: Watersystemen, Waterkeringen en Wegen, Dijkversterking (HWBP) en Waterketen. Op 1 juli 2012 zijn we gestart met het leer- en ontwikkeljaar. We zetten in op een flexibele organisatie met goed opgeleide en breed inzetbare medewerkers en een daarbij passende organisatiecultuur. Na 1 juli 2013 besluiten we definitief over onze organisatiestructuur.

We zorgen ervoor dat we een aantrekkelijke werkgever zijn en profileren ons ook zo in de communicatie met de arbeidsmarkt. We houden een medewerkertevredenheidsonderzoek waarbij we onder andere onderzoeken hoe de medewerkers de organisatieverandering ervaren. Het onderzoek kan weer leiden tot verbetermaatregelen.

Realiseren actuele begroting

Jaarlijks begroten we vele investeringen en ook onderhoud. Voor het realiseren daarvan zijn we veelal afhankelijk van samenwerking, vergunningen en maatschappelijk draagvlak. We streven er naar om minimaal 80% van de geplande investeringen daadwerkelijk te realiseren.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Succesvolle samenwerking met de omgeving

Voor de uitvoering van al onze taken is een vorm van samenwerking nodig met andere overheden, semi-overheden, kennisinstituten, bedrijfsleven en natuurlijk ook met onze inwoners. Samenwerking is nodig voor draagvlak in de samenleving en om kosteneffectief te werken. Door het koppelen van belangen en doelen bereiken we synergie met onze maatschappelijke omgeving en doelmatigheid. Zo ontstaan ook mogelijkheden voor het verkrijgen van medefinanciering en subsidies zoals bij de werken in het Wormer- en Jisperveld. Samen met gemeenten, de provincie en natuurmonumenten nemen we maatregelen om het watersysteem te verbeteren. Ook werken we intensief en structureel samen met gemeenten aan het steeds doelmatiger transporteren en zuiveren van afvalwater. Met waterschappen werken we samen op het gebied van de muskusrattenbestrijding en bij beleidsontwikkeling en innovatie. Verder participeren we in gebiedsontwikkelingsprojecten.

Dienstverlening

We verbeteren de omgevingsgerichtheid van onze organisatie. We streven ernaar in de waardering bij inwoners te groeien van een 6 naar een 6,5 op de waarde 'omgevingsgerichtheid' in 2015. De ontwikkeling van de omgevingsgerichtheid van medewerkers is een belangrijk aandachtspunt binnen het traject van organisatieverandering.

Daarnaast werken we aan het vergroten van de naams- en taakbekendheid, en aan het realiseren van ons gewenste profiel: een graag geziene, deskundige partner die slagvaardig en klantgericht opereert.

Volgens het Communicatiebeleidsplan streven we ernaar dat in 2015 minstens 35 procent van de inwoners bekend is met het hoogheemraadschap, 55 procent spontaan onderdelen van de naam kan reproduceren en minstens 60 procent (geholpen) weet wat de eerste drie kerntaken zijn (waterveiligheid, voldoende water en schoon water). Het centrale inhoudelijke thema is 'samenwerken aan de veiligheid in Noord-Holland'. Het klimaat verandert: de zeespiegel stijgt en de bodem daalt. Het vergroten van onze herkenbaarheid, zichtbaarheid en bekendheid zijn belangrijke speerpunten. Bij de externe communicatie ligt de focus op reputatiemanagement via het gedrag van de organisatie.

Milieu

Wij voelen ons mede verantwoordelijk voor het milieu. Tot eind 2015 ligt onze focus op het terugbrengen van de CO₂-uitstoot door in te zetten op alternatieve energiewinning. We hebben in 2012 een energieverkenning laten uitvoeren naar de mogelijkheid tot verduurzaming van onze energievraag op basis van eigen duurzame energiebronnen. De energieverkenning levert een belangrijk fundament en een onderbouwing voor de ontwikkeling van ons energiebeleid in 2013.

De milieudoelstellingen bereiken we verder door grote en kleine aanpassingen in ons dagelijks werk. Deze acties zijn opgenomen in ons Milieuactieprogramma. Een belangrijk uitgangspunt is duurzaamheid blijvend binnen onze organisatie te verankeren. Daarom brengen we energie, milieu en klimaat via bewustwordingscampagnes volop onder de aandacht van medewerkers. Ook bij bestuursbesluiten hebben we aandacht voor de doelstellingen van ons Milieu- en klimaatbeleid.

Kengetallen

Lasten

De netto lasten bedragen in totaal € 202,6 miljoen. Voor het bepalen van de belastingopbrengsten verdelen we de netto lasten over de taken watersysteembeheer, zuiveringsbeheer en wegenbeheer. In onderstaande tabel zijn de netto lasten per taak weergegeven.

Netto lasten naar taak

Taak (bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
Watersysteem	102,5	106,5	114,3
Zuiveringen	72,9	74,8	74,9
Wegen	13,3	13,4	13,4
Totaal	188,7	194,8	202,6

In onderstaande tabel zijn de netto lasten per programma weergegeven voor het bepalen van de hoogte van de heffing.

Netto lasten naar programma

Programma (bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
Waterveiligheid	7,2	10,8	16,4
Voldoende water	55,8	66,7	68,8
Schoon water	67,1	73,1	75,2
Veilige (vaar)wegen	16,5	22,4	20,0
Bestuur en organisatie	42,1	21,9	22,2
Totaal	188,7	194,8	202,6

Belastingen

Onze inkomsten bestaan hoofdzakelijk uit belastingopbrengsten. De belastingen bepalen we voor de taken Watersysteembeheer, Zuiveringsbeheer en Wegenbeheer. In onderstaande tabel zijn de netto belastingopbrengsten per taak weergegeven.

Netto belastingopbrengsten per taak

Taak (bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
Watersysteem	102,5	106,5	114,3
Zuiveringen	72,9	74,8	74,9
Wegen	13,3	13,4	13,4

Heffing modelsituaties

Op basis van de benodigde belastingopbrengsten en de heffingseenheden bepalen we middels kostentoedeling de tarieven voor de verschillende categorieën. Bij de voorbeeldprofielen voor de aanslagbedragen 2013 is rekening gehouden met een WOZ-waardeontwikkeling van -6%. Deze waarden vermindering is gebaseerd op de CBS-index voor het gebied van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Onderstaande tabel toont wat dit betekent voor modelsituaties.

Voorbeeldprofielen (bedragen x € 1)	Exclusief de wegentaak		Inclusief de wegentaak	
	Aanslagbedrag	Aanslagbedrag	Aanslagbedrag	Aanslagbedrag
	2012	2013	2012	2013
Eenpersoonshuishouden	136	137	171	172
Meerpersoonshuishouden	246	242	281	277
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2012 € 240.000 en 2013 € 225.600)	344	353	404	413
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2012 € 500.000 en 2013 € 470.000)	450	473	537	561
Procesindustrie	89.184	87.570	92.304	90.729
Groothandel	1.529	1636	1.778	1.889
Klein-bedrijf	410	435	472	499
Groot veeteeltbedrijf (40 ha)	4.023	4.372	4.818	5.172
Klein veeteeltbedrijf (20 ha)	2.012	2.172	2.389	2.552
Glastuinbouwbedrijf	336	352	380	396
Natuurgebied	45	49	53	57

In onderstaande tabel zijn de voorbeeldprofielen weergegeven die van toepassing wanneer in 2013 de tariefdifferentiatie wordt toegepast voor binnendijs ongebouwd verharde openbare wegen met 200% te verhogen.

Voorbeeldprofielen (bedragen x € 1)	Exclusief de wegentaak		Inclusief de wegentaak	
	Aanslagbedrag	Aanslagbedrag	Aanslagbedrag	Aanslagbedrag
	2012	2013	2012	2013
Groot veeteeltbedrijf (40 ha)	4.023	4.070	4.818	4.868
Klein veeteeltbedrijf (20 ha)	2.012	2.022	2.389	2.399

Jaarresultaat

Bij de bepaling van het jaarresultaat maken we onderscheid tussen het resultaat voor onttrekking en na onttrekking uit de bestemmingsreserves. Het resultaat na onttrekking wordt ten gunste of laste van de algemene reserves gebracht. In onderstaande tabel zijn de begrote jaarresultaten weergegeven. Voor 2011 betreft het de cijfers uit de jaarrekening.

(bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
Kosten	228,6	246,9	254,3
Opbrengsten	52,1	43,3	43,2

Exploitatie	176,5	203,6	211,1
Toevoeging reserves	-16,8	1,9	0,4
Onttrekking reserves	4,6	10,6	8,9
Belastingen	188,7	194,8	202,6
Resultaat	-	-	-

Investerings

Een belangrijk deel van ons werk bestaat uit het tot stand brengen van investeringswerken. Jaarlijks starten we veel nieuwe projecten en ronden we lopende projecten af. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringsuitgaven en –inkomsten per beleidsprogramma.

Investeringsbegroting

Programma (bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
<u>Uitgaven</u>			
Waterveiligheid	37,3	38,1	28,3
Voldoende water	25,6	34,5	45,6
Schoon water	38,9	24,7	23,5
Veilige (vaar)wegen	2,1	4,6	2,7
Bestuur en organisatie	15,1	3,7	6,0
Totaal uitgaven	119,0	105,6	106,1
<u>Inkomsten</u>			
Waterveiligheid	32,7	31,8	26,3
Voldoende water	6,7	6,2	6,7
Schoon water	0,5	0,5	0,5
Veilige (vaar)wegen	0,8	2,2	0,1
Bestuur en organisatie	-	-	-
Totaal inkomsten	40,7	40,7	33,6
Netto investeringsvolume	78,3	64,9	72,5

Ontwikkeling van de schuldenpositie

Tijdens de themabijeenkomst van het college van hoofdingelanden (CHI) is gesproken over de omvang van de leningportefeuille, de verhouding van de kapitaallasten ten opzichte van de totale lasten van de exploitatiebegroting en de verhouding van de omvang van de leningportefeuille ten opzichte van belastingopbrengst. Onderstaande tabel geeft het verloop weer tijdens de planperiode van het Meerjarenplan 2013-2016 en geeft een doorkijk naar 2030.

Schuldenpositie in planperiode van het Meerjarenplan 2013-2016, in 2020 en 2030

	2013	2014	2015	2016	2020	2030
Omvang leningportefeuille (bedragen x € 1 miljoen)	413	481	471	468	650	566
Verhouding kapitaallasten/totale lasten	20%	21%	21%	21%	27%	21%
Verhouding omvang leningportefeuille/belastingopbrengst	2,0	2,3	2,2	2,1	2,5	1,8

1 Inleiding

In Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal wonen we met 1,1 miljoen inwoners beneden zeeniveau. Leven onder zeeniveau lijkt vanzelfsprekend, maar dat is het niet. Juist nu de zeespiegel stijgt en de bodem daalt, is het een extra uitdaging om droge voeten te houden. Als hoogheemraadschap is het onze taak om te zorgen voor de waterveiligheid. Niet alleen nu, maar ook in de toekomst. Daarom werken onze medewerkers elke dag aan de bescherming van het land en de kwaliteit van het oppervlaktewater. Ons werkgebied is Noord-Holland boven het Noordzeekanaal inclusief Texel. Daar werken we aan:

Dijken: het beschermen van inwoners tegen overstromingen

Water: de zorg voor voldoende en schoon oppervlaktewater

Wegen: het beheer en onderhoud van plattelandswegen

Onze taken voeren we uit op een kostenbewuste en maatschappelijk verantwoorde manier. Hierbij werken we nauw samen met onder meer gemeenten, provincie en rijk.

In deze begroting leest u welke prestaties wij in 2013 willen waarmaken voor de inwoners in ons werkgebied en wat daarvan de verwachte kosten zijn. Het collegeprogramma, het Waterbeheersplan 2010-2015 (WBP4) en het Meerjarenplan 2013-2016 vormen de basis voor de begroting.

De begroting is opgebouwd rondom onze belangrijkste beleidsprogramma's: Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon water, en Veilige (vaar)wegen. Deze benoemen de maatschappelijke effecten die wij met onze taakuitvoering willen bereiken en waarmee we onze rol in de samenleving benadrukken. Verder gaan we in op de manier waarop ons bestuur stuurt op het goed functioneren van de (bestuurlijke) organisatie en op de algemene maatschappelijke verantwoordelijkheid die wij nemen bij het uitvoeren van onze taken (MVO¹).

De begroting sluit zoveel mogelijk aan bij onze doelen in het Meerjarenplan 2013-2016. Ook de indeling van de begroting komt daarmee overeen. Binnen onze beleidsprogramma's maken we onderscheid tussen programmataken (de diverse verbeterprogramma's) en beheertaken (regulier onderhoud en instandhouding).

---

¹ Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De indeling van de begroting is als volgt.

Effecten	Water-veiligheid	Voldoende water	Schoon water	Veilige (vaar)wegen	Bestuur en organisatie	MVO
Programmataken	Primaire keringen op orde	Bestrijding wateroverlast Verbetering boezemkades Watertekort	KRW			
Beheertaken	Beheer waterkeringen	Beheer watersysteem	Beheersing van lozingen: Vergunning-verlening en handhaving Afvalwaterketen	Wegenbeheer Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	Bestuur en externe communicatie Beleids-ontwikkeling Heffing en invordering Organisatie en bedrijfs-ondersteuning Crisis-beheersing Monitoring van het watersysteem	Mensen Milieu en klimaat Doelmatigheid

Leeswijzer

De hoofdstukken 3 tot en met 6 hebben een vaste indeling.

- Eerst vermelden we in de tabel 'Indicatoren' het effect, de resultaten en de prestaties van het programma.
- Vervolgens werken we de effecten uit als programmataak of beheertaak.
- Alle taken zijn voorzien van een te bereiken resultaat, weergegeven in de paragraaf 'Doelstelling'.
- Voor elk resultaat is in de paragraaf 'Wat wil het hoogheemraadschap bereiken' aangegeven welke prestaties daarvoor nodig zijn.
- Vervolgens vermelden we wat we in 2013 daarvoor doen (maatregelen) en wat het kost.

Het programma Maatschappelijk verantwoord ondernemen gaat over de manier waarop we de effecten willen bereiken.

In de hoofdstukken 7 'Bestuur en organisatie' en 8 'Maatschappelijk verantwoord ondernemen' is onder meer informatie opgenomen over onze bedrijfsvoering. Hiermee voldoen we aan artikel 4.11 van de voor waterschappen geldende voorschriften voor de beleidsvoorbereiding en de verantwoording van de waterschappen (BBVW). De hoofdstukken 9 t/m 19 bevatten de overige begrotingsonderwerpen, zoals financieel beleid, risico's, belastingdruk en de onderdelen van de financiële begroting.

In hoofdstuk 20 zijn enkele overzichten opgenomen die niet wettelijk zijn voorgeschreven:

- de verdeling van de belastingdruk over de diverse categorieën belanghebbenden;
- de personeelslasten en formatie;
- een samenvatting van de exploitatie en de investeringen van de programmataken en beheertaken;
- een overzicht van de netto-investeringen per programma;
- een overzicht van de vaste activa en de vaste schulden.

2 Ontwikkelingen, uitgangspunten en normen

2.1 Ontwikkelingen

Onze omgeving verandert. De klimaatverandering heeft directe invloed op al onze taken. Sinds 2005 zijn we concreet bezig met het treffen van maatregelen om ons werkgebied klimaatbestendig te maken. Deze maatregelen willen we op maatschappelijk verantwoorde en kostenbewuste manier uitvoeren. Maar ook de invloed van Europa neemt toe, onder andere via de Kaderrichtlijn Water en de Richtlijn Overstromingsrisico's.

Samenwerking

Verder verandert de manier waarop organisaties met elkaar en met burgers omgaan. Processen, rollen, taken en bevoegdheden verschuiven voortdurend. Wij richten ons daarom op het vergroten van de interactie met onze partners en passen onze werkwijze hierop aan. Meer dan ooit maken we strategische keuzes op een rechtmatige, integere en doelmatige manier en behartigen we de maatschappelijke belangen. Bestuur en organisatie willen weten wat er leeft bij de burgers en partners. De communicatie met deze partijen is proactief en gericht op samenwerking. Het bestuur steekt dagelijks energie in het bereiken van de doelstelling, door het voeren van heldere bestuurlijke discussies en door het nemen van duidelijke besluiten. Hiermee willen we draagvlak bereiken in de samenleving.

Samenwerking is nodig om kosteneffectief te werken. Door het koppelen van belangen en doelen bereiken we synergie en doelmatigheid. Zo ontstaan mogelijkheden voor het verkrijgen van medefinanciering en subsidies. Verder kunnen we door samenwerking inkoopvoordeel behalen. We werken samen met Rijkswaterstaat, ook op het gebied van ICT. Een voorbeeld hiervan is de productie van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN).

Bij de samenwerking met anderen gaan we uit van onze eigen taken. Daarbij houden we rekening met de verantwoordelijkheden van onze partners.

Bestuursakkoord Water

Het Rijk, de provincies, waterschappen, gemeenten en de waterbedrijven hebben in 2011 afspraken vastgelegd in het Bestuursakkoord Water. Doel van het akkoord is te komen tot doelmatiger waterbeheer in Nederland met een krachtige, kleine en dienstverlenende overheid. Een overheid die zich tot haar kerntaken beperkt en waarbij taken zo dicht mogelijk bij de burger worden uitgevoerd. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen gaan samenhangend functioneren als herkenbare eenheid. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden verdelen we doelmatig over maximaal twee bestuurslagen. Daarvoor zijn hervormingen en decentralisatie nodig. Het akkoord bevat daarvoor richtinggevende afspraken, die in de komende jaren verder worden uitgewerkt. Het akkoord werkt door op al onze beleidsterreinen. De partijen hebben afgesproken dat de waterschappen gaan zorgen voor de organisatie, (mede)financiering en uitvoering van het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Andere belangrijke onderwerpen zijn de verkiezingen van de waterschapsbesturen en de samenwerking in de afvalwaterketen. Met gemeenten hebben we in regioverband afspraken gemaakt over de uitvoering van het akkoord.

Bezuiniging rijksbegroting

De bezuinigingen op de rijksbegroting zorgen voor een toename van onze kosten. De gevolgen van de economische crisis blijven voor ons en onze partners voelbaar. Er is voortdurende spanning tussen de kosten van de taakuitvoering en onze ambities enerzijds en de wens de lasten voor de burger niet verder te verzwaren anderzijds. Dit vraagt, meer nog dan vroeger, om een zorgvuldige afweging van belangen.

Nationaal Deltaprogramma

In het kader van het Deltaprogramma werkt het Rijk de komende jaren aan de totstandkoming van de Deltabeslissingen, die in 2014 aan de politiek worden voorgelegd. Deze beslissingen zijn bepalend voor de veiligheid, watervoorziening en ruimtelijke inrichting van ons land. Het landelijke Deltaprogramma omvat negen deelprogramma's, met daarin voor het hele land maatregelen die de gevolgen van de klimaatverandering tegengaan. Een aantal daarvan is voor onze taakuitvoering van belang: de deelprogramma's Waterveiligheid, Zoetwatervoorziening, IJsselmeergebied, Waddengebied en Kust. Vooral de eerste drie deelprogramma's zijn voor ons belangrijk vanwege de ligging van het beheergebied. We leven onder zeeniveau en zijn afhankelijk van de zoetwatervoorziening vanuit het IJsselmeer.

Klimaatverandering: Deltavisie voor Hollands Noorderkwartier

We maken een eigen Deltavisie voor Hollands Noorderkwartier. Deze stellen we naar verwachting vast in oktober 2012. Onze eigen Deltavisie helpt ons en onze partners om goed en onderbouwd positie te kiezen in de discussies die op landelijk niveau over het Deltaprogramma worden gevoerd. Met onze visie kijken we 50 tot 100 jaar vooruit om Hollands Noorderkwartier voor te bereiden op de toekomst, zodanig dat de gevolgen van de klimaatverandering worden opgevangen. De visie heeft betrekking op waterveiligheid, wateroverlastbestrijding en voldoende schoon zoet water. Bij de ontwikkeling ervan hebben we goed geluisterd naar inwoners, partners en mede-overheden. We werken onze Deltavisie de komende jaren uit in een regionaal deltaprogramma voor Hollands Noorderkwartier.

Uitvoering programma's

Ondertussen voeren we nu al een aantal programma's uit die het beheergebied klimaatbestendig maken. De primaire (zee)waterkeringen staan onder controle en verbeteren we binnen het Programma primaire keringen op orde (Hoogwaterbeschermingsprogramma) wanneer ze niet voldoen aan de door het Rijk vastgestelde normen. Voor de bestrijding van wateroverlast voeren we het programma Wateropgave uit. Daarmee zorgen we voor meer ruimte voor water (waterberging) en voor verbetering van het watersysteem, bijvoorbeeld door aanpassing van stuwen en de gemaalcapaciteit. Verder verbeteren we de boezemkades binnen het programma Verbetering Boezemkades (VBK).

Het totale watersysteem bestaande uit polders en boezems wordt integraal benaderd en aangepakt. Zo stemmen we verbetering van boezemkades af op andere maatregelen op het gebied van peilbeheer en bemaling van de Schermerboezem.

Klimaatverandering brengt niet alleen wateroverlast met zich mee. We bereiden ons ook voor op maatregelen die de effecten van langdurige droogte en warmte op het water(eco)systeem voorkomen of beperken. De provincie stelt in overleg met ons de zogenaamde verdringingsreeks vast. Daarmee wordt bepaald welke (gebruiks)functies in tijden van droogte het langst worden voorzien van zoet water.

De Europese Kaderrichtlijn Water stelt eisen aan de kwaliteit van het oppervlaktewater. We werken aan het verbeteren van de water(systeem)kwaliteit. De maatregelenpakketten daarvoor staan in ons Waterbeheersplan 4 (WBP4) en voeren we uit binnen het programma Kaderrichtlijn Water (KRW).

Externe gerichtheid

We willen voorzien in de maatschappelijke vraag naar meer eenvoud en transparantie in het berichten- en rechtsverkeer tussen burgers en overheidsinstanties. Voor een goede interactie met partners en burgers werken we aan het vergroten van de naams- en taakbekendheid en het realiseren van ons gewenste profiel: een graag geziene deskundige partner die slagvaardig en klantgericht opereert.

Organisatieontwikkeling Henze 2.12

Naast al hiervoor genoemde ontwikkelingen wordt van ons steeds vaker gevraagd dat we sneller, professioneler en slagvaardiger reageren op prioriteiten van samenwerkingspartners en inwoners. Om op alle ontwikkelingen te kunnen inspelen, zijn we, onder de werktitel 'Henze 2.12', een traject van organisatieverandering gestart. Onze organisatiestructuur hebben we met ingang van 1 juli 2012 ingericht rond onze kerntaken. Op die manier hebben we deze taken ondergebracht bij een direct verantwoordelijke.

De gekozen aanpak van onze organisatieverandering is te omschrijven met 'doen en leren'. Tot 1 juli 2013 loopt een leer- en ontwikkelfase. Met deze aanpak brengen we onze kernwaarden (resultaat- en omgevingsgerichtheid, kostenbewust, open, betrouwbaar, en oog voor de toekomst) in de praktijk. We zetten in op een flexibele organisatie met goed opgeleide en breed inzetbare medewerkers en een daarbij passende organisatiecultuur. Na 1 juli 2013 besluiten we definitief over onze organisatiestructuur.

2.2 Uitgangspunten en normen

Uitgangspunt voor de Begroting 2013 is het Meerjarenplan 2013-2016. De beleidsrichting van het Meerjarenplan hebben we in de begroting verder uitgewerkt.

Belastingdruk

In het collegeprogramma 2009-2012 staat onder meer dat tot 2015 de belastingdruk² jaarlijks ten hoogste gemiddeld 4 procent mag stijgen. Het meerjarenplan 2013-2016 voldoet aan dit uitgangspunt. We kiezen daarmee voor een maatschappelijk verantwoorde kostenontwikkeling, in combinatie met een vanuit risico-oogpunt acceptabel tempo van uitvoering van de programma's. In de Begroting 2013 verdelen we de stijging van de belastingopbrengst als volgt over de waterschapstaken.

Waterschapstaak	2013 t.o.v. 2012
Watersysteemheffing	6,80%
Zuiveringsheffing	0,04%
Wegenheffing	-0,04%

Schuldenlast

Uitgaven kunnen we direct betalen uit 'de exploitatie', of we kunnen er geld voor lenen (activeren). Het voordeel van activeren is het egaliseren van kosten over een langere periode. Doorgaans is het verstandig om grote uitgaven aan infrastructuur, die over een langere periode wordt gebruikt, ook over een langere periode te bekostigen, dus te activeren. Een nadeel van activeren is dat de kapitaallasten hoger worden en we daarmee de financiële en bestuurlijke ruimte om naderhand bij te sturen beperken. We zoeken hierin de juiste balans en proberen doorschuiven van kosten naar de toekomst te beperken. Uitgangspunt is de schuldenlast te begrenzen op circa 2,5 x de belastingopbrengst. De huidige financiële langetermijnplanning komt uit op een schuldenlast van € 650 a € 750 miljoen in 2030.

² Belastingdruk: Onder 'belastingdruk' verstaat het hoogheemraadschap het totaal van de belastingaanslagen van een begrotingsjaar.

Personeelslasten

De personeelslasten hebben we bepaald op basis van de loonkostenontwikkeling volgens de laatste CAO. De tarieven van medio 2012 zijn uitgangspunt voor de sociale lasten. De opleidingskosten bedragen 2,5 procent van de loonsom.

Renteomslag

We passen geen directe financiering toe. Dit betekent dat er geen koppeling is van een lening aan een specifieke investering. Daarom berekenen we elk jaar het gemiddelde rentepercentage (de zogenaamde omslagrente). Hiermee rekenen we de rentekosten toe aan de investeringen. Voor 2013 is de omslagrente 3,12 procent. Een toelichting hierop is opgenomen in hoofdstuk 13.

3 Waterveiligheid

Noord-Holland ligt grotendeels onder de zeespiegel en is bovendien aan drie kanten omgeven door water. De bodem daalt en de zeespiegel stijgt. Wij hebben de belangrijke taak om het kwetsbare, dichtbevolkte Noord-Holland te beschermen tegen overstromingen. Daarvoor onderhouden we dijken, duinen, dammen en (boezem)kades³, en we versterken ze als dat nodig is. In totaal gaat het om duizenden kilometers dijken en duinen langs de Noordzee, Waddenzee, Markermeer en IJsselmeer, maar ook langs binnenwater.

3.1 Indicatoren Waterveiligheid

Effect	Resultaten	Prestaties
Veiligheid tegen overstroming	Het hoogheemraadschap voldoet aan de uitvoering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) uit 2007, geactualiseerd in 2011	In 2021 is 119 kilometer primaire waterkeringen met de status 'voldoet niet' uit de landelijke toetsing van 2006 verbeterd
	Het in stand houden van de waterkeringen	De primaire waterkeringen voldoen aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit de Beleidsnota waterkeringen

3.2 Programma primaire keringen op orde

3.2.1 Doelstelling

Voldoen aan de uitvoering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) uit 2007. Het Rijk en de waterschappen hebben het programma van 2007 in 2011 geactualiseerd, nadat de Tweede Kamer het HWBP de status 'groot project'⁴ heeft toegekend. Het geactualiseerde HWBP is de nieuwe basis voor onze projecten.

3.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij voeren de versterkingswerken aan de primaire waterkeringen uit, volgens de overeengekomen planning van het HWBP, zodat de veiligheid van deze waterkeringen op orde is.

3.2.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Verbeteringen aan de primaire waterkeringen

We versterken de primaire waterkeringen langs de kust van de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeer en Markermeer. Het aantal te versterken kilometers bedraagt nu 103,04. Met het gereedkomen van het traject tussen Enkhuizen en Hoorn in 2012 is in totaal 23,75 kilometer primaire waterkeringen op orde gebracht.

In 2013 ligt het accent op het verder uitwerken van plannen, de bestuurlijke besluitvorming en het voorbereiden van de uitvoering. We besteden de verbetering aan van de Zwakke Schakels⁵ en we beginnen met de uitvoering van de versterking van de Wieringermeerdijk. Deze dijkversterking

³ Een boezemkade is een dijk c.q. waterkering die de polder beschermt tegen overstroming.

⁴ Dit betekent dat we twee keer per jaar aan de Tweede Kamer rapporteren over de voortgang en de financiën.

⁵ De Zwakke Schakels in de Noord-Hollandse kust, de Hondsbossche en Pettemer Zeewering en de duinen bij Callantsoog, voldoen niet meer aan de wettelijke veiligheidseisen en worden versterkt.

voltooien we naar verwachting in 2016. Het project Omringkade Marken nemen we over van Rijkswaterstaat en we starten de voorbereiding van de realisatie van dit project. Vanaf 2014 ligt de nadruk op het realiseren van de dijkversterkingen.

Praktijkonderzoek 'Dijken op veen'

We moeten de Markermeerdijk Hoorn-Amsterdam versterken. Een deel van deze dijk staat op een ondergrond van veen. De kennis over de sterkte van de veenbodem onder deze dijken is beperkt, en het is nodig de betrouwbaarheid van de beschikbare rekenmodellen te toetsen. Hiervoor hebben we samen met Rijkswaterstaat het praktijkonderzoek 'Dijken op veen' uitgevoerd. Vier proeven hebben we succesvol uitgevoerd en de vijfde ronden we af in 2013. De eerste vier proeven bevestigen, dat het veen op de proeflocatie sterker is dan tot nu toe aangenomen. Ook toont het onderzoek aan, dat de nu beschikbare rekenmodellen het bezwijkgedrag van veen niet goed benaderen. Het expertise netwerk waterveiligheid (ENW) heeft de resultaten inmiddels bevestigd. Op dit moment worden de onderzoeksresultaten toepasbaar gemaakt, zodat wij ze kunnen gebruiken voor de Markermeerdijk Hoorn-Amsterdam.

Nieuw verbeterprogramma

We hebben de rapportage van de derde toetsing van de waterkeringen in 2010 aan de provincie opgeleverd. Op basis van deze toetsing wordt het HWBP geactualiseerd. Dit zogenaamde nHWBP (nieuwe HWBP) vormt het kader voor het vervolg van het huidige dijkversterkingprogramma HWBP-2. Wij hebben een deelprogramma geleverd voor het landelijke nHWBP. De versterkingswerken die in aanmerking komen voor een bijdrage uit het HWBP hebben we bij het Rijk aangemeld in 2012.

3.2.4 Wat gaat het programma Primaire keringen op orde kosten?

Programma-investeringen

		Realisatie	Begroting	
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Primaire keringen op orde	Uitgaven	30,7	36,0	26,3
	Inkomsten	-31,5	-30,8	-26,3
	Totaal	-0,8	5,2	-

3.3 Beheer van de waterkeringen

Het in deze paragraaf beschreven beheer van waterkeringen betreft zowel de primaire als de regionale waterkeringen.

3.3.1 Doelstelling

Het in stand houden van de waterkeringen.

3.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Ons dagelijks beheer is gericht op het duurzaam in stand houden van het dijkprofiel met de daarin liggende kunstwerken, zoals deze in de legger⁶ zijn vastgelegd. De veiligheidstoetsing van de waterkeringen voeren we volgens de richtlijnen uit. Door het beheer van de grasbekleding te optimaliseren handhaven en versterken we waar nodig de erosiebestendigheid van de dijkbekleding. We voeren inspecties uit en herstellen eventuele schade. In 2014 beschikken we over actuele leggers voor de waterkeringen en een adequaat beheerregister. Met netwerkbeheerders stellen we

⁶ In de legger staat waar waterstaatswerken wat betreft ligging, vorm, afmeting en constructie aan moeten voldoen, maar ook wie de onderhoudsplichtigen en wat de bijbehorende onderhoudsverplichtingen zijn.

werkprocessen en protocollen op voor het beheer van kabels en leidingen in geaccepteerde tracés in waterkeringen. Dit is een uitwerking van het regionale convenant met de netwerkbeheerders.

3.3.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Het beheer en onderhoud van de waterkeringen vindt plaats volgens een investerings- en onderhoudsprogramma. Hierdoor pakken we grootschalige verbeteringen met prioriteit aan. De eerstkomende jaren voeren we een fors verbeterprogramma's uit (HWBP en VBK) om de ontstane achterstand waar mogelijk in te lopen. Deze programma's stemmen we af op de (onderhouds)werkzaamheden die voortkomen uit de derde en verlengde derde toetsingronde van de primaire waterkeringen.

Beheerinstrumenten

We willen de waterkeringen, waterkerende kunstwerken en bijzondere constructies beheren op basis van het principe van assetmanagement⁷. Beheer volgens dit principe verbindt het beheer met beleid en legt een meetbare relatie tussen prestaties, kosten en risico's. In 2013 geven we hier vorm aan volgens het in 2012 vastgestelde plan van aanpak.

De legger van de regionale waterkeringen stellen we volgens afspraak met de provincie in 2013 vast. De regionale waterkeringen krijgen een veiligheidsnorm in de vorm van een veiligheidsklasse. De provincie stelt de veiligheidsklassen naar verwachting in 2012 vast. De vaststelling van de legger is hiervan afhankelijk. Na 2013 leiden verbeterwerken tot aanpassingen van de legger voor de regionale waterkeringen.

In 2012 is de basis gelegd voor het beheerregister, dat we in de in de komende vier jaar vullen met gegevens. We zorgen dat de gegevens op het afgesproken informatieniveau blijven.

Overdracht beheer en onderhoud

In het Bestuursakkoord Water is afgesproken dat wij het beheer en onderhoud van de omringkade Marken en de Noorder IJdijk te Amsterdam van Rijkswaterstaat overnemen. Het beheer van strandlagen⁸ behoort niet tot onze kerntaken. Daarom dragen we deze in het kader van de overdracht van de wegen over aan derden, zoals gemeenten.

Maaibeheer

Ons maaibeheer van de waterkeringen is in de eerste plaats gericht op een goede erosiebestendigheid van de dijkbekleding. We volgen de ontwikkeling van de erosiebestendigheid van de grasmat volgens het in 2012 opgestelde monitoringsplan.

Pachtbeleid

In 2010 hebben we pachtbeleid vastgesteld. Een belangrijk doel hiervan is het omzetten van traditionele pachtvereenkomsten in actuele kortlopende pachtvereenkomsten. Deze bevatten randvoorwaarden om de erosiebestendigheid van waterkeringen te waarborgen en recreatief medegebruik mogelijk te maken. Aflopende pachtvereenkomsten actualiseren we volgens het beleid.

---

⁷ Asset-management (als onderdeel van Product Lifecycle management) is het ontplooiën van activiteiten in alle levensfasen van bedrijfsmiddelen als een brug, weg of gemaal (van de eerste behoeftebepaling tot en met de buitengebruikstelling). Het doel is het voldoen aan de functionele eisen die de huidige en toekomstige gebruikers stellen. Dit gebeurt kosteneffectief en met inachtneming van wet- en regelgeving.

⁸ Toegangsweg naar het strand door de duinen.

Muskusratten

We participeren in het samenwerkingsverband met andere waterschappen in West-Nederland voor de bestrijding van de muskusratten. Wij betalen 18,7 procent van de bestrijdingskosten van de nieuwe gezamenlijke bestrijdingsorganisatie tot een maximumbedrag van ongeveer € 1,8 miljoen per jaar.

Daarnaast leveren we een bijdrage aan de huisvesting van het personeel en nemen we deel in de Landelijke Coördinatie Commissie Muskusrattenbestrijding.

Primaire waterkeringen

Beleidsontwikkeling

We dragen bij aan het actualiseren van de normering voor de primaire waterkeringen die het Ministerie van Infrastructuur en Milieu voorbereidt, en aan het bijpassende Toetsinstrumentarium (WTI2017). In de periode 2012-2014 werken we in het kader van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (EU-ROR) ook mee aan de totstandkoming van de Overstromingsrisicobeheerplannen.

Toetsing en inspectie primaire waterkering

In 2013 ronden we de verlengde derde toetsing af. Het toetsresultaat leveren we op aan het Rijk. Afgekeurde waterkeringen worden toegevoegd aan het nieuwe programma nHWBP. In overleg met het Rijk bepalen we een effectieve toetsvorm voor niet-waterkerende objecten⁹ binnen de bebouwde kom. Dit krijgt een vervolg in de vierde toetsronde. We geven verder vorm aan het inspecteren van waterkeringen op schade en het digitaal vastleggen van deze gegevens volgens de landelijke richtlijnen.

Beheer- en Onderhoudsprogramma

We stellen een (planmatig) beheer- en onderhoudsprogramma op voor waterkeringen die we niet binnen het HWBP verbeteren. Verbeterde primaire waterkeringen uit het HWBP nemen we op in het reguliere onderhoudsprogramma.

Regulier onderhoud primaire waterkeringen, kunstwerken en bijzondere constructies

Om het dagelijks beheer van waterkeringen goed uit te voeren, stellen wij in 2013 minimaal 2 beheerplannen op. Hierbij maken we gebruik van evaluaties van bestaande plannen. We stemmen onze beheerplannen af op het in 2012 vastgestelde beleid voor de waterkeringen.

Regionale waterkeringen

Toetsing regionale waterkeringen

De provincie heeft veiligheidsnormen vastgesteld voor 1050 kilometer regionale waterkeringen. We toetsen deze regionale waterkeringen in fases.

- In de eerste fase hebben we een globale veiligheidstoetsing uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat 430 kilometer waterkering niet voldeed aan de normen.
- In de tweede fase hebben we deze 430 kilometer waterkering in meer detail getoetst. We hebben 270 kilometer afgekeurd. Deze kades verbeteren we tot en met 2020. De overige 150 kilometer kade voldoet aan de veiligheidsnormen en hoeven we niet te verbeteren.
- In de derde fase (vanaf 2013) gaan we 620 kilometer waterkeringen op meer detail toetsen. Het gaat om de waterkeringen die bij de globale toetsing aan de veiligheidsnormen voldeden. Mogelijk komen bij de nieuwe toetsing waterkeringen naar voren die niet voldoen. Deze gaan we ook versterken.

⁹ Niet waterkerende objecten zijn veelal harde constructies binnen de invloedzone van de waterkering. Het meest in het oogspringende voorbeelden zijn gebouwen, maar ook kabels en leidingen behoren hiertoe.

De toetsing voeren we uit volgens het in 2012 opgestelde Plan van aanpak. We richten ons voornamelijk op de waterkeringen met het kenmerk 'geen oordeel'.

Regulier onderhoud regionale waterkeringen, kunstwerken en bijzondere constructies

We stellen gefaseerd een meerjarenonderhoudsplan op voor de regionale waterkeringen. Planmatig beheer is hierbij het leidend principe. Verbeterde boezemkades nemen we op in ons reguliere meerjaren onderhoudsprogramma.

Overige waterkeringen

In 2012 hebben we van de overige waterkeringen de ligging en afmetingen in beeld gebracht. Het gaat daarbij om compartimenteringskeringen, voorlandkeringen en regionale waterkeringen waarvoor de provincie geen veiligheidsnormen heeft vastgesteld. In 2013 beslissen we of voor deze waterkeringen voor normen willen vaststellen.

3.3.4 Wat gaat het beheer van de primaire en regionale waterkeringen kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)			2011	2012
Beheer van de waterkeringen	Externe kosten	4,1	5,1	10,6
	Externe opbrengsten	-2,2	-0,6	-0,8
	Kapitaallasten	2,8	4,1	3,3
	Voorzieningen	-	-	-
	Interne kosten	2,5	2,1	3,3
	Onvoorzien	-	0	0,1
	Totaal excl. reserves	7,2	10,7	16,5
	Reserves	-2,3	-2,1	-1,8
	Totaal incl. reserves	4,9	8,6	14,7

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie	Begroting	
		2011	2012	2013
Beheer van de waterkeringen	Uitgaven	6,6	2,1	2,0
	Inkomsten	-1,2	-1,0	-
	Totaal	5,4	1,1	2,0

4 Voldoende water

In Noord-Holland boven het Noordzeekanaal zorgen wij voor voldoende water in sloten en meren. Zonder goed waterbeheer zou bijna het gehele gebied onder water staan. Maar het blijft niet bij pompen met onze gemalen. Het gaat ook om het bouwen, beheren en onderhouden van de infrastructuur die nodig is om het water vast te houden, te bergen, en aan- en af te voeren. Daar komt heel wat bij kijken, zoals het bouwen van gemalen en stuwen, het onderhouden van waterlopen, en het graven van waterpartijen. Daarbij komt dat het klimaat verandert. Om ook in de toekomst verzekerd te zijn van voldoende water en droge voeten moet het water op een slimme manier worden beheerd. Wij nemen maatregelen tegen wateroverlast en watertekort, en brengen zo het watersysteem op orde voor de toekomst.

4.1 Indicatoren Voldoende water

Effect	Resultaten	Prestaties
Voldoende water	In 2017 voldoet het watersysteem aan de normen voor wateroverlast van het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW-actueel)	In 2017 is het programma Bestrijding wateroverlast uitgevoerd en zijn de 122 polders uit het programma op orde
	In 2020 voldoet het watersysteem aan de afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW-Actueel)	In 2015 is 65 kilometer van het programma Verbetering Boezemkades uitgevoerd (het rompprogramma)
		In 2015 is een verdeling van het beschikbare water vastgesteld om mogelijke schade door watertekort te beperken
	Het in stand houden van het watersysteem gericht op de vastgestelde functies	Het watersysteem (wateren en regionale keringen) voldoet aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheerplan
Bij alle ruimtelijke ontwikkelingen zijn de belangen van het watersysteem meegenomen		

4.2 Programma Bestrijding wateroverlast

4.2.1 Doelstelling

In 2017 voldoet het watersysteem aan de normen voor wateroverlast van het NBW-actueel.

4.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

In 2017 voldoen alle polders binnen ons beheersgebied aan de normen voor wateroverlast. In de planperiode van het Meerjarenplan 2013-2016 brengen we ruim 30 polders op orde. Eind 2016 zijn naar verwachting in totaal 111 (van de 122) polders op orde. Om ons doel te bereiken moet aan een aantal belangrijke voorwaarden zijn voldaan:

- voldoende beschikking over gronden;
- voldoende medewerking van de omgeving;
- voldoende subsidies verkrijgen.

4.2.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

We brengen 10 polders op orde. In totaal voldoen daarmee 78 polders aan de norm voor wateroverlast en is 64 procent van de doelstelling gerealiseerd. Hiermee halen we onze doelstelling om eind 2013 in totaal 73 polders op orde te hebben.

Om de 10 polders op orde te brengen, voeren we ongeveer 80 deelprojecten uit. Ongeveer 40 van deze deelprojecten moeten eind 2013 klaar zijn, in verband met de verplichtingen die de subsidieverstrekker ons oplegt.

Voor elke polder zoeken we naar het meest doelmatige en efficiënte pakket van maatregelen. Voorbeelden van maatregelen zijn het aanpassen van stuwen, het vergroten van gemaalcapaciteit, het realiseren van extra open water en droge waterberging. Andere maatregelen zijn het koppelen van peilvakken of polders, herziening van het peilbesluit, het meeliften op projecten van een ruilverkaveling of herinrichting, of het aanleggen van compartimenteringsstuwen. We zoeken daarbij naar mogelijkheden om 'werk met werk' te maken, bijvoorbeeld door de aanleg van waterberging te combineren met de verbetering van boezemkades of projecten van het programma KRW. Verder werken we samen met externe partners, zoals de provincie (subsidies), gemeenten en natuurorganisaties. Daarmee realiseren we integrale projecten met meerdere doelen, gericht op onder meer natuur, recreatie en waterberging.

We evalueren het programma Wateropgave en onderzoeken daarbij wat nodig is om het programma in de volgende fase (2014 – 2017) te kunnen afronden.

4.2.4 Wat gaat het programma Bestrijding wateroverlast kosten?

Programma-investeringen

		Realisatie	Begroting	
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Bestrijding wateroverlast	Uitgaven	8,0	13,3	20,8
	Inkomsten	-5,5	-5,2	-6,1
	Totaal	2,5	8,1	14,7

4.3 Programma Verbetering boezemkades

4.3.1 Doelstelling

In 2020 voldoet het watersysteem aan de afspraken uit het NBW-actueel.

4.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Als eerste inspanning binnen het VBK verbeteren we 65 kilometer boezemkades voor 2015. Randvoorwaarde voor het verbeteren van kades is dat dit op een kostenbewuste en maatschappelijk acceptabele manier gebeurt.

4.3.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Verbetering boezemkades

In 2013 verbeteren we 25 kilometer boezemkades. Deze kades bevinden zich in diverse polders. We bereiden de uitvoering voor van de verbetering van waterkeringen in 2014.

Onderzoek

Gezamenlijk met andere waterschappen en STOWA¹⁰ vervolgen wij het onderzoek naar de sterkte van veendijken. We onderzoeken onder meer het effect van droogte op veendijken.

4.3.4 Wat gaat het programma Verbetering boezemkades kosten?

Programma-investeringen

De geraamde kostprijs per kilometer bedraagt € 600.000,-. In 2013 gaan echter enkele projecten van start die in bebouwd gebied liggen. Deze projecten hebben een hogere kostprijs, omdat oplossingen met grondgebruik vaak niet mogelijk zijn. De verwachte kosten voor projecten in 2013 zijn € 11.900.000,-.

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie	Begroting	2013
		2011	2012	
Verbetering boezemkades	Uitgaven	6,9	10,5	11,9
	Inkomsten	-	-	-
	Totaal	6,9	10,5	11,9

4.4 Bestrijding watertekort

4.4.1 Doelstelling

In 2015 wordt de maatschappelijke en economische schade door watertekort beperkt door een verantwoorde verdeling van het beschikbare water.

4.4.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Klimaatverandering leidt naar verwachting tot langere droogteperiodes, minder wateraanvoer via grote rivieren, meer verdamping en meer verzilting. Daardoor neemt de kans toe dat we tijdelijk niet voldoende water vanuit het Markermeer of IJsselmeer kunnen inlaten. De omvang en frequentie van dit probleem zijn onvoorspelbaar. Zowel landelijk beleid als ons eigen beleid is er daarom op gericht om de maatschappelijke en economische schade zo veel mogelijk te beperken.

4.4.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

We hebben de minimale waterbehoefte van ons beheergebied voor de toekomst bepaald en knelpunten in het wateraanvoersysteem in beeld gebracht. Zowel op landelijk als op regionaal niveau worden de strategieën voor een duurzame en eerlijke verdeling van schoon, zoet water verder uitgewerkt. Deze uitwerking vindt in afstemming met de omgeving plaats.

Het WBP4 bevat acties voor de bestrijding van watertekort. Het gaat daarbij met name om het uitvoeren van verschillende studies, als voorbereiding op de vaststelling van beleid en maatregelen. Deze studies hebben we uitgevoerd of zijn in een afrondende fase.

¹⁰ Stichting Toegepast onderzoek waterbeheer

De studies betreffen:

- de gevolgen van het beleid dat het Rijk ontwikkelt voor het IJsselmeergebied in het kader van het Deltaprogramma Zoet water;
- de ruimtelijke vertaling van de gevolgen van de verdringingsreeks voor het beheersgebied en de noodzaak tot het nemen van maatregelen om schade te minimaliseren;
- de autonome verzilting in het beheersgebied (Leven met zout water);
- het uitwerken van functiefaciliteringskaarten voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.

De uitgevoerde activiteiten sluiten aan bij het Deelprogramma Zoetwater van het nationale Deltaprogramma en de Deltavisie Hollands Noorderkwartier. Beide programma's zijn leidend voor de aard, omvang en planning van vervolgactiviteiten.

4.4.4 Wat gaat het de bestrijding van watertekort kosten?

De programma-investeringen zijn nog zeer laag, omdat het programma zich bevindt in de planfase. De kosten hiervan hebben we opgenomen in 'Integraal beheer van het watersysteem'.

4.5 Integraal beheer van het watersysteem

4.5.1 Doelstelling

Het in stand houden van het watersysteem, gericht op de vastgestelde functies.

4.5.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij willen een robuust, op de toekomst (in)gericht watersysteem, dat voldoet aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheersplan. Daarom richten we het beheer ervan in naar de kwaliteitseffecten van het beheer in het watersysteem. Hier passen we onze beheermethoden, voor zover nodig, op aan. Het kader voor het beheer hebben we vastgelegd in het Waterlopenbeheerplan. De beheerinstrumenten voor het watersysteem (de legger van de waterlopen, de peilbesluiten en het beheerregister) zijn op orde en actueel. In 2020 hebben we het onderhoud van het functioneel stedelijk water van alle gemeenten overgenomen. Het is ons streven is om door algemene regels onze vergunningverlening te vereenvoudigen en te dereguleren. Hiermee ontstaat voor bepaalde activiteiten een verschuiving van vergunningplicht naar meldingsplicht.

4.5.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Beleid

We stellen het integraal Beleidskader voor het grondwaterbeheer vast

Participaties en gebiedsontwikkelingen

We spelen een grote rol in verschillende gebiedsparticipaties en samenwerkingsverbanden. Samen met externe partners pakken we gebieden integraal aan. Hierbij staat verbetering van de gebieds- en waterkwaliteit centraal. Voorbeelden van participaties en gebiedsontwikkelingen zijn de projecten Eilandspolder, Wormer- en Jisperveld, Ilperveld, Waterparels en verschillende business cases zoals Kalverpolder en Zeevang. Het merendeel van deze integrale projecten loopt door tot na 2015.

Samenwerking met gemeenten

We werken samen met gemeenten aan het doelmatig beheer van het watersysteem. Daarvoor stellen we onder andere gezamenlijk waterplannen op. Deze plannen bevatten maatregelen om het watersysteem te verbeteren. Ook maken we afspraken over de overname van het onderhoud van stedelijk water.

Waterplannen

We stellen alleen nieuwe waterplannen met gemeenten op als beide organisaties dit krachtig ondersteunen. In bestuurlijk overleg verkennen we de kansen. We zoeken zoveel mogelijk aansluiting bij relevante ontwikkelingen, zoals het opstellen van een watergebiedplan voor een peilbesluit. Eind 2013 hebben we met 65 % van de gemeenten een waterplan vastgesteld.

Binnen gemeenten met een vastgesteld waterplannen bepalen we de beginsituatie van de waterkwaliteit (nulsituatie) en beoordelen we de in de waterloop en oevers aanwezige flora en fauna. We voeren van deze waterplannen de voor 2013 overeengekomen maatregelen uit.

Overname onderhoud stedelijk water

Van 30 procent van de gemeenten hebben we het onderhoud van stedelijk water overgenomen. Om de overname in 2020 te kunnen afronden, verkennen we met 3 gemeenten of we een overnametraject kunnen starten. Een overnametraject starten we alleen als beide organisaties het initiatief krachtig ondersteunen en daarvoor middelen ter beschikking stellen.

Plannen van derden en Watertoets

We toetsen en adviseren over plannen van derden, zoals bijvoorbeeld bouwplannen en bestemmingsplannen. Bij plannen met grote invloed op het watersysteem ligt de nadruk op het in een vroegtijdig stadium inbrengen van onze belangen. Plannen met een geringe invloed krijgen via de digitale watertoets direct een passend advies. De overige adviezen vereisen meer onderzoek. Daarvoor stellen we een maatwerkadvies op. Naar verwachting brengen we ongeveer 600 adviezen uit op plannen van verschillende omvang.

Waterbank

Belangrijk voor het functioneren van het watersysteem is het op orde hebben en houden van het watersysteem bij ruimtelijke ontwikkelingen. Als de hoeveelheid verhard oppervlak door ruimtelijke ontwikkelingen toeneemt, vindt versnelde afvoer van regenwater plaats. Om wateroverlast te voorkomen, is dan aanleg van extra waterberging nodig. In een digitale waterbank houden we per gemeente voor iedere ruimtelijke ontwikkeling bij hoeveel waterberging zij ter compensatie voor nieuw aangelegde verharding realiseren. Zo wordt het beschikbare watersaldo per peilgebied inzichtelijk. Dit kan worden gebruikt voor ruimtelijke ontwikkelingen op een andere plek in het peilgebied. We stellen alle gemeenten in de gelegenheid gebruik te maken van het instrument waterbank. In 2013 maken we hierover met 6 gemeenten afspraken.

Beheerinstrumenten

In 2012 hebben we één uniforme legger voor de primaire en secundaire wateren vastgesteld. Vanaf 2013 actualiseren we de legger in combinatie met de uitvoering van projecten, zoals bij het herzien van peilbesluiten en bij de overname van het onderhoud van stedelijk water.

Het beheerregister bevat informatie over de werkelijke toestand van ons watersysteem. We starten met het op orde brengen van dit register. Daarvoor is het nodig in het veld te meten en te inventariseren. We verzamelen niet alleen gegevens, maar verbeteren ook de werkprocessen om de gegevens op orde te brengen en te houden. We actualiseren tegelijkertijd de basisgegevens voor het watersysteem en de waterkeringen. Hiervoor loopt in 2012 een proef. Op basis daarvan werken we in 2013 een plan van aanpak uit.

Beheer en onderhoud waterlopen

Het in 2010 vastgestelde Waterlopenbeheerplan bevat het kader voor de beheer- en onderhoudsplannen. Dit kader hebben we zoveel mogelijk doorgevoerd in onze werkwijze voor het verrichten van onderhoud. In 2011 en 2012 hebben we in de Zeevang en de Purmer een proefproject uitgevoerd om met monitoring vast te stellen in hoeverre we de werkwijze van

natuurvriendelijk onderhoud kunnen optimaliseren. De resultaten vertalen we door in de onderhoudsplannen.

De nieuwe legger van de waterlopen die we hebben vastgesteld in 2012, betekent voor ons dat we meer waterlopen moeten onderhouden. In de afgelopen jaren hebben we ook het onderhoud van stedelijk water in verschillende gemeenten overgenomen. Verder verwijderen we meer kroos uit waterlopen om de waterkwaliteit te verbeteren. Dit betekent een uitbreiding van onze onderhoudstaak.

Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems

Het Beleidsplan Waterbodems 2012 - 2016 is in 2012 vastgesteld. Op basis hiervan maken we een nieuw baggerprogramma voor het stedelijk gebied. Het programma start voor de gemeenten waar het huidige baggerplan is afgerond. Nieuwe afspraken over het vaarwegbeheer kunnen invloed hebben op het baggerprogramma.

We starten met de aanpak van verontreinigde waterbodems en bekijken daarbij of de aanwezige verontreiniging van invloed is op de waterkwaliteit. We doen eerst ervaring op met één locatie. Dit levert informatie op over hoe we in de toekomst verdachte locaties kunnen saneren en welke locaties prioriteit moeten hebben. Binnen het regulier onderhoud en binnen specifieke projecten verwijderen we circa 1.000.000 m³ baggerspecie: 60 procent in het landelijk gebied, 20 procent in het stedelijk gebied en 20 procent in de boezem. Voor de opslag van bagger beschikken we over gecertificeerde baggerdepots. Het aantal baggerdepots neemt toe van 18 naar 20. Het beheer van baggerdepots en de verwerking van bagger vindt plaats binnen de normen van de certificering.

Peilbesluiten

We actualiseren onze peilbesluiten volgens de afspraken met de provincie. Tegenwoordig combineren we het traject van herziening van peilbesluiten met de inventarisaties voor de legger. Dit leidt tot een beter product tegen lagere kosten en daarmee brengen we tegelijkertijd onze basisinformatie op orde. Door deze werkwijze ronden we het actualiseren van alle peilbesluiten pas af in 2017, terwijl eerder 2015 was voorzien. Eind 2013 75 is procent van de peilbesluiten actueel. Na het herzien van een peilbesluit voorzien we ook alle in het betreffende gebied aanwezige particuliere peilafwijkingen van een actuele watervergunning op basis de geldende beleidsregels.

Peilbeheer

Met de beschikbare peilregulerende objecten, zoals gemalen, inlaten en stuwen, handhaven we de waterpeilen die zijn vastgelegd in onze peilbesluiten. Door gebruik te maken van gebiedsregelingen¹¹ benutten we de bergingscapaciteit van het watersysteem maximaal. In 2010 hebben we het Programma gebiedsregelingen vastgesteld om het peilbeheer te verbeteren. Met het realiseren van vier gebiedsregelingen geven we verder invulling aan dit programma. De spuilocatie Oostoever passen we aan en nemen we op in de gebiedsregeling voor de Amstelmeerboezem. Uiteindelijk beheren we in 2015 het oppervlaktewater in een groot deel van ons beheersgebied via gebiedsregelingen.

We starten met het registeren van alle gevoerde waterpeilen. We rapporteren en evalueren het door ons gevoerde peilbeheer, waarbij specifieke aandacht uitgaat naar afwijkingen op het peilbesluit.

Vervangen en bouw peilregulerende werken

Naast het in stand houden van bestaande kunstwerken in de vorm van regulier- en wettelijk verplicht onderhoud en inspecties, renoveren we veertien gemalen, twaalf inlaten en twaalf stuwen.

---

¹¹ Gebiedsregelingen zijn softwarematige regelingen waarbij meerdere kunstwerken binnen een bemalingeenheid met elkaar communiceren en elkaars regelingen beïnvloeden om tot een optimaal peilbeheer te komen waarbij we maximaal gebruik maken van de bergingscapaciteit van het watersysteem.

Het functioneren van de boezemstelsels verbeteren we de komende jaren door de bouw van twee boezemgemalen en het aanpassen van een aantal kunstwerken. De nieuwe boezemgemalen in Schardam en Monnickendam zorgen dan in perioden van hevige neerslag voor minder hoge waterstanden in de boezem. Hierdoor belasten we de boezemkades minder en hoeven we minder waterkeringen te versterken binnen het programma VBK.

De nieuwbouw van het boezemgemaal Schardam besteden we aan en de aanpassingen aan compartimenteringwerken¹² werken we verder uit. Eind 2017 moet de compartimentering Laag Holland, inclusief de gemalen, operationeel zijn.

Inzet gemalen voor balanshandhaving op elektriciteitsnet

Het transport van elektriciteit over het hoogspanningsnet is afhankelijk van vraag en aanbod in de markt. De elektriciteitsproductie (aanbod) wordt steeds aangepast aan de vraag. Omdat de vraag dynamisch verloopt, kunnen transportbeperkingen ontstaan op het netwerk. Gemalen kunnen bijdragen aan het handhaven van de balans tussen vraag en aanbod. We kunnen gemalen inschakelen als de vraag naar elektriciteit kleiner is dan het aanbod, en uitschakelen als de vraag groter is dan het aanbod. Om dit mogelijk te maken, moeten we de waterpeilen dynamisch beheren. In 2012 hebben we het principe toegepast in één gebiedsregeling. We evalueren de toepassing van dit principe.

Assetmanagement voor peilregulerende werken

In 2011 zijn we gestart met beheer van peilregulerende kunstwerken, zoals gemalen, op basis van assetmanagement. In 2012 hebben we onderhoudsstrategieën opgesteld, waarin we de relatie leggen tussen risico's, prestaties en geld. We geven verder invulling aan assetmanagement voor de peilregulerende kunstwerken met storing- en faalanalyses van deze objecten.

Vergunningverlening, handhaving Keur en schouw

Ons uitgangspunt bij vergunningverlening en handhaving is dat de wateren voldoen aan de eisen in de keur, de legger en het beleid in het WBP4. Onze watervergunningen en adviezen hebben een integraal karakter. We nemen hierin de relevante wateraspecten uit alle beleidsprogramma's mee. Maar we hebben ook oog voor de belangen van gemeenten en andere overheden. We voeren controles uit op de naleving van de keur, de verleende watervergunningen en de daaruit voortvloeiende regelgeving.

Digitaal loket

We maken gebruik van een landelijk digitaal loket (Omgevingsloket Online). Digitale adviesaanvragen van andere overheden en vergunningaanvragen voor watervergunningen verlopen via dit loket. Ook kunnen wij zelf omgevingsvergunningen aanvragen bij het loket. In 2013 wordt het loket uitgebreid met een meldingenmodule voor onder meer grondwaterlozingen.

Doorlooptijd

De maximale doorlooptijd voor het verlenen van een vergunning is wettelijk vastgelegd en gesanctioneerd in de Wet "Dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen". Ons doel is minstens 98% van de vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijnen af te handelen. In de afgelopen jaren hebben we dat gehaald.

Schouwproces

We optimaliseren het schouwproces en de aansturing ervan. We gaan hierbij gebruik maken van ICT-middelen. Daar waar mogelijk maken we gebruik van software en kennis en kunde van andere

¹² Compartimenteren betekent opdelen in kleinere eenheden of compartimenten. In strikte zin is compartimentering van een dijkkring dan ook het opdelen van een grote dijkkring in (een aantal) kleinere dijkkringen. Het hoofddoel is het verkleinen van het oppervlak dat overstroomd raakt, vanuit de gedachte dat het overstroomde oppervlak zeer bepalend is voor de schade van overstroming en voor de mate van maatschappelijke ontwrichting. Doel is dus de gevolgen van overstroming te beperken.

waterschappen. We participeren in landelijke werkgroepen om kennis uit te wisselen en inspraak te hebben in landelijke ontwikkelingen.

We communiceren gericht over de schouw en haar doelstellingen. Daarnaast geven we voorlichting over de veranderingen in de onderhoudsplicht als gevolg van de nieuwe legger watersystemen.

Het toezicht door middel van de schouw stemmen we af op het watersysteem en de gebiedsspecifieke kenmerken. Daar waar mogelijk maken we afspraken met gebiedsbeheerders over onderhoud van het watersysteem en passen we de frequentie van toezicht aan.

We leiden schouwmeesters op en begeleiden ze, zodat zij ons goed vertegenwoordigen.

4.5.4 Wat gaat het integraal beheer van het watersysteem kosten?

We hebben de organisatievisie op de inzet van eigen medewerkers voor het onderhoud gewijzigd. De inzet van eigen medewerkers neemt af en we besteden meer werk uit. Door deze ontwikkeling en de uitbreiding van onze onderhoudstaak nemen de (externe) onderhoudskosten toe.

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Beheer watersystemen	Externe kosten	19,3	19,6	22,2
	Externe opbrengsten	-1,7	-1,0	-0,9
	Kapitaallasten	12,7	15,2	17,1
	Voorzieningen	7,1	12,9	11,0
	Interne kosten	18,3	19,7	18,5
	Onvoorzien	-	0,3	0,8
	Totaal excl. reserves	55,8	66,7	68,8
	Reserves	-	-	-
	Totaal incl. reserves	55,8	66,7	68,8

Beheerinvesteringen

		Realisatie	Begroting	
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Beheer watersystemen	Uitgaven	10,7	10,7	12,9
	Inkomsten	-1,2	-1,0	-0,6
	Totaal	9,5	9,7	12,3

5 Schoon water

We zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Water in beekjes, sloten, kanalen, plassen en meren moet schoon zijn. Ook veilig recreëren in en op het water vraagt om schoon water. Dit bereiken we door het zuiveren van afvalwater, het onderhouden en baggeren van waterlopen, en het investeren in maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Maar ook door het verlenen van watervergunningen en het toezicht houden op lozingen.

5.1 Indicatoren Schoon water

Effect	Resultaten	Prestaties
Schoon water	In 2027 voldoen de oppervlaktewateren in het beheergebied aan de kwaliteitsdoelstellingen van het watersysteem conform de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).	In 2015 zijn de inrichtings-, beheer- en onderzoeksmaatregelen uit het KRW-programma afgerond
	Het in stand houden van het watersysteem, gericht op de vastgestelde functies	De wateren voldoen aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheerplan
		In 2015 zijn de lozingen afgestemd op de waterkwaliteit van het ontvangende watersysteem
		In 2015 voldoen de zuiveringskringen aan de lozingsnormen

5.2 Programma Kaderrichtlijn Water

5.2.1 Doelstelling

In 2027 voldoen de 54 waterlichamen in ons beheersgebied aan de kwaliteitsdoelstellingen voor het watersysteem die de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt. In de periode tot 2027 blijft de waterkwaliteit minimaal in dezelfde kwaliteitsklasse.

5.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

De KRW-cyclus kent de volgende planperiodes:

- 2010-2015;
- 2016-2021;
- 2022-2027.

Voor het behalen van de doelstelling in 2027 hebben we voor de eerste planperiode (2010-2015) een KRW-maatregelenpakket met resultaatverplichting bepaald. Daarmee is een eerste stap gezet in de richting van de einddoelstelling.

Het doel van de KRW is tweeledig:

- De kwaliteit van het oppervlaktewater minimaal op hetzelfde niveau houden (geen achteruitgang);
- Uiterlijk in 2027 over een gezond en betrouwbaar watersysteem beschikken, voldoende veerkrachtig om storingen op te vangen.

In 2013 doen we een tussentijdse voortgangsmeting, waarbij we doelstellingen en aanpak evalueren op basis van onderzoek.

Het KRW-programma omvat:

- Aanleg van natuurvriendelijke oevers, voorzieningen voor vismigratie en andere inrichtingsmaatregelen;
- Omschakeling naar natuurvriendelijk onderhoud;
- Onderzoek;
- Monitoring, evaluatie en rapportage.

5.2.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Beleid

Tot en met 2015 werken we aan de KRW-maatregelen uit het eerste stroomgebiedsbeheersplan voor de Rijndelta. Ter voorbereiding op het stroomgebiedsbeheerplan voor de tweede planperiode (2016-2021) doorlopen we in 2013 een gebiedsproces. In dit proces bepalen we de richting van de maatregelen die we treffen in de tweede planperiode. Bij de vaststelling van het Waterbeheersplan 5 nemen we een besluit over deze maatregelen.

Investeringsmaatregelen

We zijn begonnen met het uitvoeren van het Rompprogramma. Daarmee richten we op diverse plaatsen het watersysteem anders in. We gaan tot en met 2015 95 kilometer oever natuurvriendelijk inrichten. Door de ontwikkeling van nieuwe flora en fauna mogelijk te maken, verwachten we een verbetering van de waterkwaliteit. Verder bevorderen we de vismigratie door 33 locaties passeerbaar te maken voor vissen. Dit doen we om een betere visstand in het watersysteem te bereiken. In 2013 richten we 24 kilometer oevers natuurvriendelijk in en maken we 11 locaties passeerbaar voor vissen. Daarnaast treffen we jaarlijks een aantal KRW-maatregelen die we snel en eenvoudig kunnen uitvoeren of meenemen in andere projecten. Voorbeelden zijn aanleg van waterberging waarmee ook de waterkwaliteit verbetert, (extra) baggeren uit waterkwaliteitsoverwegingen en het verruimen van watergangen. Waar mogelijk combineren we de werkzaamheden met projecten uit de programma's Wateropgave en VBK.

Inrichtingsmaatregelen binnen lopende projecten en het huidige beheer

We hebben de afgelopen jaren de haalbaarheid van inrichtingsmaatregelen binnen lopende projecten en het huidige beheer bepaald en op basis hiervan een meerjarenplanning opgesteld. Vanaf 2013 voeren we de meerjarenplanning uit. We beperken het inlaten van gebiedsvreemd water in 5 waterlichamen in Laag Holland. Verder gaan we in 5 waterlichamen waterpeilen flexibel beheren. De keuze van gebieden hebben we afgestemd op het programma voor vaststelling en herziening van peilbesluiten.

Waterparels

De provincie heeft in haar Waterplan 2010-2015 waterkwaliteitsdoelstellingen geformuleerd voor de waterparels¹³. Binnen ons beheergebied heeft de provincie 27 waterparels aangewezen. Onze taak is om 2 waterparels aan de waterkwaliteitsdoelstellingen te laten voldoen. We realiseren deze doelstellingen door het treffen van beheermaatregelen.

Omschakelen naar natuurvriendelijk onderhoud

De belangrijkste beheermaatregel om de doelstellingen van de KRW te halen, is het omschakelen naar natuurvriendelijk beheer en onderhoud. Het Waterlopenbeheerplan geeft het kader voor de beheer- en onderhoudsplannen. De uitgangspunten van dit plan voeren we zoveel mogelijk door in wijze waarop we onderhoud uitvoeren. In de afgelopen jaren hebben we voorbeeldprojecten¹⁴

¹³ kleine natuurreservaten, landgoederen, recreatiegebieden, brakwaterlevensgemeenschappen, duinrellen, kwelgebonden levensgemeenschappen en weidevogelrijke polders met natuurvriendelijke oevers.

¹⁴ Kroos verwijderen, natuurvriendelijk slootonderhoud, natuurvriendelijk baggeren.

uitgevoerd om vast te stellen in hoeverre we het onderhoud van het water op een meer natuurvriendelijke wijze kunnen uitvoeren. De resultaten hiervan vertalen we door in onze onderhoudsplannen. Ook zetten we in op intensiever verwijderen van kroos voor meer licht en zuurstof in het water.

Onderzoek

In de eerste planperiode van de KRW voeren we diverse onderzoeken uit. Andere overheden dragen hier financieel aan bij. We ronden onderzoeksprojecten af naar 3 potentiële maatregelen. In deze onderzoeken verkennen we nader wat het nut en de toepassingsmogelijkheden van deze maatregelen zijn in ons beheergebied.

Tevens ronden we het onderzoek af, waarmee we de ecologische KRW-normeringen onderbouwen. De komende jaren levert dit onderzoek gefaseerd informatie op over de achtergrondbelasting in ons beheergebied. Hierbij gaat het om stoffen die vanuit de historisch landgebruik of van nature in ons gebied aanwezig zijn. Deze achtergrondbelasting kunnen we niet of nauwelijks beïnvloeden. Als de invloed van de achtergrondbelasting op de waterkwaliteit groot is, hebben maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren minder effect. De uitkomsten van het onderzoek kunnen leiden tot het aanpassen van het pakket van uitvoeringsmaatregelen en een analyse of de doelstellingen haalbaar zijn.

Monitoring, evaluatie en rapportage

De KRW verplicht ons wettelijk de chemische en biologische kwaliteit van onze waterlichamen te monitoren. We verrichten daarvoor metingen. Daarnaast moeten we het effect van uitgevoerde maatregelen monitoren. We meten het effect van de maatregelen die we hebben uitgevoerd, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers of vispassages.

We evalueren de meetresultaten en passen waar nodig de wijze aan waarop we inrichtingsmaatregelen uitvoeren. Over de uitgevoerde maatregelen en het effect op de waterkwaliteit rapporteren we via een aantal schakels aan de Europese Unie.

Ontwikkelingen

We brengen in kaart welke kennis we tot op heden hebben opgedaan. Ook leggen we de stand van zaken vast van de uitvoering van het maatregelenpakket. Verder bepalen we welke maatregelen het meest kosteneffectief bijdragen aan het beoogde doel. De gevolgen hiervan voor het maatregelenpakket brengen we in kaart. De nieuwe inzichten kunnen leiden tot andere keuzes over het huidige maatregelenpakket.

Natura 2000

In ons beheersgebied zijn enkele gebieden als Natura 2000-gebied aangewezen. In deze gebieden streeft het Rijk hogere natuurdoelstellingen na. Het Rijk en de provincie stellen voor de Natura 2000-gebieden samen met betrokken organisaties beheerplannen op. Voor ons is het belangrijk, dat we zonder een vergunning onze beheer- en onderhoudswerkzaamheden in deze gebieden kunnen blijven uitvoeren. We verwachten dat we de verantwoordelijkheid krijgen een deel van de maatregelen uit de beheerplannen uit te voeren. Het gaat dan om maatregelen die gericht zijn op het watersysteem. We hanteren als uitgangspunt dat we op een kosteneffectieve wijze willen bijdragen aan het realiseren en in stand houden van de natuurdoelen.

In 2013 participeren we in het opstellen en vaststellen van de beheerplannen. We verwachten geen financiële bijdragen te doen aan hydrologische maatregelen.

Zwemwaterkwaliteit

We zijn verantwoordelijk voor de zwemwaterkwaliteit op 32 officiële zwemwaterlocaties en bewaken en rapporteren over deze kwaliteit. De Europese Zwemwaterrichtlijn schrijft voor dat in 2015 de officiële zwemwaterlocaties tenminste de status 'aanvaardbaar' hebben. Om dit te bereiken onderzoeken we de huidige kwaliteit van de zwemwaterlocaties en de mogelijkheden dit te

verbeteren. De uitkomsten van dit onderzoek leggen we vast in zwemwaterprofielen. We treffen per locatie aan de hand van het zwemwaterprofiel maatregelen om de zwemwaterkwaliteit te verbeteren. De maatregelen zijn afhankelijk van de plaatselijke situatie. We doen dit in samenspraak met de provincie en dagelijks beheerder van de zwemwaterlocatie.

5.2.4 Wat gaat het programma KRW kosten?

Naast de kosten voor het programma KRW voeren we maatregelen uit die onderdeel uitmaken van onze reguliere taken. De kosten van deze maatregelen hebben we op andere plaatsen in de begroting opgenomen. Ze zijn daar niet specifiek zichtbaar als KRW-gerelateerde kosten.

Programma-investeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie		Begroting	
		2011	2012	2012	2013
Investerings- programma KRW	Uitgaven	0,9	1,0		2,1
	Inkomsten	-	-		-0,1
	Totaal	0,9	1,0		2,0

5.3 Beheersing van lozingen: vergunningverlening en handhaving

5.3.1 Doelstelling

Het op maatschappelijk verantwoorde wijze verlenen van vergunningen en handhaven van wet en regelgeving en vigerend beleid, conform de kwaliteitsdoelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

5.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

In 2015 hebben we de lozingen afgestemd op de waterkwaliteit van het ontvangende watersysteem. Verder zien we er vanuit onze toezichthoudende rol op toe, dat de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) in 2015 voldoen aan de vergunningseisen.

We verstrekken alle vergunningen binnen de wettelijk gestelde termijnen. We zien toe op naleving van de vergunningen door de vergunninghouder. Als dit noodzakelijk is, dwingen we het naleven van vergunningen dit af door te handhaven.

5.3.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Vergunningen van lozingen brengen we in overeenstemming met nieuwe wetgeving. Daar waar algemene regelingen van toepassing zijn vervalt een vergunning. Daar waar aanvullende eisen nodig zijn vanwege grote invloed op het ontvangende oppervlakte water, maken we maatwerkvergunningen. Dit leidt in een aantal gevallen tot aangepaste vergunningen met strengere lozingsseisen.

Van vergunningplicht naar meldingsplicht

Het Rijk heeft de afgelopen jaren verschillende algemene regelingen vastgesteld voor lozingen. Als gevolg hiervan ontvangen we voor lozingen ten opzichte van enkele jaren geleden vaker meldingen en minder vergunningaanvragen. Onze inspanning verschuift van het verlenen van vergunningen naar het houden van toezicht en handhaven. Deze verandering heeft niet alleen 'technische' consequenties, maar meer nog communicatieve. Waar we eerst voornamelijk een aanvraag toetsten aan geldende wet- en regelgeving en beleid, hebben we nu steeds vaker een serviceverlenende adviesrol. Dit vraagt een omslag in het denken. Onze maatschappij verwacht van ons daarnaast

steeds meer het denken vanuit waarden en minder denken vanuit normen. Deze cultuuromslag implementeren we de komende jaren.

Effectief handhaven

Het toezicht op lozingen plannen we in op basis van de risico's. We maken een inschatting van de gevolgen voor het watersysteem. Om de effectiviteit en efficiëntie zo hoog mogelijk te houden werken we projectmatig. De bedrijven zijn ingedeeld in klassen op basis van het naleefgedrag. Bedrijven die de regels goed naleven, belonen we met een lagere inspectiefrequentie. Bedrijven die overtredingen begaan, inspecteren we vaker. Daarnaast streven we naar vergaande samenwerking met handhavingpartners zoals gemeenten, milieudiensten, Rijkswaterstaat, provincie en rijksinspecties. De kwaliteitscriteria voor milieuhandhaving passen we hierbij toe.

5.4 Beheersing van lozingen: afvalwaterketen

5.4.1 Doelstelling

De verontreiniging van het watersysteem door directe, indirecte en overige lozingen voorkomen en/of beheersbaar houden, zodat de (ecologische) waterkwaliteitsdoelstellingen van de KRW worden gehaald.

Intensieve en structurele samenwerking met gemeenten is een voorwaarde voor het goed laten functioneren van de afvalwaterketen. De belangrijkste doelen van de samenwerking zijn:

- voorkomen van vervuiling van het oppervlaktewater;
- doelmatig inzameling en behandeling van afvalwater tegen de laagste maatschappelijke kosten;
- doelmatige en transparante bedrijfsvoering;
- een samenwerkingsproces dat voor de komende jaren geborgd is door het aangaan van allianties.

5.4.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We realiseren de doelstellingen en ambities van de in 2012 vastgestelde Toekomstvisie (afval)waterketen; Meer dan afvalwater alleen. Hiermee geven we invulling aan de doelen en afspraken uit het Bestuursakkoord Water, MJA-3¹⁵ en de KRW.

De Toekomstvisie (afval)waterketen bevat vier pijlers waaruit we activiteiten ontwikkelen:

- het begint bij de bron;
- de functie van afvalwater;
- toekomstbestendige bedrijfsvoering;
- samenwerken in de afvalwaterketen.

We zetten in op het vergroten van doelmatigheid in het zuiveren en transporteren van afvalwater door kennis en capaciteit te bundelen met gemeenten en het drinkwaterbedrijf PWN. Ook professionaliseren we het beheer. Per regio maken we daarnaast afspraken over investeringsbeslissingen. We willen hiermee het beheer van de afvalwaterketen effectiever en efficiënter uitvoeren.

5.4.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

We werken aan activiteiten uit de Toekomstvisie (afval)waterketen. Per pijler beschrijven we deze hieronder.

---

¹⁵ Meerjarenspraak Energie-efficiency.

Begin bij de bron

Bij de bron sturen we welk water wel of niet in het afvalwatersysteem komt. Zo beïnvloeden we de hoeveelheid en de samenstelling van het afvalwater. We scheiden waterstromen en behandelen ze afzonderlijk.

Gemeentelijke rioleringsplannen

We adviseren in het kader van gemeentelijk rioleringsplannen over ambities, beheer en benodigde maatregelen binnen de afvalwaterketen. Vervolgens toetsen we of onze belangen goed in deze plannen zijn geborgd. We onderzoeken samen met gemeenten hoe zij bij ruimtelijke (her)inrichting regenwater kunnen opvangen en afvoeren. Daarnaast bestuderen we mogelijkheden om overstorten van rioolwater op oppervlaktewater terug te dringen. Onze Nota Rioleringsplannen actualiseren we volgens de doelen van Bestuursakkoord water.

Decentrale sanitatie

We ondersteunen het onderzoeksproject van de gemeente Zaanstad naar decentrale sanitatie. In dit onderzoek bestudeert de gemeente de mogelijkheden om lokaal afvalwater te zuiveren, in dit geval van een nieuwe woonwijk. We onderzoeken met de gemeente welke afspraken we kunnen maken over de bouw, het beheer en het onderhoud van deze lokale zuiveringen.

Beheer IBA's

We beheren 749 gemeentelijke voorzieningen voor afvalwaterbehandeling (IBA's). Dit zijn lokale voorzieningen die gemeenten in het buitengebieden hebben aangelegd op plaatsen waar geen riolering aanwezig is. We hebben in 2012 nieuw beleid voor IBA's vastgesteld samen met de provincie, de Vereniging Noord-Hollandse Gemeenten en de drie Noord-Hollandse waterschappen. Dit beleid implementeren we vanaf 2013. Ook ronden we een onderzoek af naar het optimaliseren van het beheer en onderhoud van de IBA's.

Bedrijfsvergelijking

We meten de hoeveelheid vuil water die we ontvangen op een rwzi (= aantal inwoner equivalenten). We heffen echter belasting voor een hoeveelheid vuil water die we op basis van kentallen hebben ingeschat (= aantal vervuilingseenheden). In 2013 voeren we minimaal één discrepantie-onderzoek uit, waarin we de afwijking tussen beide in kaart brengen.

Ook nemen we deel aan de bedrijfsvergelijking zuiveringsbeheer met andere afvalwaterbeheerders in Nederland (benchmark).

Functies van afvalwater

Het afvalwater bevat onder andere energie, nutriënten en water. Het afvalwater heeft daardoor een functie als drager van waardevolle grondstoffen, die teruggewonnen kunnen worden. Ook heeft het water uit de waterketen een functie in relatie tot de doelstelling van het watersysteem waar we het op lozen.

Waterkwaliteitsdoelstellingen

Effluentlozingen van rwzi's hebben op diverse locaties in de boezem een belangrijk effect op de waterkwaliteit. De betreffende rwzi's spelen een rol in het behalen van de regionale en lokale waterkwaliteitsdoelstellingen in het watersysteem. Het onderzoek naar de effecten van de lozingen op de waterkwaliteit zetten we in 2013 voort.

Van afval naar grondstof

Zuiveringskringen kunnen we inrichten volgens het principe van de NEWaterfabriek. De N staat voor nutriënten, de E voor energie en de W voor water. Bij alle plannen in de waterketen (bijvoorbeeld Programma's van Eisen, Basiszuiveringsplannen) nemen we het gedachtegoed van een

NEWaterfabriek mee in de uitwerking. In 2013 verkennen we de mogelijkheden om een Energiefabriek op rwzi Beverwijk te realiseren.

Toekomstbestendige bedrijfsvoering

In dit speerpunt gaat het over de wijze waarop we met de bestaande en toekomstige installaties in de afvalwaterketen omgaan. Optimaliseren van de bestaande systemen en innovaties spelen daarbij een belangrijke rol.

Asset management

Persleidingen beheren we op basis van assetmanagement. Ook bij de slibdrooginstallatie (SDI) werken we hiermee. In 2013 maken we een start met assetmanagement voor de rwzi's en rioolgemaal.

Onderzoek

We onderzoeken de functionaliteit en toepasbaarheid van fijnzeven en lamellen als behandelingsmethodiek van afvalwater en/of regenwater. Bij het ontwerp van de rwzi Beemster passen we fijnzeven toe. Daarnaast onderzoeken we waar Real-Time-Control (RTC) sturing van (afval)waterstromen toegevoegde waarde heeft. We gebruiken dit instrument om beter te sturen op aanvoer- en neerslag patronen, zodat we piekbelasting van de zuiveringsinstallaties kunnen voorkomen. Ook bekijken we mogelijkheden om via RTC sturing geplande investeringen in de afvalwaterketen te voorkomen.

Programma Afvalwaterketen

We hebben in 2009 het programma Afvalwaterketen opgesteld om de lozingen van gezuiverd water vanuit de rwzi's (effluent) op het oppervlaktewater in 2015 te laten voldoen aan de eisen van het Waterbesluit. In 2013 voldoet de vernieuwde zuivering Evertsekoog op Texel aan het Waterbesluit. Daarnaast werken we aan maatregelen om de zuivering Den Helder in 2014 aan de lozingsnormen te laten voldoen.

Iedere rwzi sturen we op de individuele eisen uit de watervergunning. Samen zorgt dit voor een gepland rendement voor stikstofverwijdering bij de rwzi's van 82 procent. Voor fosfaatverwijdering stellen we een rendement van 83 procent als norm.

In 2013 actualiseren we het programma Afvalwaterketen. We houden rekening met de doelstellingen van Bestuursakkoord water.

Eens per jaar controleren we of de pompcapaciteit van rioolgemaal voldoet aan de afspraken die we met gemeenten hebben gemaakt. Als dit niet het geval is stellen we een plan van aanpak op. De capaciteit van ons transportsysteem voldoet op verschillende plaatsen niet aan deze afspraken. Met het programma Afvalwaterketen lossen we de laatste knelpunten op. In 2013 starten we met de plannen voor de gebieden die afvalwater aanbieden aan de rwzi's Ursem, Oosthuizen en Zaandam Oost (energiefabriek). De plannen voor de gebieden die afvalwater aanvoeren naar rwzi's Geestmerambacht en Wieringermeer/Agriport ronden we af.

Infrastructuur

- Het nieuwe influentgemaal van de rwzi Beverwijk nemen we in bedrijf.
- De uitbreiding/renovatie van de rwzi Den Helder realiseren we voor 50 procent.
- De uitbreiding/renovatie van de rwzi en het transportsysteem Beemster maken we besteksgereed.
- De renovatie van de rwzi en de capaciteitsaanpassingen van het transportsysteem Alkmaar besteden we aan.
- De aanleg van nieuwe persleidingen rond de Westfrisiaweg ter hoogte van Hoorn besteden we aan.

- We realiseren een nieuwe persleiding van rioolgemaal Velsen–noord naar de rwzi Velsen.
- We verwijderen diverse overbodige persleidingen en overige infrastructuur.

Met risicoanalyses brengen we in kaart welke persleidingen zwak zijn. Voor deze persleidingen stellen we een maatregelenpakket op waarlangs we de persleidingen aanpakken. We werken aan de aanpassing van 3 persleidingen.

Naar aanleiding van een onderzoek wat we in 2011 hebben uitgevoerd professionaliseren we het beheer van persleidingen. De wet WION verplicht ons de registratie van kabels en leidingen op orde te hebben. We sluiten aan op het landelijke WION portaal.

Energie-efficiency

We streven bij nieuw- en verbouw naar energieneutrale rwzi's. Dit sluit aan op het streven om Energiefabrieken te bouwen. Keuzes over de wijze waarop we het afvalwater zuiveren kunnen ook leiden tot verandering de samenstelling van het zuiveringsslib. Om hierin de meest duurzame en doelmatige keuzes te kunnen maken hebben we, samen met de slibverwerkers en waterschappen van West-Nederland een slibstrategiestudie uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek implementeren we in 2013 in onze plannen.

We evalueren het Energie efficiëntieplan 2009-2012. We starten met het opstellen van een energie efficiëntieplan voor de periode 2013-2016. In de periode 2013-2016 nemen we op de rwzis's efficiëntiemaatregelen ter grootte van 7 procent van het energieverbruik in 2009. Dit zijn hoofdzakelijk kleine maatregelen, zoals het vervangen van apparatuur door energiezuinige apparaten. Naast energie efficiëntie voeren de productie van duurzame energie verder op. We verwachten dat deze in de periode 2013-2016 met ten minste 2 procent stijgt ten opzichte van het energieverbruik in 2009.

Slibverwerking

Bij het proces van afvalwaterzuivering produceren we zuiveringsslib. De verwerking van dit afval kost geld. De hoeveelheid slib verminderen we door het te vergisten in gistingstanks. Daarbij komt biogas vrij, dat we als energiebron willen gebruiken. In 2012 hebben we samen met andere betrokken partijen in West-Nederland een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden hiervoor. Niet elke rwzi beschikt over een gistingstank. We onderzoeken daarom of het mogelijk is om ruimte in de beschikbare tanks optimaal te benutten door extra slib naar deze tanks te transporteren. Door het slib van tevoren in te dikken, besparen we op transportkosten. Op de rwzi Beemster onderzoeken we de mogelijkheid om het slib op een slimme manier in te dikken.

Daarnaast hebben we in 2012 een traject gestart om op landelijke schaal te zoeken naar de optimale wijze van slibverwerking. In 2013 werken we de resultaten van het onderzoek en verkenningen uit. Hierbij houden we niet alleen rekening met de winst die het ons oplevert, maar ook met de maatschappelijke baten op landelijk niveau.

Samenwerken in één waterketen

Voor nagenoeg alle onderwerpen binnen de speerpunten is een vorm van samenwerking nodig met andere overheden, semi-overheden, kennisinstituten, bedrijfsleven en uiteindelijk ook de inwoners zelf. Zonder samenwerking is geen integrale en doelmatige waterketen mogelijk.

Structurele samenwerking

We zien intensieve en structurele samenwerking met gemeenten als een voorwaarde voor het goed laten functioneren van de afvalwaterketen. We borgen het samenwerkingsproces voor de komende jaren door het aangaan van allianties.

Samen met gemeenten zijn werken we actief aan het realiseren van de doelen in het Bestuursakkoord Water. Eind 2012 hebben we de afspraken met de gemeenten in regioverband

vastgelegd. In 2013 voeren we deze afspraken uit. De vijf bestuurlijke regio's maken verdere afspraken om te komen tot daadwerkelijke besparingen.

Afvalwaterakkoorden

Met gemeenten sluiten we afvalwaterakkoorden af, waarin we afspraken vastleggen over de wijze waarop we samenwerken in de afvalwaterketen. Hierin leggen we onder andere afspraken vast over de hoeveelheid afvalwater die gemeenten aan ons maximaal aanbieden om te zuiveren.

Monitoring

Samen met gemeenten monitoren we in toenemende mate het functioneren van de rioolstelsels. In combinatie met de meetgegevens van de zuiveringstechnische werken leidt dit tot beter inzicht in het functioneren van de gehele afvalwaterketen. Dit biedt kansen voor verdere optimalisaties.

Beleid overnamepunten

De activiteiten uit het beleid Overnamepunten ronden we af. We hebben als doel gemeentelijke persleidingen en rioolgemaal over te nemen in beheer en onderhoud. In 2013 nemen twaalf rioolgemaal over van gemeenten. Met de gemeenten beoordelen we bestaande overnamepunten. We leggen nieuwe afspraken over onder andere taken, verantwoordelijkheden en financiële aspecten vast in overeenkomsten.

5.4.4 Wat gaat de beheersing van lozingen kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Beheersing van lozingen	Externe kosten	36,0	34,7	34,7
	Externe opbrengsten	-2,5	-1,7	-2,0
	Kapitaallasten	24,6	28,7	27,8
	Voorzieningen	-2,0	0,3	0,3
	Interne kosten	11,0	10,7	13,5
	Onvoorzien	-	0,3	1,0
	Totaal excl. reserves	67,2	73,1	75,2
	Reserves	0,4	-0,5	-0,6
	Totaal incl. reserves	67,5	72,6	74,6

Beheerinvesteringen

		Realisatie	Begroting	
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Beheersing van lozingen	Uitgaven	38,0	23,7	21,4
	Inkomsten	-0,5	-0,5	-0,4
	Totaal	37,5	23,2	21,0

6 Veilige (vaar)wegen

We zorgen niet alleen voor water en dijken, maar beheren en onderhouden in sommige gemeenten ook wegen. Dit zijn voornamelijk wegen buiten de bebouwde kom. Verder zijn we beheerder van vaarwegen, inclusief sluizen en bruggen, voor zover deze niet door andere overheden beheerd worden.

6.1 Indicatoren Veilige (vaar)wegen

Effect	Resultaten	Prestaties
Veilige (vaar)wegen	Het beheren en inrichten van het wegennet zodat wordt voldaan aan het maatschappelijk gewenste effect 'veilige wegen'	In 2017 is het wegennet van het hoogheemraadschap ingericht volgens Duurzaam Veilig
	Het in stand houden van polder- en dijkwegen	De wegen voldoen aan de landelijke normen en aan het beleid uit het Wegenbeleidsplan
	Het voor de provincie in stand houden van vaarwegen	De vaarwegen zijn bevaarbaar volgens de afspraken die zijn gemaakt met de provincie

6.2 Wegenbeheer

6.2.1 Doelstelling

Het beheren en inrichten van het wegennet zodat wordt voldaan aan het maatschappelijk gewenste effect 'veilige wegen'.

6.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We beheren gebiedsontsluitings- en erftoegangswegen, utilitaire fietspaden en wandelpaden buiten de bebouwde kom in de zin van de Wegenverkeerswet, zodanig dat de wegen voldoen aan de landelijke richtlijnen en aan het beleid in het Wegenbeleidsplan.

Verkeersveiligheid

In 2017 hebben we al onze wegen ingericht conform het landelijke programma Duurzaam Veilig. We sluiten ons aan bij de landelijke doelstelling voor verkeersveiligheid om in 2020 het aantal ernstige verkeersslachtoffers, doden en gewonden, met respectievelijk 46 procent en 34 procent ten opzichte van 2001-2003 te laten afnemen. Het aantal ernstige slachtoffers in 2009 ligt onder de doelstellingen voor 2010 en 2020, maar het driejaargemiddelde over 2007-2009 ligt hier nog boven. Dit betekent dat wij als wegbeheerder fysieke maatregelen blijven nemen, maar ook blijven inzetten op voorlichting en handhaving in samenwerking met andere partijen.

Bereikbaarheid

Als wegbeheerder hebben we de wettelijke plicht zorg te dragen voor de bereikbaarheid vanuit en binnen het beheergebied. Om hier aan te voldoen moeten we ons wegennet hierop inrichten.

Berijdbaarheid

In de praktijk scoort 24 procent van onze wegverhardingen op dit moment een onvoldoende. We nemen maatregelen, zodat in 2015 al onze wegverhardingen voldoen aan de minimale vereisten

voor het kwaliteitsniveau R (basis) volgens de CROW¹⁶ richtlijn. In 2017 voldoen ook alle kunstwerken in onze wegen aan dit kwaliteitsniveau.

Inpassing in het landschap

In 2017 beheren we 10 procent van het wegbermareaal natuurtechnisch of ecologisch, in 2022 worden de effecten van maaien en afvoeren in deze bermen geëvalueerd. Met het oog op doelmatigheid klepelen we overige bermten maximaal twee keer per jaar, exclusief de veiligheidsronde in het voorjaar. In 2017 hebben we een evenwichtig en robuust bomenareaal langs onze wegen, waarbij we rekening houden met cultuurhistorische en landschappelijke waarden in het beheergebied.

6.2.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Overdracht wegen

Het project Overdracht wegen binnen de bebouwde kom ronden we af. In dit kader dragen we wegen binnen de bebouwde kom zoveel mogelijk over aan gemeenten. In 2013 evalueert het Rijk de Wet herverdeling wegenbeheer uit 1993. Deze evaluatie vindt iedere tien jaar plaats. Dan kan een eventuele herverdeling van wegen wederom aan de orde komen.

Verkeersveiligheid

In 2013 gaan we door met de herinrichting van wegen. Voor de gebiedsontsluitingswegen bestaat een apart investeringsprogramma. Het Duurzaam Veilig maken van erftoegangswegen nemen we jaarlijks mee in het groot onderhoud verhardingen.

Met de Verkeersveiligheidsmonitor meten we de voortgang in het bereiken van de doelstellingen. Deze monitor levert, naast inzicht in het gemiddelde aantal slachtoffers over de onderzochte periode, ook een overzicht op van wegen en locaties met relatief veel slachtoffers. Voor deze wegen en locaties voeren we een ongevalanalyse uit, die inzicht geeft in de oorzaak van de ongevallen en richting geeft aan te nemen (inrichting)maatregelen.

We voeren acties en aanbevelingen uit die voortkomen uit de evaluatie van het Verkeersveiligheidsplan in 2012.

We beginnen met het opstellen van het beheerplan 'Schone Wegen', waarin we maatregelen opnemen ter bestrijding van verwijtbare wegvervuiling door agrarische werkzaamheden, olie, bladeren etc. Verder registreren we klachten, aansprakelijkstellingen en meldingen over onze wegen.

Bereikbaarheid

We verrichten verkeersonderzoeken en verkeerstellingen, zodat we op basis daarvan de categorisering van de wegen voor 2015 kunnen herzien. Verder leveren we een bijdrage aan de RegioRegie (NHBereikbaar), waarbinnen wegbeheerders met elkaar afstemmen over wegwerkzaamheden.

Onze veerpont bij het eiland De Woude heeft onevenredig hoge exploitatiekosten en het eiland is slecht bereikbaar bij calamiteiten. In 2013 beslissen we of we de veerpont vervangen door een andere oeververbinding.

Berijdbaarheid

In 2013 gaan we door met het wegwerken van het achterstallig onderhoud van de wegverharding en kunstwerken.

Onze wegen worden steeds intensiever en zwaarder belast. Dit leidt tot meer schade aan de wegbermen. We verharderen en profileren ongeveer 500 kilometer aan wegberm om structurele schade aan weg en berm te voorkomen.

¹⁶ Het CROW is het nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte.

Inpassing in het landschap

We zorgen ervoor dat we onze wegen zo goed mogelijk inpassen in het landschap. De Structuurvisie van de provincie Noord-Holland is daarbij leidend.

Op sommige plaatsen sluiten onze wegen aan op de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). We onderzoeken of we aanvullende maatregelen voor het bermbeheer kunnen nemen om daarmee rekening te houden. Ook hebben we een monitoringsprogramma om het effect van ecologisch bermbeheer te meten.

We verwijderen de populieren langs onze wegen en het aandeel iepen neemt toe tot circa 15 procent, zodat we in 2017 een evenwichtig bomenareaal bereiken. In 2013 verbeteren we het beheerregister voor bomen en beplantingen.

6.2.4 Wat gaat het wegenbeheer kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Wegenbeheer	Externe kosten	11,8	14,5	14,2
	Externe opbrengsten	-8,4	-6,4	-7,5
	Kapitaallasten	4,0	3,6	3,7
	Voorzieningen	-	-	-
	Interne kosten	5,6	6,0	5,7
	Onvoorzien	-	0,1	0,3
	Totaal excl. Reserves	12,9	17,8	16,4
	Reserves	-	-	-
	Totaal incl. reserves	12,9	17,8	16,4

Beheerinvesteringen

		Realisatie	Begroting	
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Wegenbeheer	Uitgaven	1,3	4,0	2,5
	Inkomsten	-0,8	-2,2	-0,1
	Totaal	0,5	1,8	2,4

6.3 Vaarwegenbeheer

6.3.1 Doelstelling

Het in stand houden van vaarwegen.

6.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We zorgen ervoor dat onze vaarwegen bevaarbaar zijn volgens de afspraken die zijn gemaakt met de provincie.

6.3.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

In 2012 hebben we overeenstemming bereikt met de provincie over de taakverdeling bij het beheer van vaarwegen en het nautisch beheer. We werken de consequenties van het bestuurlijk akkoord verder uit. Eén van de uitwerkingen betreft het overdragen en overnemen van vaarwegen en bijbehorende schutsluizen. Ook stellen we een Vaarwegenbeheerplan op volgens het beleid van de

provincie en starten we met het opstellen van het onderhoudsprogramma voor de vaarwegen. Het op diepte houden van de vaarwegen nemen we mee binnen ons reguliere baggerwerk. Voor de onderhoudswerkzaamheden in het kader van vaarwegbeheer krijgen we een vergoeding van de provincie. In 2012 zijn we begonnen met het automatiseren van de bediening van de bruggen en sluisen. In 2013 gaan we hiermee verder.

6.3.4 Wat gaan het vaarwegenbeheer kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)			2011	2012
Vaarwegen en havens	Externe kosten	1,1	1,7	0,7
	Externe opbrengsten	-0,2	-0,1	-0,1
	Kapitaallasten	1,6	1,7	1,6
	Voorzieningen	-	-	-
	Interne kosten	1,1	1,3	1,4
	Onvoorzien	-	-	0,1
	Totaal excl. Reserves	3,6	4,6	3,7
	Reserves	-	-	-
	Totaal incl. reserves	3,6	4,6	3,7

Beheerinvesteringen

		Realisatie	Begroting	
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Vaarwegen en havens	Uitgaven	0,8	0,6	0,2
	Inkomsten	-	-	-
	Totaal	0,8	0,6	0,2

7 Bestuur en organisatie

De doelstellingen die we in dit hoofdstuk beschrijven hebben een integraal karakter. Ze dragen bij aan het behalen van zowel maatschappelijke effecten zoals veiligheid, voldoende water, schoon water en veilige (vaar)wegen, en aan bestuurlijke effecten (MVO). Voor de herkenbaarheid verwerken we deze onderdelen in dit jaarplan niet integraal, onder de verschillende effecten, maar apart.

Ook bevat dit hoofdstuk, samen met hoofdstuk 9 (Maatschappelijk verantwoord ondernemen), de verplichte informatie over onze bedrijfsvoering (artikel 4:11 Waterschapsbesluit).

7.1 Bestuur en externe communicatie

7.1.1 Doelstelling

Onze bestuurlijke keuzes, ons beleid en onze werkzaamheden kunnen rekenen op een groot draagvlak bij de inwoners en relaties in Noord-Holland. Partners en burgers kennen het hoogheemraadschap. Ze zien ons als de deskundige waterbeheerder in Noord-Holland en ze vertrouwen voor hun veiligheid op ons.

7.1.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

In het bestuurlijke besluitvormingsproces maken we op een rechtmatige, integere en doelmatige manier strategische keuzes en behartigen we de belangen van de inwoners. Ons bestuur en het ambtelijke apparaat weten wat er leeft bij de burgers en relaties. Onze communicatie met deze partijen is proactief en gericht op samenwerking. Daarnaast werken we aan het vergroten van de naams- en taakbekendheid, en aan het realiseren van ons gewenste profiel: een graag geziene, deskundige partner die slagvaardig en klantgericht opereert.

Onze communicatie is erop gericht de waardering voor ons werk zo groot mogelijk te laten zijn. Volgens het Communicatiebeleidsplan streven we ernaar dat in 2015 minstens 35 procent van de inwoners bekend is met het hoogheemraadschap, 55 procent spontaan onderdelen van de naam kan reproduceren en minstens 60 procent (geholpen) weet wat de eerste drie kerntaken zijn (waterveiligheid, voldoende water en schoon water). Daarnaast streven we in de waardering bij inwoners te groeien van een 6 naar een 6,5 op de waarde omgevingsgerichtheid in 2015.

7.1.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Bestuur

Ons bestuur steekt dagelijks energie in het bereiken van de doelstelling, door het voeren van heldere bestuurlijke discussies en door het nemen van duidelijke besluiten, die het handelen van de ambtelijke organisatie sturen. Zij kunnen rekenen op draagvlak in de samenleving.

Bestuursakkoord Water

In het Bestuursakkoord water zijn afspraken opgenomen om te komen tot doelmatiger waterbeheer in Nederland. Een belangrijk bestuurlijk aspect van het akkoord zijn de waterschapsverkiezingen. De waterschappen zijn van mening dat directe verkiezingen de beste manier van verkiezen zijn. Maar het akkoord gaat uit van indirecte verkiezingen, waarbij gemeenteraadsleden bestuurders voor de categorie ingezetenen kiezen.

Het Regeerakkoord van de regering Rutte II gaat uit van Waterschapsverkiezingen die plaatsvinden op de dag van de verkiezingen voor provinciale staten. De uitwerking van dit Regeerakkoord op het punt van waterschappen vindt plaats in 2013 en verder.

Publiek; externe communicatie

We zetten het hoogheemraadschap op de kaart bij de inwoners van Noord-Holland. We streven ernaar het profiel van dé waterdeskundige in Noord-Holland te realiseren. Hiervoor is een optimale prestatie van de organisatie en een intensieve communicatie-inspanning nodig.

In het Communicatiebeleidsplan is het centrale inhoudelijke thema 'samenwerken aan de veiligheid in Noord-Holland'. Het klimaat verandert: de zeespiegel stijgt en de bodem daalt. Het vergroten van onze herkenbaarheid, zichtbaarheid en bekendheid zijn belangrijke speerpunten.

Bij de externe communicatie ligt de focus op reputatiemanagement via het gedrag van de organisatie. Medewerkers werken deskundig, open, omgevingsgericht en resultaatgericht. De interne communicatie richten we op het gedrag van de medewerkers, het ondersteunen van de medewerkers bij het ambassadeurschap, en het delen van kennis. Het verandertraject Henze 2.12 van onze organisatie is daarbij ook in 2013 de leidraad.

7.1.4 Wat gaan bestuur en externe communicatie kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Bestuur en externe communicatie	Externe kosten	2,1	2,4	2,3
	Externe opbrengsten	-1,1	-0,7	-0,8
	Kapitaallasten	0,6	0,5	-
	Voorzieningen	-	-	-
	Interne kosten	2,5	2,9	2,8
	Onvoorzien	-	-	0,2
	Totaal excl. reserves	4,1	5,2	4,5
	Reserves	-	-	-
	Totaal incl. reserves	4,1	5,2	4,5

Beheerinvesteringen

		Realisatie	Begroting	
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Bestuur en externe communicatie	Uitgaven	-	0,1	-
	Inkomsten	-	-	-
	Totaal	-	0,1	-

7.2 Beleidsontwikkeling

7.2.1 Doelstelling

Externe ontwikkelingen en de resultaten van de uitgevoerde beleidsevaluaties sturen ons beleid. We betrekken belanghebbenden bij onze beleidsontwikkeling. Door het beïnvloeden van het beleid van derden stellen we onze belangen voor onze taken veilig.

7.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We zijn open over de wijze waarop we onze taken uitvoeren. Ons doel is voor elke taak in het beleid de doelstellingen daarvan helder te beschrijven. Het is voor de burger, andere overheden en belangenorganisaties duidelijk hoe wij invulling geven aan onze taken.

7.2.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Waterbeheersplan

We hebben ons kaderstellende beleid voor het beheer van de waterkeringen, waterkwantiteit en waterkwaliteit vastgelegd in het WBP4. Dit plan hebben we afgestemd op het provinciale Waterplan en het Stroomgebiedbeheersplan Rijndelta. Jaarlijks rapporteren we over de voortgang van de uitvoering van het beleid. Het beleid uit het waterbeheersplan werken we uit in beheersplannen, thematische plannen en gebiedsgerichte uitwerkingen.

Deltavisie

Op basis van het Deltaprogramma van het Rijk maken we een regionale uitwerking voor het beheersgebied van het hoogheemraadschap. In deze Deltavisie die we naar verwachting in oktober 2012 vaststellen, hebben we de programma's Waterveiligheid, Voldoende water en Schoon water geïntegreerd en uitgewerkt. De visie hebben we afgestemd op de afspraken in het Bestuursakkoord Water. De komende jaren werken we de visie uit in een regionaal deltaprogramma voor Hollands Noorderkwartier.

7.2.4 Wat gaat beleidsontwikkeling kosten?

De kosten voor beleidsontwikkeling zijn opgenomen in de beheerkosten van de effecten Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon water en Veilige (vaar)wegen.

7.3 Heffing en invordering

7.3.1 Doelstelling

Belastinggelden worden op maatschappelijk verantwoorde wijze geheven en geïnd.

7.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We willen dat belastingprocessen en de contacten hierover met burgers, bedrijven en overheidsinstanties effectief, efficiënt, betrouwbaar en toegankelijk verlopen.

7.3.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

We optimaliseren de belastingprocessen. In het voorjaar van 2010 hebben we een verbeter- en versterkingsproject in gang gezet. Na het inventariseren en opruimen in 2010 en 2011, hebben we in 2012 grote stappen gemaakt in het wegwerken van achterstanden, het verbeteren van de kwaliteit van gegevens en de kwaliteitsborging van de belastingprocessen. Daarvoor brengen we planmatig verbeteringen aan in de administratieve organisatie, managementinformatie, gegevensbestanden en belastingssystemen. Deze inspanning moet leiden tot handhaving van een blijvend percentage van circa 99,5 procent aan correct opgelegde belastingaanslagen en een aanzienlijke verlaging van het aantal reacties van burgers hierop.

In het kader van de klantgerichtheid werken we aan de invoering van de 'digitale balie'. Dit is een maatregel om bereikbaarheid voor burger en bedrijf zo eenvoudig mogelijk maken. Ook verbeteren we de kwaliteit van de afhandeling van vragen via het callcentrum. Tevens staan uitdagingen als de

invoering van Single Euro Payments Area (SEPA)¹⁷ en de aansluiting op de landelijke basisregistraties op ons programma.

7.3.4 Wat gaat heffing en invordering kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Heffing en invordering	Externe kosten	4,1	3,9	3,9
	Externe opbrengsten	-189,8	-195,6	-203,5
	Kapitaallasten	0,3	-	-
	Voorzieningen	1,1	-	-
	Interne kosten	4,3	5,5	6,2
	Onvoorzien	-	-	0,1
	Totaal excl. reserves	-180,0	-186,2	-193,2
	Reserves	-	-	-
Totaal incl. reserves	-180,0	-186,1	-193,2	

7.4 Organisatie en bedrijfsondersteuning

7.4.1 Doelstelling

Een efficiënte en effectieve ambtelijke organisatie die het bestuur optimaal bedient bij het bereiken van de doelstellingen.

7.4.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We zijn een professionele en resultaatgerichte organisatie met een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering. We stellen de juiste ondersteunende instrumenten beschikbaar en zorgen voor een interne bedrijfscultuur die bij onze doelstelling past.

De komende vijf jaar besparen we in totaal 5 procent op personeelskosten, inhuur en geactiveerde uren¹⁸.

7.4.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Organisatieontwikkeling en management

We veranderen naar een organisatie die zich meer richt op zijn omgeving en klaar is voor de toekomst. Onze omgeving, onze partners in business, zoals gemeenten, provincie en de rijksoverheid zijn al veranderd of zijn daar ook mee bezig. Dat vraagt van ons flexibiliteit, verplaatsen in de belangen van de buitenwereld en het meewegen daarvan in onze plannen, standpunten en beleid.

Centraal staat het verbeteren van de sturing van de organisatie met een eenduidige verdeling van taken en bevoegdheden. De financiële functie binnen onze organisatie hebben we heringericht. Dit moet in 2013 zijn vruchten gaan afwerpen. We voeren het veranderingsproces voornamelijk uit met eigen mensen en de gekozen aanpak draagt op die manier bij aan de beoogde cultuurverandering.

¹⁷ Europa is op weg naar een gezamenlijke betaalmarkt waar we overal op dezelfde manier kunnen betalen: de Single Euro Payments Area (SEPA). Om te zorgen dat eurobetalingen in dit gebied straks overal op dezelfde manier plaatsvinden, komen er nieuwe standaarden voor het rekeningnummer, de girale betalingen en de incasso's. Bedrijven en overheden moeten tijdig actie ondernemen om over te kunnen gaan op deze nieuwe standaarden.

¹⁸ Uren die gemaakt worden in het kader van een investering(sproject) en worden afgeschreven.

In juli 2012 hebben we een leer- en ontwikkeljaar gestart waarbij we werken in een nieuwe organisatiestructuur. In dit jaar blijkt in de praktijk of de nieuwe organisatie goed werkt en waar we gemaakte keuzes eventueel moeten bijstellen. Op 1 juli 2013 ronden we het leer- en ontwikkeljaar af. Daarna plaatsen we medewerkers definitief in de nieuwe organisatie en is duidelijk hoe wij onze efficiencydoelstelling kunnen realiseren. Vanaf 2013 kijken we op vaste momenten terug- en vooruit. Iedere keer evalueren we de ontwikkeldoelen voor de organisatie en stellen we onze doelen bij. Uiteindelijk willen wij in 2015 de organisatie zijn die klaar is voor de toekomst.

Huisvesting

Na de ingebruikname van het nieuwe kantoor in 2011 bleken nog verschillende aanpassingen nodig. We verwachten dat in 2013 ook nog de nodige aanpassingen moeten plaatsvinden, waarna we in de beheersituatie terechtkomen. De werven hebben we geherstructureerd en verbouwd. Ze zijn in 2012 opgeleverd. Het beheer van de werven voeren we uit aan de hand van een onderhoudsplan.

Interne faciliteiten

We evalueren het gebruik en beheer van het wagenpark over de periode 2009-2012. Hiermee onderzoeken we op welke wijze (de kosten van) onze mobiliteitsbehoefte het beste kunnen beheersen en zo mogelijk verlagen.

Informatie- en communicatietechnologie

Met de nieuwe afdeling Informatie en Automatisering (I&A) willen we een meer op de klant gerichte informatievoorziening bewerkstelligen. Strategie en visie hierop leggen we vast in een informatiebeleidsplan. De informatiebehoefte van de organisatie vormt hierbij het uitgangspunt, terwijl de samenhang en integratie wordt bewaakt vanuit de informatiearchitectuur.

We geven relatiebeheer vorm en realiseren daardoor een goede afstemming tussen de vraag van de afdelingen en het aanbod van I&A. We gaan werken met een product- en dienstencatalogus voor onze standaard diensten, maken afspraken over de prestaties in dienstverleningovereenkomsten en leggen daarover verantwoording af in servicerapportages.

Belangrijke thema's voor 2013 zijn:

- informatiebeleid en architectuur;
- het Nieuwe Werken: Digitalisering fase 2;
- mobiel werken;
- flexibilisering van de infrastructuur;
- projectmatig werken;
- inrichten van beheersprocessen.

In 2012 zijn we gestart met informatiemanagement en centraal applicatiebeheer. We hebben de informatiebehoefte van de organisatie in kaart gebracht en een informatiebeleidsplan vastgesteld. Dat plan voeren we in 2013 uit. We sturen op de samenhang tussen de applicaties die de organisatie gebruikt. Daarbij streven we naar een aanbod van applicaties dat is afgestemd op de behoefte van de organisatie. Verder voorkomen we het gebruik van meerdere applicaties naast elkaar die dezelfde functionaliteit bieden. Met deze maatregelen verwachten we een kostenverlaging.

Het nieuwe werken vereist een daarop ingerichte informatievoorziening. Digitalisering van gegevens, documenten en processen krijgt daarom volop aandacht. We verwachten een groei van het gebruik van mobiele apparatuur en toepassingen, zowel in de ondersteunende als de primaire processen. Digitale Handhaving en Digitale Dijkinspectie zijn daar voorbeelden van.

Projectmatig werken is een belangrijk speerpunt van de organisatie. We voeren op basis van een gestructureerde standaardmethode projecten uit, waardoor we meer controle krijgen over voortgang, doorlooptijd, budget, hulpmiddelen, risico's en kwaliteit.

Ook de infrastructuur brengen we meer in lijn met de behoefte van de organisatie, zonder daarbij in te leveren op de uitgangspunten van beveiliging en beheer.

7.4.4 Wat gaat organisatie en bedrijfsondersteuning kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Organisatie en bedrijfsondersteuning	Externe kosten	82,8	85,6	89,8
	Externe opbrengsten	-6,8	-3,3	-1,0
	Kapitaallasten	8,1	11,1	7,9
	Voorzieningen	2,4	-	-
	Interne inkomsten	-69,8	-78,2	-81,1
	Onvoorzien	-	0,2	0,6
	Totaal excl. reserves	16,7	15,4	16,2
	Reserves	14,1	-6,2	-6,2
	Totaal incl. reserves	30,8	9,2	10,0

Beheerinvesteringen

		Realisatie	Begroting	
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Organisatie en bedrijfsondersteuning	Uitgaven	15,1	3,5	6,0
	Inkomsten	-	-	-
	Totaal	15,1	3,5	6,0

7.5 Crisisbeheersing

Deze paragraaf is een bundeling van de crisisbeheersingsactiviteiten voor Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon water en Veilig (vaar)wegen.

Resultaten	Prestaties
Een crisis wordt voorkomen of de gevolgen van een crisis worden zo veel mogelijk beperkt	Het hoogheemraadschap handelt adequaat bij een (dreigende) dijkdoorbraak
	Het hoogheemraadschap handelt adequaat bij extreme wateroverlast en extreem watertekort
	Het hoogheemraadschap handelt adequaat bij een ernstige vervuiling van het oppervlaktewater
	Het hoogheemraadschap handelt adequaat bij verkeersonveilige situaties

7.5.1 Doelstelling

Een crisis wordt voorkomen, of de gevolgen van een crisis worden zo veel mogelijk beperkt.

7.5.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Onze crisisbeheersingsorganisatie moet professioneel en slagvaardig zijn en blijven. Hiervoor beschikken we over een actueel crisisbeheersingsplan, actuele bestrijdingsplannen, en draaiboeken voor onder andere waterveiligheid, wateroverlast en waterkwaliteit. Om onze crisisbeheersingsorganisatie in stand te houden en te verbeteren oefenen we deze plannen jaarlijks.

Van een overheidsorganisatie als het hoogheemraadschap mag worden verwacht, dat het in staat is om onder crisissomstandigheden professioneel op te treden. Onze crisisbeheersingsorganisatie is in staat om maatregelen te nemen die verband houden met haar taken. Ons doel is schade te voorkomen of de gevolgen van een incident, calamiteit, crisis of ramp tot een minimum te beperken. Om dit te bereiken blijven we ons tot 2014 richten op:

- planvorming;
- opleidingen en oefenprogramma's;
- het op- en uitbouwen van het netwerk met de andere partners;
- het optimaliseren en onderhouden van materiaal en materieel;
- het professionaliseren van de informatievoorziening, onder andere door netcentrisch werken en 3Di Waterbeheer.

7.5.3 Wat gaat het hoogheemraadschap doen?

Opleiding en oefenen

Effectieve inzet van de crisisbeheersingsorganisatie waarborgen we door aandacht te schenken aan een goede voorbereiding en training van de organisatie. Ieder team, of iedere betrokkene binnen de crisisbeheersingsorganisatie krijgt jaarlijks in ieder geval één opleiding, training of oefening aangeboden. Ook houden we jaarlijks ten minste één grootschalige (onaangekondigde) oefening. We intensiveren de samenwerking met crisispartners op het gebied van opleiden, trainen en oefenen.

Crisisplannen

De uitgangspunten voor de crisisbeheersing hebben wij opgenomen in een crisisbeheersingsplan. Dit plan hebben we afgestemd op de Wet veiligheidsregio's en de Waterwet en aangepast naar aanleiding van de uniformering van alarmfasen binnen de waterschappen. Het geactualiseerde crisisbeheersingsplan treedt na bestuurlijke vaststelling naar verwachting vanaf 2013 in werking. De actualiteit van crisisplannen die hieruit voortvloeien, zoals bestrijdingsplannen en draaiboeken, controleren we jaarlijks. We dragen daarnaast bij aan de crisisplannen van de veiligheidsregio's, daar waar de uitwerking van de ramptypen onze taakuitoefening raakt.

Materiaal en materieel

We beschikken over noodmateriaal en -materieel, onder andere noodpompen, aggregaten en big bags. Jaarlijks inventariseren we de aanwezige voorraad en vullen deze zo nodig aan. Verder oefenen we jaarlijks het snel afdichten van de opening in de waterkering, de zogenaamde coupures.

Informatie- en communicatievoorziening en netcentrisch werken

Het delen van informatie door de verschillende hulpverlenende partijen is van cruciaal belang. Netcentrisch werken moet ervoor zorgen dat alle betrokkenen snel en gelijktijdig hetzelfde, actuele beeld van een crisissituatie hebben en eenvoudig kennis en informatie kunnen delen. Netcentrisch werken wordt ondersteund door een informatiesysteem, het landelijk crisismanagementsysteem (LCMS). We sluiten aan op de ontwikkeling van LCMS bij de veiligheidsregio's. Om ook onder bijzondere omstandigheden te kunnen blijven communiceren beschikken we over noodnetaansluitingen en communicatiemiddelen.

Risicocommunicatie

Preventief leveren wij informatie en gegevens over de ramptypen die onze taakuitoefening raken, als onderdeel van de risicocommunicatie. We informeren gemeenten over de waterstaatkundige risico's, waaronder risico's als gevolg van een overstroming (hoogwater). Via kaarten met beelden van de overstroming (golffronten) maken we inzichtelijk wat een dijkdoorbraak in/nabij hun gemeente gaat betekenen. In 2013 stellen we deze informatie nog gedetailleerder en nauwkeuriger beschikbaar.

Hoogwaterinformatie

Ons hoogwaterinformatiesysteem ontwikkelen we steeds verder. Naast informatie over doorbraak van een primaire waterkeringen, is informatie beschikbaar over de gevolgen van een doorbraak van boezemkaden. Een ontwikkeling betreft 3Di Waterbeheer. 3Di Waterbeheer maakt gebruik van zeer snelle rekentechnieken. Het laat op detailniveau de gevolgen van een overstroming zien en maakt de gevolgen van maatregelen inzichtelijk. Dit maakt de inzet en het bepalen van de meest effectieve maatregelen mogelijk.

7.5.4 Wat gaat crisisbeheersing kosten?

Exploitatiekosten

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting	
(bedragen x € 1 miljoen)			2011	2012
Crisisbeheersing	Externe kosten	0,0	0,1	0,1
	Externe opbrengsten	-	-	-
	Kapitaallasten	0,1	0,1	0,0
	Voorzieningen	-	-	-
	Interne kosten	0,3	1,1	0,6
	Onvoorzien	-	-	-
	Totaal excl. reserves	0,4	1,2	0,7
	Reserves	-	-	-
	Totaal incl. reserves	0,4	1,2	0,7

Beheerinvesteringen

		Realisatie	Begroting	
Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		2011	2012	2013
Crisisbeheersing	Uitgaven	-	0,1	-
	Inkomsten	-	-	-
	Totaal	-	0,1	-

7.6 Monitoring van het watersysteem

7.6.1 Doelstelling

Het monitoren en modelleren van het watersysteem biedt ondersteuning aan het maken en evalueren van beleid, de planvorming, het programmatisch werken en het beheer van het watersysteem. Dit alles om het watersysteem goed te laten functioneren en te blijven optimaliseren.

7.6.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We willen een goed functionerend monitoringsysteem, waarin informatievraag en informatieaanbod zo dicht mogelijk bij elkaar liggen. Daarmee kunnen we optimaal adviseren binnen de kerntaken op het gebied van waterkwaliteit, waterkwantiteit en veiligheid.

7.6.3 Wat gaat het hoogheemraadschap daarvoor doen?

We stellen vast wat de informatiebehoefte is en ontwerpen een strategie om aan deze behoefte te voldoen (meetprogramma's en scenariostudies). We verrichten monitoring en metingen, voeren modelstudies uit, verwerken, analyseren en beheren de gegevens, en rapporten hierover. Zo maken we de behaalde resultaten inzichtelijk en kunnen we waar mogelijk bijsturen.

Daarnaast doen we onderzoek en voeren we monitoring en modelstudies uit om intern en extern te adviseren. We verrichten onderzoek naar de doelen en maatregelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Ook bij het tot stand komen en uitvoeren van plannen geven we advies en doen we onderzoek, bijvoorbeeld voor stedelijke waterplannen, vergunningverlening, handhaving en wateroverlastbestrijding. Daarnaast voorzien we in de informatiebehoefte die voortkomt uit landelijke en Europese regelgeving en programma's zoals het NBW-actueel, KRW, VBK, het Deltaprogramma en de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR).

We ontwikkelen hoogwaardige informatiesystemen en applicaties om in- en extern informatie beschikbaar te stellen over waterkwaliteit en waterkwantiteit. Een voorbeeld is de Lizard Webservices, bedoeld om meetreeksen en modelresultaten te ontsluiten. Een ander voorbeeld is de ontwikkeling van het KRW Volg- en StuurSysteem (VSS), waarmee we het effect van maatregelen in beeld brengen. Tenslotte noemen we het programma 3Di Waterbeheer, dat is gericht op een doelmatiger waterbeheer door beter en sneller simuleren, interactieve scenariovorming en risicomanagement. Bestaande systemen verbeteren we mede door toepassing in de praktijk steeds verder.

7.6.4 Wat gaat monitoring van het watersysteem kosten?

De kosten voor monitoring zijn opgenomen in de beheerkosten van de effecten Waterveiligheid, Schoon water en Voldoende water.

8 Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)

Als overheidsorganisatie vinden wij een maatschappelijk verantwoorde aanpak van onze taken en bedrijfsvoering belangrijk. Onze langetermijnvisies, zoals de Deltavisie en de Toekomstvisie (afval)waterketen voeren wij daarom vanzelfsprekend uit op een maatschappelijk verantwoorde manier. Sinds enige jaren kent de begroting een hoofdstuk Maatschappelijk Ondernemen (MVO), waarin we verwoorden welke activiteiten bestuur en organisatie oppakken om inhoud te geven aan de kernthema's van MVO, namelijk People, Planet en Profit (Mensen, Milieu & Klimaat en Doelmatigheid).

We verrichten een veelheid aan activiteiten op deze gebieden. Deze zijn beschreven in dit hoofdstuk. Maar een integrale langetermijnvisie op MVO ontbreekt nog. Wel zijn onderdelen daarvan vastgesteld, zoals het milieu- en klimaatbeleid, het diversiteitbeleid, het buitenlandbeleid en de organisatieontwikkeling Henze 2.12. In 2013 stellen we een lange termijn visie op MVO op in een open proces met onze omgeving. Daarbij wegen we de maatschappelijke gevolgen van onze activiteiten nadrukkelijk mee. Vervolgens bepaalt deze MVO-visie voor de komende jaren onze gewenste positie op de verschillende kernthema's.

8.1 Indicatoren MVO

Effect	Resultaten	Prestaties
Maatschappelijk verantwoordelijk ondernemen	Het hoogheemraadschap gaat verantwoordelijk om met mensen	Het hoogheemraadschap betreft zijn omgeving actief bij zijn taakuitvoering
		Het hoogheemraadschap is een goede werkgever
	Het hoogheemraadschap voelt zich verantwoordelijk voor het milieu	Het hoogheemraadschap behaalt de doelstellingen uit het milieu- en klimaatbeleid
		Het hoogheemraadschap is doelmatig en doeltreffend
	Het hoogheemraadschap staat voor optimale uitvoering van zijn taken	Het hoogheemraadschap wordt erkend als een betrouwbare organisatie
		Het hoogheemraadschap is servicegericht
	Het hoogheemraadschap zorgt voor een aanvaardbare belastingdruk en heft de waterschapsbelasting op aanvaardbare wijze.	

8.2 Mensen

8.2.1 Doelstelling

Wij gaan verantwoordelijk met mensen om.

8.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We zijn een open organisatie, die actief luistert naar inwoners en maatschappelijke partners en waarin we luisteren naar elkaar. Daarbij bieden we een veilige werkomgeving voor onze medewerkers met bijbehorende arbeidsomstandigheden.

8.2.3 Wat gaat het hoogheemraadschap daarvoor doen?

Samenwerken

Samenwerken is een belangrijk middel om onze doelen te bereiken. In 2013 ligt de nadruk op samenwerking in de (afval)waterketen met gemeenten en het drinkwaterbedrijf. De samenwerking met gemeenten krijgt verder vorm binnen 5 bestuurlijke regio's. Het doel van deze samenwerking is voldoen aan de afspraken die gemaakt zijn in het Bestuursakkoord Water en het realiseren van de ambities in de Toekomstvisie (afval)waterketen. We werken ook samen met diverse onderzoeksinstituten, natuurorganisaties, bedrijfsleven en semi-overheden op het gebied innovatie. De nadruk ligt op innovaties die vanuit het gedachtegoed van de Grondstoffenfabriek nodig zijn en waarmee het mogelijk wordt grondstoffen te winnen uit afvalwater. Door deze samenwerking ontstaan innovaties die nodig zijn om te kunnen voldoen aan de doelen van ons Milieu- en Klimaatbeleid.

We bereiden een strategische samenwerking met Deltares¹⁹ voor. Samenwerking met andere waterschappen is een derde belangrijke pijler. Al te vaak vinden de waterschappen elk voor zichzelf het wiel uit. Door beter samen te werken kunnen we krachten verdelen en meer bereiken. Dit geldt ondermeer voor innovaties, maar ook voor beleidsontwikkeling. Een groot deel van het werk van de waterschappen heeft een relatie met Europese regelgeving. Via Bureau Brussel van de Unie van Waterschappen oefenen we invloed uit op Europees beleid en het verkrijgen van projectsubsidies.

Tenslotte ontwikkelden we onze Deltavisie nadrukkelijk met de omgeving. Deze visie werken we uit in het regionale Deltaprogramma. Ook daarbij staat samenwerking met de omgeving centraal.

Relaties

Naast het actief betrekken van de (bestuurlijke) omgeving bij ons werk, ontwikkelen we het omgevingsbewustzijn in de organisatie nog verder. Het verandertraject Henze 2.12 van onze organisatie is daarbij richtinggevend. Jaarlijks presenteren we een signaalrapport met bevindingen van onze partners met onze organisatie. Ieder jaar organiseren we een goed bezocht watersymposium waar bestuurders en ambtenaren van de samenwerkende partners elkaar treffen.

Internationale samenwerking

De waterschappen en de Unie van Waterschappen hebben zich in 2007 gecommitteerd aan de Millennium Development Goals (MDG's) van de Verenigde Naties en het Schokland WASH Akkoord. Het doel is de Millennium Ontwikkelingsdoelen in 2015 te halen. Wij nemen deel aan projecten in Nicaragua en Zuid-Afrika. Deze zijn gericht op het afvoeren en verwerken van afvalwater en de bestrijding van kusterosie. Onze bijdrage bestaat uit het beschikbaar stellen van kennis.

Servicegerichte organisatie

Bereikbaarheid staat bij ons hoog in het vaandel. Daarom hebben we onze openingstijden verruimd en sturen we op basis prestatiemetingen op de telefonische bereikbaarheid. Om de bereikbaarheid en klantgerichtheid te optimaliseren, verbeteren we de kwaliteit van het Klantencontactcentrum. Alle inkomende vragen, klachten en mededelingen gaan we registreren, bewaken en afhandelen.

We zorgen voor goede services, faciliteiten en techniek ter ondersteuning van de medewerkers bij het uitvoeren van hun taken. Met een intern onderzoek toetsen we jaarlijks in welke mate medewerkers hierover tevreden zijn. Vervolgens passen we de dienstverlening aan medewerkers aan.

---

¹⁹ Deltares is een onafhankelijk instituut voor toegepaste kennis op het gebied van water, ondergrond en infrastructuur. Wereldwijd werkt het aan slimme innovaties, oplossingen en toepassingen voor mens, milieu en maatschappij, voornamelijk gericht op delta's, kustregio's en riviergebieden.

Medewerkers

In 2012 hebben we de organisatieverandering Henze 2.12 in gang gezet, om tijdig te anticiperen op maatschappelijke veranderingen. De formele bestuurlijke en arbeidsrechtelijke afronding hiervan is gepland voor de tweede helft van 2013. We stellen de organisatiestructuur dan vast en plaatsen de medewerkers formeel in hun functie. Daarna volgt een proces van doorontwikkeling van de organisatie en medewerkers, waarbij we jaarlijks evalueren en bijstellen.

Daarnaast is het van groot belang dat we gekwalificeerde medewerkers blijven aan trekken. Daarvoor zijn we zichtbaar, herkenbaar en in contact met de samenleving. Om de medewerkers te binden zorgen we voor voldoende en diverse mogelijkheden voor ontplooiing, met interessant en maatschappelijk relevant werk. Ook zorgen we ervoor dat we een aantrekkelijke werkgever zijn en ons in de communicatie met de arbeidsmarkt ook zo profileren.

In dit kader werken we aan het volgende.

- We voeren de acties van de strategische personeelsplanning uit.
- We werken aan de duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers.
- We voeren een mobiliteitsbeleid²⁰ uit, waarbij we medewerkers die niet op de juiste plek zitten begeleiden naar ander werk binnen of buiten de organisatie.
- We ontwikkelen onze medewerkers en dragen daarmee bij aan de professionalisering en brede en blijvende inzetbaarheid van medewerkers.
- We ontwikkelen een HHNK-academie. Deze academie organiseert verschillende cursussen, (beroeps)opleidingen en trainingen en voorziet daarmee in de opleidingsbehoefte van de organisatie.
- We moderniseren onze arbeidsvoorwaarden.
- We maken onze organisatie flexibeler.

Het voor 2012 geplande medewerkertevredenheidsonderzoek (MTO) houden we eind 2013. De reden hiervoor is dat de organisatieontwikkeling in 2012 in volle gang is, waardoor de uitkomsten van het MTO niet goed vergelijkbaar zijn met eerdere onderzoeken. Het is belangrijk om te weten hoe onze medewerkers de organisatieverandering ervaren. Daarom peilen we periodiek hun mening. Met de uitkomst daarvan gaan we de dialoog met onze medewerkers aan.

In 2012 hebben we onderzoek uitgevoerd naar agressie tegen onze medewerkers. Op basis daarvan nemen we maatregelen om de veiligheid van onze medewerkers te vergroten. Met het uitvoeren daarvan zijn we gestart in 2012 en gaan we verder in 2013.

8.3 Milieu en klimaat

8.3.1 Doelstelling

Wij voelen ons verantwoordelijk voor het milieu.

8.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Energieverbruik en emissie van broeikasgassen

In de periode 2005 tot 2020 verbruiken we elk jaar gemiddeld 2 procent minder energie. In 2020 is het aandeel duurzame energie, afkomstig van hernieuwbare energiebronnen, 40 procent van ons totale verbruik. Dit is een behoorlijk hoge ambitie. De komende periode wordt duidelijk of een

---

²⁰ Niet te verwarren met vervoersbeleid.

aandeel van 40 procent haalbaar is. Deze ambitie sluit aan bij het door de sector waterschappen afgesloten klimaatakkoord met het Rijk.

Duurzaam bouwen

Al onze werken voeren we uit volgens de uitgangspunten van duurzaam bouwen. Afwijkingen daarvan motiveren we van tevoren.

Biomassa en energiewinning

We leveren een bijdrage aan de productie van groene energie door biomassastromen om te zetten in groene energie, als het energierendement positief is. Daarnaast willen wij, dan al niet in samenwerking met derden, eigendommen, zoals terreinen en objecten, inzetten voor energiewinning.

Transport

We verminderen ons gebruik van fossiele brandstoffen voor transportdoeleinden.

Chemicaliëngebruik

Door ons zuiveringsproces te optimaliseren, verminderen we het gebruik van chemicaliën. We stoppen met het gebruik van bestrijdingsmiddelen op onze terreinen. Vanaf 2006 hebben we preventieve gladheidbestrijding volgens de nat- zoutmethode ingevoerd. We gaan hiermee verder en dringen daarmee het gebruik van stroozout verder terug.

Afval

We zorgen ervoor dat er zo weinig mogelijk afval ontstaat. Bij de verwerking van ons afval mag het milieu zo min mogelijk schade oplopen.

Meewegen milieubelang

We wegen het milieubelang mee bij de (voorbereiding van onze) besluitvorming. Het milieubelang vormt net als het financieel belang een wezenlijke component in ons besluitvormingsproces.

Bewustwording en gedrag

Onze medewerkers handelen milieu- en klimaatbewust. Milieu-informatie is beschikbaar via internet en stellen we op verzoek beschikbaar.

Duurzaam inkopen

We kopen voor 75 procent duurzaam in en maken daarbij gebruik van de criteria zoals vastgesteld door AgentschapNL. Bij deze doelstelling stopt het niet. Als we 80-85 procent kunnen halen doen we dat.

8.3.3 Wat gaat het hoogheemraadschap daarvoor doen?

Energieverbruik en emissie van broeikasgassen

Tot eind 2015 ligt onze focus op het terugbrengen van de CO₂-uitstoot door in te zetten op alternatieve energiewinning. Alternatieven zijn bio-energie, geothermische energie, windenergie, zonne-energie en waterenergie. We richten ons met name op de toepassing van zonne-energie. Windenergie en bio-energie zijn vooral interessant als we samenwerken met nutsbedrijven, andere overheden en leveranciers binnen ons gebied.

We hebben in 2012 een energieverkenning laten uitvoeren naar mogelijkheid tot verduurzaming van onze energievraag op basis van eigen duurzame energiebronnen. De energieverkenning levert een belangrijk fundament en een onderbouwing voor de ontwikkeling van ons energiebeleid in 2013.

Milieuactieprogramma

De milieudoelstellingen bereiken we door grote en kleine aanpassingen in ons dagelijks werk. Deze acties zijn opgenomen in ons Milieuactieprogramma. Voor het uitwerken van het

milieuactieprogramma en het monitoren van de resultaten ervan, hebben we een Programmacommissie milieu samengesteld. De commissie toetst ideeën voor innovatieprojecten aan de organisatiedoelstellingen, die zijn vastgelegd in ons Milieu- en Klimaatbeleid. Vervolgens besluiten we of een projectidee een verder vervolg krijgt.

Een belangrijk uitgangspunt is duurzaamheid blijvend binnen onze organisatie te verankeren. Daarom brengen we energie, milieu en klimaat via bewustwordingscampagnes volop onder de aandacht. Bij bestuursbesluiten hebben we aandacht voor de doelstellingen van ons Milieu- en klimaatbeleid.

Monitoring

Jaarlijks maken we een zogenaamde Milieuvoetafdruk. Hiermee monitoren we en rapporteren we over het bereiken van de gestelde milieudoelen. Daarbij richten we ons met name op het energieverbruik en het uitvoeren van energiebesparende maatregelen, uitgedrukt in vermindering van CO₂-uitstoot.

8.3.4 Wat gaat het milieuactieprogramma kosten?

In het collegeprogramma 2009-2012 is 0,5 procent van de nominale stijging van de belastingdruk gekoppeld aan de beperking van ons energieverbruik en de CO₂-uitstoot. Bij het opstellen van de begroting bepalen we elk jaar waaraan we de 0,5 procent binnen ons Milieuactieprogramma besteden.

8.4 Doelmatigheid

8.4.1 Doelstelling

Wij staan voor een optimale uitvoering van onze taken.

8.4.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Een handelwijze is doeltreffend (effectief) als we het beoogde maatschappelijke doel daarmee bereiken. Een handelwijze is doelmatig (efficiënt) als de inspanningen en kosten voor het bereiken van het doel in verhouding staan tot het resultaat. Het moet duidelijk zijn welke doelen we moeten bereiken, welke producten en diensten we daarvoor moeten leveren, en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn. De middelen zijn beperkt door de beschikbare capaciteit in menskracht en de gelimiteerde stijging van de waterschapsbelastingen. Dit dwingt ons tot het maken van keuzes en stellen van prioriteiten.

Betrouwbaarheid, integriteit en servicegerichtheid zijn onmisbaar voor een goed functionerende overheid. Betrouwbaarheid omvat een aantal aspecten, waarbij het begrip integriteit centraal staat.

8.4.3 Wat gaat het hoogheemraadschap daarvoor doen?

Doeltreffendheid en doelmatigheid

We werken aan een omslag in het kostenbewustzijn. De technisch beste oplossing hoeft niet altijd de maatschappelijk beste oplossing te zijn. We zoeken steeds naar een optimaal evenwicht tussen kosten en resultaten. Ons kostenbewustzijn ontwikkelen we met actiepunten, zoals strak budgetbeheer en aandacht voor en kennis van financiën, rationeel beheer (assetmanagement), en de ontwikkeling van de inkoop- en aanbestedingsfunctie volgens het Inkoopplan. Ook met het maken van 'werk met werk' dragen we bij aan vergroting van onze doelmatigheid.

Waterschappen zijn verplicht onderzoek te doen naar doelmatigheid en doeltreffendheid, en ervoor te zorgen dat het beheer van de financiële organisatie aantoonbaar rechtmatig is. Met de planning &

controlcyclus leggen we verantwoording af over het bereiken van onze beoogde resultaten en prestaties. Naast beoordeling van de rechtmatigheid door een externe accountant, onderzoekt onze Rekenkamercommissie onze doelmatigheid en doeltreffendheid.

Om de aansturing, de bedrijfsvoering en het financiële beheer te versterken en de bedrijfsprocessen verder op orde te brengen, hebben we in 2012 de ambtelijke organisatie anders ingericht (Henze 2.12). De herinrichting is gebaseerd op denken en organiseren vanuit onze primaire taken: Watersystemen, Waterkeringen en Wegen, Dijkversterking (HWBP) en Waterketen. Op 1 juli 2012 zijn we gestart met het leer- en ontwikkeljaar. Al doende leren we onze nieuwe werkwijze en indien nodig sturen we bij.

Met de nieuwe organisatiestructuur en het besturingsmodel willen we onze interne beheersing verbeteren en onze doeltreffendheid vergroten. Naast het aanscherpen van de bevoegdheden en verantwoordelijkheden in de organisatie, gaan we verder met het ontwikkelen van de daarvoor benodigde instrumenten en hulpmiddelen. Een belangrijk aspect daarbij is het vaststellen van prestatie-indicatoren die voor alle niveaus in onze organisatie een goed beeld geven van de voortgang van de uitvoering van de voor 2013 voorgenomen werkzaamheden, zodat we indien nodig tijdig kunnen bijsturen. Voor het begrotingsjaar 2013 hebben we de indicatoren op alle niveaus van onze organisatie scherper gedefinieerd, zodat we concreet kunnen vaststellen of we onze doelen halen. Ook verbeteren we de gebruikte evaluatiemethodiek in de rapportages van Concern control en Strategisch beleid voor de beoordeling van de doeltreffendheid.

We evalueren de Kadernota risicomanagement en passen deze waar nodig aan. Dit gebeurt in samenhang met de gewenste onderhoudsstaat van onze bezittingen. Belangrijk aandachtspunt hierbij is dat we vooral de risico's voor het behalen van de bestuurlijk vastgesteld doelstellingen goed in beeld brengen. Dan kunnen we maatregelen nemen om deze risico's te beperken.

Op basis van het in 2012 opgeleverde informatieplan maken we een implementatieplan om de gewenste verbeteringen in de informatievoorziening snel en in de juiste volgorde te realiseren.

Betrouwbare en servicegerichte organisatie

We hebben als overheidsinstelling een voorbeeldfunctie in de maatschappij. Dit brengt voor onze medewerkers specifieke verantwoordelijkheden met zich mee. Onze kernwaarden en gedragsregels zijn opgenomen in de Gedragscode HHNK 2011. Voor het voorkomen van integriteitschendingen en het nemen van maatregelen is het van belang de schendingen te onderzoeken en te registreren. De Regeling Melding Vermoeden Integriteitschending HHNK 2011 en het Protocol Integriteitonderzoeken HHNK 2011 hebben we vastgesteld voor een zorgvuldige en objectieve afdoening van meldingen. Naar aanleiding van opgedane ervaringen in 2012 schenken we in de organisatie meer aandacht aan integriteitschendingen en aan de genomen maatregelen. Doel is dat medewerkers daarvan leren om integriteitschendingen in de toekomst zo veel mogelijk te voorkomen.

Voor het goed en snel afhandelen van klachten werken we met klachtmanagement. We zien een klacht als een kans de relatie met de inwoner te herstellen, gemaakte fouten te herstellen en processen te verbeteren. Klachtmanagement bestaat uit:

- registratie;
- onderzoek naar oorzaak, oplossing en communicatie;
- verbetering: corrigerende maatregelen, implementatie en borging.

Belasting

De stijging van de totale belastingdruk beperken we tot gemiddeld maximaal 4 % per jaar. We heffen onze belasting op basis van correcte en herkenbare gegevens en maken burgers duidelijk waarvoor zij betalen. Daarmee proberen we het aantal reacties op onze belastingaanslagen te beperken.

Inkoop en aanbesteding

We scherpen het inkoopproces zodanig aan, dat we op het gebied van rechtmatigheid beter scoren. Er zijn nog 2 risicogebieden, namelijk het beheer en de operationele inkoop²¹. We richten ons daarom extra op de beheerafdelingen.

We gaan intensiever samenwerken met Rijkswaterstaat. Ingenieursdiensten hebben we gezamenlijk aanbesteed. In vervolg daarop leggen we in 2013 de nadruk op een goede invoering van de evaluatie en vastlegging van geleverde prestaties op het gebied van ingenieursdiensten. Het doel daarvan is in de toekomst ook de in het verleden geleverde prestaties te kunnen laten meewegen bij de beoordeling van aanbiedingen voor ingenieursdiensten. Op het gebied van prestatiemeting vervullen we de rol van ambassadeur. We verwachten dat door het aantonen van nut en voordeel van prestatiemeting ook andere waterschappen daarbij aansluiten. We voldoen hiermee aan de afspraken in het Bestuursakkoord Water.

Op het gebied van duurzaam inkopen implementeren we de duurzaamheidseisen die het Rijk heeft vastgesteld en zorgen we ervoor dat deze gewicht krijgen in het inkoopproces. In lijn hiermee schenken we ook aandacht aan sociale aspecten, zoals het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden in de productieketen (sociale voorwaarden), het opnemen van verplichtingen of stimulerende maatregelen om opdrachtgevers te verleiden kwetsbare groepen in het arbeidsproces op te nemen (social return), of door bij aanbestedingen één of meerdere percelen voor te behouden aan sociale werkplaatsen. Met de ondertekening van het manifest Professioneel duurzaam inkopen zetten we een volgende stap naar duurzame inkoop.

---

²¹ Operationele inkoop betreft bestellen, bewaken van bestellingen en contracten, en nazorg en evaluatie. Operationele inkooptaken bestaan onder andere uit het aanmaken van inkoopaanvragen, het autoriseren hiervan, het ontvangen en registreren van producten en diensten, en het structureel evalueren van leveranciers.

9 Financieel beleid

9.1.1 Doelstelling

We hebben een stabiele financiële positie. De belastingdruk ontwikkelt zich gelijkmatig. Onze schuldenlast blijft binnen maatschappelijk aanvaardbare waarden.

9.1.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We hebben een stabiele financiële positie met een gelijkmatige ontwikkeling van de belastingdruk. Veranderingen in beleid (nieuwe programma's), opgelegde bezuinigingen door Rijk en/of provincie, inflatie (waaronder stijgende energiekosten) of calamiteiten kunnen ervoor zorgen dat de uitgaven en inkomsten van het hoogheemraadschap uit balans raken. Door in een vroegtijdig stadium op deze veranderingen in te spelen, voorkomen we abrupte bewegingen in de lastendruk.

Ontwikkeling exploitatie en investeringen

Het Meerjarenplan 2013-2016 geeft een beeld van de verwachte begrotingsomvang (exploitatie en investeringen) en de ontwikkeling van de belastingdruk. Daarbij zijn keuzes gemaakt om de toename evenwichtig te verdelen over de komende jaren. De keuzes betreffende volgende onderwerpen:

- Financiering nieuwe opgaven
- Opvangen gewijzigde kostenverdelingen met het Rijk (met name HWBP) en de provincie (vaarwegenbeheer)
- Heroverweging activeringsbeleid (exploitatie versus activeren)
- Toenemende afhankelijkheid van de kapitaalmarkt.

De systematiek uit het Waterschapsbesluit (de administratieve regels voor waterschappen) vraagt erom dat we alle voorgenomen investeringen opnemen in de begroting. Het totale volume aan voorgenomen investeringen is groter dan de capaciteit van de organisatie. Daarnaast voorzien we nu al dat we een deel van de voorgenomen investeringen niet uitvoeren in de planperiode, door externe omstandigheden (zoals afhankelijkheid van partijen en vergunningverlening). Het volume van de investeringsbegroting hebben we naar beneden aangepast op basis van het gerealiseerde investeringsvolume in de afgelopen jaren. Hierdoor voorkomen we dat we de kapitaallasten in de begroting te ruim begroten, zonder dat we de noodzakelijke flexibiliteit bij de uitvoering van de investeringsbegroting aantasten.

Grondslagen van de begroting 2013

Voor het opstellen van de begroting 2013 is gebruikgemaakt van de gegevens uit de begroting 2012 en het Meerjarenplan 2013-2016.

Ten opzichte van de begroting 2012 zijn in de begroting 2013 diverse autonome en externe factoren verwerkt. Deze posten zijn niet direct beïnvloedbaar en/of zijn opgelegd aan het hoogheemraadschap. Deze posten samen claimen een forse deel van de vrije ruimte van de begroting. Deze posten zijn:

- De solidariteitsbijdrage van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) is voor het eerst ondergebracht in de primaire exploitatiebegroting. Deze bijdrage werd voorgaande jaren in de investeringsbegroting begroot. Deze bijdrage is in 2013 € 5,3 miljoen.
- De regels over de voorfinanciering HWBP zijn vanuit het Rijk aangepast. De rentekosten die de voorfinanciering door HHNK met zich meebrengt, zijn in de begroting 2013 opgenomen. Dit is een bedrag van € 1,2 miljoen. Deze kosten kunnen niet meer in rekening worden gebracht bij de subsidieverstrekker.
- De btw stijgt per 1 oktober 2012 van 19% naar 21%. In de begroting 2013 is deze verhoging verwerkt. Het effect op de exploitatiebegroting is circa € 2 miljoen.

- De uitkomsten van de cao-onderhandelingen 2012-2013 zijn verwerkt in de begroting 2013. Dit betekent een verhoging van de salariskosten van € 1,2 miljoen.

Financiële kadernota's

Aan de wettelijk in de begroting opgenomen verplichte paragrafen moeten kadernota's ten grondslag liggen. Met deze nota's geeft ons algemeen bestuur aan over welke informatie het wil beschikken. Daarom zijn deze nota's een belangrijk instrument. De constant veranderende omgeving maakt het nodig de nota's periodiek te herzien. In 2013 staan de Kadernota risicomanagement op het programma.

Wet HOF

Het wetvoorstel bepaalt dat niet alleen het Rijk maar ook de decentrale overheden zich moeten houden aan de doelstellingen uit het aangescherpte Stabiliteits- en Groeipact. Ook gemeenten, provincies en waterschappen moeten bijdragen aan het begrotingstekort van de collectieve sector. Over de bijdrage van de decentrale overheden aan de Europese doelstellingen wordt bestuurlijk overleg gevoerd.

De Wet HOF kan voor ons gevolgen hebben. De wet schrijft een gelimiteerde hoogte van investeringsvolumes en onttrekkingen aan reserves voor alle waterschappen voor. Op dit moment is nog niet duidelijk wat dit exact voor ons betekent.

Belastingdruk

In het collegeprogramma 2009-2012 staat ondermeer dat de totale jaarlijkse stijging van de belastingdruk tot 2015 beperkt dient te blijven tot maximaal 4 procent. Met deze stijging moeten we de kostenontwikkeling door inflatie, het CO₂- en energiebeleid en de CAO's opvangen. De ontwikkeling van de energieprijzen is buiten deze norm gehouden.

Ons meerjarenplan 2013-2016 houdt vast aan dit uitgangspunt. De stijging van de belastingopbrengst in 2013 tot en met 2016 is, voor het totaal van de drie belastingtaken, gesteld 4% per jaar. Voor de begroting 2013 komt dit uit op de volgende verdeling tussen de taken:

Taak	2013 t.o.v. 2012
Watersysteemheffing	6,8%
Zuiveringsheffing	0,04%
Wegenheffing	-0,04%

Ontwikkeling van het eigen vermogen

We hebben een solide financiële basis. Een deel van ons eigen vermogen is geormerkt: er zijn egalisereserves gecreëerd voor huisvesting en werven, erfpachtgronden en voor de wegen in Amsterdam-Noord. Op deze wijze kunnen eenmalige/incidentele opbrengsten worden verdeeld over meerdere begrotingsjaren.

2012

Ons totale eigen vermogen bedroeg begin 2012 € 108 miljoen. Dit bestaat uit een algemene reserve, bestemmingsreserves en egalisereserves. De algemene reserve is bedoeld voor calamiteiten met grote financiële gevolgen en bedroeg begin 2012 € 25 miljoen. De bestemmingsreserves per waterschapstaak (in totaal € 10,4 miljoen) zijn bedoeld om abrupte bewegingen in de ontwikkeling van de belastingtarieven te voorkomen. Ook de egalisereserves hebben tariefegalitatie tot doel, maar richten zich op een specifiek doel (bijvoorbeeld het nieuwe kantoor, de erfpachtgronden en de wegen in Amsterdam-Noord) en op de (middel)lange termijn. De egalisereserves bedroegen begin 2012 € 61 miljoen.

2013

In de hoofdstukken 11, 12 en 15 zijn de in 2013 verwachte mutaties van de reserves opgenomen.

10 Weerstandvermogen en risico's

Weerstandvermogen en weerstandscapaciteit

In 2011 hebben we de nota 'Reserves en voorzieningen' vastgesteld. Volgens deze nota berekenen we jaarlijks bij de jaarrekening het weerstandvermogen. Dit om de financiële gevolgen van de risico's voor 95 procent te kunnen afdekken. Om een stabiele situatie te creëren, hanteren we een marge van 5 procent. Dat wil zeggen: extra stortingen of onttrekkingen aan de algemene reserve gebeuren alleen als de risico's significant toe- of afnemen.

Risico's

Voor het identificeren en kwantificeren van bedrijfsvoeringsrisico's hanteren we een systematiek. Deze drukt het risico uit in de kans van optreden, vermenigvuldigd met het gevolg. Daarbij maken we onderscheid tussen strategische, 'compliance', of operationele gevolgen. De systematiek is als volgt.

Risicoscore		Kans van optreden		
		Incidenteel*	Middelgroot **	Groot***
Gevolgen van optreden	Beperkt	1	2	3
	Middelgroot	2	4	6
	Omvangrijk	3	6	9

* Incidenteel: minder dan 1 keer in een mensenleven

** Middelgroot: minimaal 1 keer in een mensenleven tot 1 keer per jaar

*** Groot: 1 keer of meerdere keren per jaar

Het bepalen van de gevolgen van optreden is geen harde wetenschap, maar bestaat altijd uit het ontwikkelen van een logische onderbouwing van de score. Dit is vanzelfsprekend een leerproces waarin bestuur en ambtelijke organisatie al doende ervaring opbouwen.

In 2012 zijn we gestart met een evaluatie van de werking van het risicomanagement binnen onze organisatie en is een gericht actieprogramma voor 2012 en 2013 opgesteld. In het verlengde hiervan vindt in 2013 de evaluatie plaats van de Kadernota risicomanagement en indien nodig leggen we een aangepast kader voor aan het bestuur.

De volgende stap is het bepalen van de mogelijke financiële gevolgen van het mogelijk optreden. De systematiek hierbij is als volgt.

Categorie	Maximale gevolgen
A	Minder dan € 200.000
B	Tussen € 200.000 en € 500.000
C	Tussen € 500.000 en € 1.000.000
D	Meer dan € 1.000.000

De gehanteerde bedragen lijken fors, maar moeten worden gezien in het licht dat het om een mogelijke gebeurtenis gaat. In dit jaarplan zijn de strategische risico's met een score van 9 en/of financiële gevolgen groter dan € 1.000.000 opgenomen.

Risicogebeurtenis	Gevolgen	Risico score	Maximale financiële gevolgen*	Maatregelen
Watervervuiling als gevolg van een grote brand of een andere calamiteit. (Begin 2011 heeft in Moerdijk een grote brand gewoed in een chemisch bedrijf).	Grote schade aan het watersysteem, mogelijk met grote financiële gevolgen.	6	€ 11.000.000	Er is een calamiteiten organisatie actief. Daarnaast is een advies opgesteld om de meest risicovolle bedrijven binnen het werkgebied van HHNK in kaart te brengen. Geadviseerd is om voor deze bedrijven een kenniskaart op te stellen met daarop een inzet- en bestrijdingsplan en een inventarisatie van benodigde middelen. Tevens is geadviseerd om deze inventarisatie te gebruiken om de maximaal financiële gevolgen nader vast te stellen. Deze adviezen worden in de 2 ^e helft van 2012/2013 opgepakt.
Slecht ontwerp en/of directievoering bij grootschalige projecten (> € 20 miljoen).	Extra kosten. Gewenste kwaliteit wordt niet geleverd. Onvoldoende efficiency. Veiligheidsproblemen. Milieuproblemen.	6	€ 5.000.000	Opleiden medewerkers. Kennis over contractvorming delen. Goed uitgewerkte bestekken. Gerichte aanbestedingstrajecten voor adviseursdiensten.
Stichting Erfpachters Noorderkwartier (StENK) worden in het gelijk gesteld inzake de rechtszaak toepassing erfpachtvoorwaarden en overgangstermijn erfpachtverhoging.	Terugbetaling teveel betaalde canons, negatieve publiciteit, imagoschade.	4	€ 4.800.000	De eis van StENK is inmiddels deels afgewezen door de rechtbank. HHNK en StENK hebben hoger beroep aangetekend. Dit dient in 3 ^e kwartaal 2012.
HWBP: Niet-subsidiabele kosten vanuit het project Enkhuizen-Hoorn. De kostenoverschrijdingen in het projecten Enkhuizen-Hoorn staan sterk onder de aandacht van het landelijk bureau. Ondanks dat het projectteam er bovenop zit, is het niet zeker dat eerder afgegeven prognoses gehaald worden.	Gemaakte kosten voor de Zuiderdijk blijken niet subsidiabel te zijn onder HWBP2.	6	€ 4.500.000	<ul style="list-style-type: none"> - Borgen van eenduidige onderbouwing en herleidbaarheid van gemaakte kosten - Er heeft in maart een ambtelijk overleg plaats gevonden met de waarnemend HID van de Waterdienst en de Directeur water HHNK. Er is een gezamenlijk accountantsonderzoek opgestart. - Er is in het najaar 2012 wederom een Directeurenoverleg georganiseerd waarin de verdeling van de kosten is besproken.

Risicogebeurtenis	Gevolgen	Risico score	Maximale financiële gevolgen*	Maatregelen
De kosten van het project 'verleggen van de persleidingen West-Frisiaweg' op het huidige tracé stijgen sterk, doordat de provincie geen nadeelcompensatie betaalt. Daarbij komt dat de verleggingen in nauwe samenwerking met PWN moeten worden gepland en uitgevoerd, aangezien de leidingen parallel aan elkaar zijn aangelegd en elke leiding slechts zeer beperkt buiten bedrijf gesteld kan worden. Ook is de beschikbare werkruimte voor de nieuwe persleiding een mogelijk kostenverhogende factor.	Vertragingen in de uitvoering, gedeeltelijke vervanging van de persleiding waardoor mogelijk over 10 jaar opnieuw ingrijpende werkzaamheden moeten worden verricht	9	€4.200.000	Er wordt een alternatief tracé onderzocht waarbij de risico's voor HHNK kunnen worden beperkt. Bij het aanvragen van een uitvoeringskrediet worden de alternatieven aan het CHI voorgelegd. Daarnaast neemt het hoogheemraadschap actief deel aan de provinciale ambtelijke kerngroep en is tevens vertegenwoordigd in de bestuurlijke stuurgroep. In deze groepen worden de risico's aan de orde gesteld om deze zo adequaat mogelijk te kunnen beheersen.
De belangrijkste risico's van het programma Wateropgave zijn op dit moment: * Door diverse externe omstandigheden lopen projecten vertraging op. * Duidelijkheid over agenda NRL (natuurrecreatie en landschap) laat op zich wachten. * In kader van reorganisatie worden besluitvormingslijnen opnieuw vastgesteld	* Subsidieafspraken worden niet nagekomen, waardoor subsidiebijdragen komen te vervallen. * Financiële risico's in EHS / waterbergingsprojecten nemen toe. * Vertraging in de besluitvorming uitlopen van plannings	6	€ 2.500.000 € 1.500.000* Opgenomen in 1 ^e risico	* Aanscherpen relatiemanagement en sturing aan de voorkant van projecten. * Projecten versoberen * Knelpunten direct agenderen en escalatieroutes beschrijven.
Recente investeringen in de afvalwaterketen moeten worden aangepast als gevolg van de Kaderrichtlijn Water.	Aanpassing van werken in de afvalwaterketen om te voldoen aan de KRW. Indien wordt besloten tot het invoeren van de verplichting hormonale stoffen uit het afvalwater te verwijderen, stijgen de exploitatielasten met € 90 miljoen per jaar. Er vanuit gaande dat deze kostenstijging maatschappelijk onaanvaardbaar is, worden de financiële gevolgen maximaal op 4% van het totale bedrag gesteld.	1	€ 3.600.000	Een studie naar fracties van geloosde stoffen uit rzwi's op de Schermerboezem is gereed en een rapport is opgesteld. Ook vindt een studie plaats naar achtergrondbelasting van de KRW-waterlichamen. Alle bronnen worden kwantitatief en kwalitatief benoemd en er wordt inzichtelijk gemaakt welke bijdrage zij leveren aan de concentraties in het oppervlaktewater. De rzwi's worden als afzonderlijke bron meegenomen. De resultaten uit deze studie kunnen leiden tot bijstelling van de KRW-doelen. De verwachting is dat eind 2013 alle waterlichamen in beeld zijn gebracht. Wat betreft hormoonstoffen is op Rijnwest-niveau besloten om een afwachtende houding aan te nemen, tot het Rijk hierover besluiten neemt.

Risicogebeurtenis	Gevolgen	Risico score	Maximale financiële gevolgen*	Maatregelen
Projectontwikkelaar bij het Kinselmeer eist schadevergoeding van HHNK i.v.m. de aanleg van een recreatiepark bij Durgerdam.	Extra kosten en imagoverlies. In kort geding is een voorschot van € 640.000 toegewezen.	9	€ 3.000.000	Via advocaat claim betwisten. Grond overnemen om vertraging te overbruggen. Vaststellingsovereenkomst gesloten over schade muv winstdervingsclaim.
HWBP: Delen van de projecten (niet zijnde de Zuiderdijk, dat is specifiek project-risico) blijken niet subsidiabel te zijn. Financiering van projecten wordt niet volledig gedekt door rijks subsidie vanuit HWBP (2) en andere financiering lukt onvoldoende.	Gemaakte kosten blijken niet subsidiabel onder HWBP2.	4	€ 2.250.000	<ul style="list-style-type: none"> - Communiceren Van Noodzaak En Onderbouwing Van Kosten Om Nut/ Noodzaak (En Doelmatigheid) Aan Te Tonen - Alleen Bij Volledige Duidelijkheid Van Financiering Een 'Go', Anders Project Bewust Vertragen - Voorbereiden Van Bezuinigings- Versoberings- Voorstellen - Strategie Opzetten Om Al Dan Niet Te Vervlechten met HWBP3, rekening houdend met effecten hiervan op financiering.
HWBP: Extra kosten voor beheer van dijklichamen als gevolg van (keuzes in) HWBP projecten (na oplevering). Ondermeer: <ul style="list-style-type: none"> - Oeverdijk blijkt moeilijker onderhoudbaar - Waterhuishouding achter dijklichaam onvoldoende meegenomen in project - Damwand gaat zich aftekenen in maaiveld - Onderhoud aan niet-projectdelen blijkt noodzakelijk (oude keringen etc) - Extra zettingen na oplevering 	Extra kosten voor beheer, onduidelijk of dit risico-kosten zijn of reguliere verhoogde onderhoudskosten (meerjarenraming).	2	€ 2.250.000	Binnen HHNK adresseren en verdiepen van risico's én werkwijze om risico's te beleggen vanuit HWBP naar andere afdelingen. Verdiepen in hoeverre dit risico's betreffen of aandachtspunten voor de meerjarenbegroting onderhoud.
Problemen bij het uitvoeren van de samenwerkingsovereenkomst Wormer- en Jisperveld (baggeren tweede fase).	Vertraging, waardoor de projectdoelen niet worden bereikt. Hierdoor moet de subsidie worden terugbetaald.	1	€ 1.800.000	Ondanks dat een deel van het gebied in de voorgaande jaren al is gebaggerd, blijft het een complex en kwetsbaar gebied. Hierdoor is bij de uitvoering niet alles van te voren in te schatten. Om meer inzicht te krijgen in de baggerhoeveelheden is in 2011 in het hele gebied gepeild waar zich bagger bevindt en hoe dik de laag

Risicogebeurtenis	Gevolgen	Risico score	Maximale financiële gevolgen*	Maatregelen
				is. Er is gebleken dat de hoeveelheid bagger 140.000 m3 is ipv de verwachte 400.000 m3. Hiermee is het risico op hogere kosten dan ook afgenomen. Naast de inzet van eigen personeel, wordt de uitvoering sinds eind 2011 mede door externen gedaan. Hier zijn ervaren projectleiders van het ingenieursbureau aan toegevoegd. Er staat nu een sterk team voor de uitvoering van het project.
HVC doet een beroep op de garantstelling door HHNK voor investeringen in de afvalverwerking (vanaf 1 januari 2012).	Imagoschade.	1	€ 1.600.000	HHNK bezit 0,23% van de aandelen van de HVC. In voorkomende gevallen zal contact met de andere waterschappen worden gezocht om gezamenlijk invloed uit te oefenen.
Het Waterschapshuis komt in financiële problemen.	Er wordt een beroep gedaan op de garantstelling van HHNK.	2	€ 1.348.000	HHNK zet zich actief in om de gemeenschappelijke regeling goed te laten functioneren, o.a. door in begeleidingscommissies en het controllersoverleg een ambtenaar af te vaardigen.
Persleidingbreuk: door lekkende leiding kan afvalwater niet naar rwzi worden afgevoerd.	Afvalwater uit de gemeenten kan niet worden verwerkt, met overstort als gevolg. Dit kan leiden tot schade aan eigendommen of milieu.	4	€ 1.500.000*	Calamiteitenplan. Reservestelling. Grote risico's zijn in beeld en becijferd. Het CHI heeft in februari 2012 een besluit genomen over het invoeren van persleidingbeheer op basis van assetmanagementprincipes.
De belangrijkste risico's van het programma Verbetering boezemkades zijn op dit moment: * sterkteberekening van de eigenschappen van veenachtige grond, * aansturing externe partijen, * kabels en leidingen.	* Door te strikte interpretatie van de rekenregels worden veel kades afgekeurd. * Forse vertraging in projecten en discussies over de geleverde kwaliteit. * Vertraging in projecten.	6	€ 1.000.000	* De westelijke waterschappen hebben de STOWA benaderd en verzocht om een daadkrachtiger beleid ten aanzien van veenonderzoek. STOWA heeft dit overgenomen en maakt nu een plan van aanpak 2012-2013. * In 2012 wordt het nieuwe beleidsplan Kabels en Leidingen besproken. De intentie is om een convenant af te sluiten tussen HHNK en de netwerkbedrijven.

* Volgens de door het hoogheemraadschap gehanteerde systematiek is het maximale financiële gevolg € 1.500.000. Als er ervaringsgegevens of betere ramingen voorhanden zijn, worden deze vermeld.

11 Waterschapsbelastingen

11.1 Belastingstelsel

Waterschappen betalen hun kosten met de opbrengst van waterschapsbelastingen. De belastingtarieven bepalen we door de voor de taakuitvoering benodigde opbrengst te delen door het aantal belastingplichtige eenheden (zoals wooneenheden, hectares, WOZ-eenheden en vervuilingseenheden). Een belastingplichtige ontvangt een aanslag voor de voor hem geldende situatie.

Het hoogheemraadschap heft vier belastingsoorten:

- watersysteemheffing
- wegenheffing
- zuiveringsheffing
- verontreinigingsheffing.

De watersysteemheffing en de wegenheffing belasten de inwoners van het waterschap en de eigenaren van huizen, bedrijven en grond. De inwonerdichtheid van het waterschap bepaalt voor de watersysteemheffing het aandeel dat de inwoners in de kosten dragen. Voor de wegenheffing zijn de kosten van de wegen met een algemene verkeersfunctie bepalend voor het aandeel van de inwoners. De eigenaren brengen voor deze beide heffingen het resterende deel op. De economische waarde van hun bezittingen is de indicator van het belang dat deze groepen bij de taken hebben. De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing bepalen we volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

11.2 Kwijtschelding

Als een belastingplichtige niet in staat is de aanslag waterschapsbelasting te betalen, kan hij kwijtschelding aanvragen. Dit is alleen mogelijk voor aanslagen waterschapsbelasting die betrekking hebben op de eigen woonruimte. We beoordelen daarvoor de persoonlijke en financiële situatie van de belastingplichtige en bepalen of deze in aanmerking komt voor kwijtschelding. Daarbij volgen we de landelijk geldende kwijtscheldingsregels. We werken bij de aanvraag en behandeling van kwijtscheldingsverzoeken samen met alle gemeenten boven het Noordzeekanaal, met uitzondering van Amsterdam, Den Helder, Langedijk, Velsen en Zaanstad.

11.3 Belastingtarieven

De berekening van de belastingtarieven 2013 is zichtbaar gemaakt in de volgende tabel. De belastingopbrengsten per categorie kunnen door afrondingsverschillen in beperkte mate afwijken van de begrote opbrengsten.

categorie	draagvlak 2013	belastingeenheid	tarief 2013	belastingopbrengst (bedragen x € 1.000)
<i>Zuiveringsheffing</i>				
Heffingseenheid	1.464.888	vervuilingseenheid (v.e.)	52,64	77.112
Kwijtschelding	42.780	vervuilingseenheid (v.e.)	52,64	-2.252
Totaal zuiveringsheffing				74.860
<i>Watersysteemheffing</i>				
Ingezetenen	478.626	wooneenheid	83,94	40.176
Ongebouwd	112.518	hectare	93,78	10.552
Ongebouwd verharde openbare wegen	11.917	hectare	187,56	2.235
Ongebouwd buitendijks vrijafstromend	1.688	hectare	23,45	40
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrijafstromend	199	hectare	117,23	23
Gebouwd	126.184.202.088	economische waarde	0,04910%	61.956
Gebouwd buitendijks vrijafstromend	1.971.115.435	economische waarde	0,01228%	242
Natuurterrein	23.338	hectare	4,88	114
Kwijtschelding	17.983	wooneenheid	83,94	-1.509
Totaal watersysteemheffing				113.829
<i>Verontreinigingsheffing</i>				
Verontreinigingsheffing	9.050	vervuilingseenheid (v.e.)	52,64	476
<i>Wegenheffing</i>				
Ingezetenen	189.974	wooneenheid	35,18	6.683
Ongebouwd	69.517	hectare	17,39	1.209
Gebouwd	51.426.761.526	economische waarde	0,01125%	5.786
Natuurterrein	6.952	hectare	0,78	5
Kwijtschelding	7.138	wooneenheid	35,18	-251
Totaal wegenheffing				13.432
Totale belastingopbrengst				202.597

In onderstaande tabel zijn de voorbeeldprofielen weergegeven die van toepassing wanneer in 2013 de tariefdifferentiatie wordt toegepast voor binnendijs ongebouwd verharde openbare wegen met 200% te verhogen.

categorie	draagvlak 2013	belastingeenheid	tarief 2013	belastingopbrengst (bedragen x € 1.000)
Ongebouwd	112.518	hectare	€ 86,16	9.695
Ongebouwd verharde openbare wegen	11.917	hectare	€ 258,48	3.080
Ongebouwd buitendijs vrijafstromend	1.688	hectare	€ 21,54	36
Ongebouwd openbare wegen buitendijs vrijafstromend	199	hectare	€ 193,86	39

Belastingopbrengst 2013

Het Meerjarenplan 2013-2016 heeft als uitgangspunt dat de totale belastingopbrengst in 2013 ten opzichte van 2012 stijgt met 4 %. De begroting 2013 is binnen dit kader opgesteld.

Het verwachte verloop van de bestemmingsreserves van de taken over 2013 is als volgt:

Bestemmingsreserves (bedragen x € 1 miljoen)	Stand 01-01-2013	Vermeerderingen 2013	Onttrekkingen 2013	Stand 31-12-2013
Zuiveringsbeheer	1,1	0,3	-3,3	-1,9
Watersysteembeheer	9,4	0,5		9,9
Wegenbeheer	-0,2	0,1	-	-0,1
	10,3	0,9	-3,3	7,9

De saldi per taak (ten gevolge van het sluitend maken van de begroting 2013) zijn in het bestaande overzicht opgenomen onder het kopje Onttrekkingen 2013. De bestemmingsreserves Zuiveringsbeheer en Wegenbeheer hebben naar verwachting ultimo 2013 een negatief saldo. Met de stand en het verloop van de reserves is in het Meerjarenplan 2013-2016 rekening gehouden.

12 Incidentele baten en lasten 2013

12.1 Incidentele baten/lasten

In de begroting zijn geen incidentele baten of lasten van materiële waarden.

13 Kostentoerekening

Kostenallocatie

Onze administratie is ingericht volgens de voorgeschreven productindeling van de Unie van Waterschappen. De programma's in het jaarplan zijn opgebouwd uit deze producten. Om ervoor te zorgen dat we de kosten en opbrengsten zo correct mogelijk verdelen over de producten, hanteren we de volgende systematiek van kostenallocatie.

- De kosten en opbrengsten waarvan duidelijk is op welk product ze betrekking hebben, verantwoorden we direct op het betreffende product.
- Kosten en opbrengsten die niet direct op een product betrekking hebben, verzamelen we in eerste instantie verzameld op de betreffende afdeling en rekenen we op basis van de ureninzet (uren x tarief) toe aan de producten.
- Het resultaat op de producten 'bestuur' en 'externe' communicatie rekenen we toe aan de taken op basis van vaste verdeelsleutels.
- De kosten van de ondersteunende producten rekenen we toe aan de onderliggende beheer- en beleidsproducten. Dit op basis van het totale aantal directe uren per product.
- De resultaten op de producten rekenen we toe aan de taken.

Renteomslag

We passen geen directe financiering toe. Er is dus geen koppeling van een lening aan een investering. Daarom hanteren we voor de berekening van de kapitaallasten een algemeen rentepercentage, de zogenaamde omslagrente. De volgende tabel toont het berekende percentage. In 2013 gaan we uit van een omslagrente van 3,12 procent (2012: 4 procent).

Toelichting op tabel

- De vermelde rente op langlopende geldleningen is gebaseerd op de inschatting (augustus 2012) dat we in 2012 voor € 90 miljoen en in 2013 voor € 124 miljoen leningen aangaan.
- Het deel van de vaste activa waarvoor geen leningen zijn aangetrokken, financieren we met eigen financieringsmiddelen. Daarom voegen we 3,12 procent rente toe aan het eigen vermogen (2012: 4 procent). Conform het gewijzigde beleid inzake reserves en voorzieningen vindt toerekening van de rente aan het eigen vermogen, met uitzondering van de algemene reserve, plaats op basis van de omslagrente.
- In dit jaarplan hebben we de boekwaarden gebaseerd op de boekhoudkundige grondslag van boekwaarden en opbrengsten. De vermelde boekwaarden per 1 januari 2013 en de netto-investeringen 2013 hebben we gecorrigeerd voor de versturende invloed van de werkelijke kasstromen van het HWBP. Voor de renteomslag gaan we uit van het verwachte werkelijke kasritme van de HWBP-bijdragen van het Rijk.

Renteomslag (bedragen x € 1.000)	2012	2013
Rentelasten langlopende geldleningen	21.127	17.286
Rentelasten rekening-courant	500	150
Rentelasten eigen financieringsmiddelen	3.388	2.188
<i>Totaal rentelasten</i>	25.015	19.624
Rentebaten rekening-courant / deposito's		
Bespaarde rente door gebruik bestemmingsreserves	-	-
<i>Totaal rentebaten</i>	1.050	477
<i>Netto rentelast</i>	23.965	19.147
Boekwaarde (im)materiële vaste activa per 1 januari	551.940	589.760
½ van de netto-investeringen (respectievelijk € 93.987 en € 95.635)	47.857	23.936
	599.757	613.696
Omslagrente	4,0%	3,12%

Omslagrente

Onze rentekosten bestaan uit:

- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van geldleningen
- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van rekening-courant
- de aan ons eigen vermogen vergoede rente.

Met behulp van een omslagrentepercentage worden de netto rentelasten 'omgeslagen' over alle investeringen. Het omslagrentepercentage berekenen we als volgt.

Rentelasten van jaar X .

Boekwaarde investeringen op 1 januari jaar X + 50% netto-investeringen in jaar X

14 Egalisatiereserves en voorzieningen

Naast onze algemene reserve (zie hoofdstuk 10) en de bestemmingsreserves van de taken (zie hoofdstuk 11) kennen wij een aantal egalisatiereserves en voorzieningen. Rentetoevoeging aan egalisatiereserves vindt alleen plaats bij egalisatiereserves waarvan de vrijval is nog niet is gestart. Wanneer de vrijval is gestart, brengen we de rentevergoeding ten gunste van de exploitatie. Aan voorzieningen voegen we geen rentevergoeding toe. Onderstaand overzicht specificeren we het verloop van deze onderdelen van ons vermogen in 2013.

(bedragen x € 1 miljoen)	Stand 01-01-2013	Vermeerderingen in 2013		Verminderingen in 2013	Stand 31-12-2013
		Rente	Stortingen		
Egalisatiereserves					
CBL-voordeel	3.725	-	-	532	3.193
Keringen Texel	1.591	-	-	659	932
Amsterdam-Noord	9.958	-	-	905	9.052
Erfpachtgronden	10.579	-	-	1.175	9.403
Huisvesting	26.901	-	-	2.242	24.660
Werven	1.605	21	-	73	1.553
CO ₂ -reductie	1.154	-	-	68	1.086
	55.513	21	-	5.655	49.879
Voorzieningen					
Baggeren	7.469	-	11.000	12.400	6.069
Kosten Cross Border Lease	1.050	-	-	150	900
Kosten amovering zuiverings- technische werken	2.611	-	250	820	2.041
Pensioenverplichtingen in eigen beheer	1.158	-	-	310	848
Verbetering organisatie	p.m.	-	-	p.m.	p.m.
Tax-I	386	-	-	42	344
	12.674	-	11.250	13.722	10.202

Egalisatiereserve Cross Border Lease-voordeel

In 1997 is door de CBL-transactie een voordeel ontstaan van ruim € 11 miljoen. De termijn van de CBL-overeenkomst is 23 jaar. Gedurende deze termijn kunnen aanpassingen, verwijdering en verkoop van de in de lease betrokken activa het hoogheemraadschap dwingen tot een terugbetaling van het voordeel. Gezien de nog lange looptijd van de CBL-overeenkomst is het zeker niet ondenkbaar dat de komende jaren een aantal installaties moet worden aangepast. Om deze reden is enige jaren de vrijval van deze reserve gestaakt. Sinds 2012 is de vrijval hervat. Verwachte toekomstige kosten zijn opgenomen in de voorziening Kosten Cross Border Lease.

Egalisatiereserve keringen Texel

Bij de vaststelling van de Jaarrekening 2006 heeft het algemeen bestuur besloten om de ontvangen afkoopsom van het Rijk voor het toekomstig onderhoud van overgenomen primaire zandige keringen op Texel toe te voegen aan een egalisatiereserve.

Egalisatiereserve Amsterdam-Noord

Per 1 januari 2009 heeft het hoogheemraadschap het wegenbeheer in Amsterdam-Noord overgedragen aan de gemeente Amsterdam. Amsterdam heeft een afkoopsom betaald voor de door het hoogheemraadschap gederfde belastingopbrengst. Deze is gestort in een egalisatiereserve. De weggevalle belastingopbrengst van het wegenbeheer wordt jaarlijks gecompenseerd door een onttrekking uit deze reserve.

Egalisatiereserve erfpachtgronden

Door de verkoop van de erfpachtgronden verminderen de jaarlijkse pachttopbrengsten. De inkomsten van de verkopen worden daarom toegevoegd aan een egalisatiereserve. De lagere pachttopbrengsten worden gecompenseerd door de reserve volgens een bepaald schema te laten vrijvallen ten gunste van het exploitatieresultaat.

Egalisatiereserve huisvesting

De verkoopopbrengsten van kantoorpanden worden in de egalisatiereserve huisvesting gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisatiereserve huisvesting gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het nieuwe gebouw in Heerhugowaard. De eerste onttrekking vond plaats in 2011. De reserve wordt benut gedurende de periode die gelijk is aan de gemiddelde afschrijvingstermijn van het nieuwe kantoor.

Egalisatiereserve werven

De verkoopopbrengsten van werven worden in de egalisatiereserve werven gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisatiereserve werven gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het wervenplan. De eerste onttrekking vindt plaats in 2013. De reserve wordt benut gedurende de periode die gelijk is aan de gemiddelde afschrijvingstermijn van het nieuwe kantoor.

Egalisatiereserve CO₂-reductie

Het bestuur heeft besloten in november 2011 een egalisatiereserve te vormen voor de 'Maatregelen CO₂-emissiereductie'. Deze reserve is opgebouwd uit niet bestede budgetten uit 2010 en 2011. De reserve zal worden gebruikt ter dekking van kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te reduceren.

Voorziening baggeren

De voorziening Baggeren is gevormd om schommelingen in de kosten van de baggerwerken te egaliseren. De voorziening is gebaseerd op het Beleidsplan Waterbodems 2012-2016, vastgesteld door het algemeen bestuur in februari 2012.

In de meerjarenraming 2013-2017 heeft het algemeen bestuur gekozen om de jaarlijkse dotatie met € 0,9 miljoen te verlagen. In de begroting 2013 is besloten de dotatie met € 1 miljoen extra te verlagen.

Voorziening kosten Cross Border Lease

In 1997 heeft een van de fusiewaterschappen langjarige CBL-transacties afgesloten. Gedurende de looptijd kunnen aanpassingen, verwijdering en verkoop van de in de lease betrokken activa leiden tot beheers- en/of begeleidingskosten en te betalen afkoopsommen. Deze kosten worden gefinancierd uit een voor dat doel gecreëerde voorziening.

Voorziening kosten amovering zuiveringstechnische werken

In juni 2011 heeft het algemeen bestuur besloten om de bestaande voorziening ter egalisering van de amoveringskosten van zuiveringstechnische werken in stand te houden tot en met 2016. Jaarlijks wordt € 0,3 miljoen aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer

De voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer is ingesteld om te voorzien in de pensioenverplichting van oud-bestuurders.

Voorziening verbetering organisatie

In 2011 is besloten om in de komende jaren de organisatie te veranderen. Verwacht wordt dat de organisatiewijziging frictiekosten veroorzaakt, in 2011 is hiervoor een voorziening getroffen voor € 2,3 miljoen. De onttrekking is nog niet bekend daarom is deze post als p.m. is opgenomen.

Voorziening Tax-i

In 2011 hebben we besloten om deelname aan het project Tax-i van Het Waterschapshuis te beëindigen. In verband met voortijdige beëindiging van onze deelname hebben we een voorziening getroffen voor de reeds gemaakte kosten, omgerekend naar ons deelnamepercentage. In 2012 is een deel van de kosten uit deze voorziening betaald. Verwacht wordt dat uiterlijk in 2013 de kosten van het beëindigen van de deelname uit deze voorziening worden betaald.

15 Financiering

Voor de beleidsvoornemens over financieel risicobeheer verwijzen we naar hoofdstuk 11 van dit jaarplan.

We hebben in de loop der jaren investeringen (vaste activa) gedaan, die we vanwege hun meerjarige nut over meerdere jaren afschrijven. In 2013 investeren we voor € 106,2 miljoen, waarvoor we in enkele gevallen een bijdrage van derden ontvangen (in totaal € 33,7 miljoen). De afschrijvingen over 2013 begroten we op € 41,8 miljoen, terwijl € 1,6 miljoen rente aan de waarde van de activa wordt toegevoegd. Een overzicht per activasoort is als bijlage in hoofdstuk 20.6 opgenomen.

We financieren onze taakuitoefening met eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (leningen). Het verloop van de vaste schulden over 2013 is als bijlage in hoofdstuk 20.5 opgenomen.

Wet Fido

De regels voor een juiste toepassing van het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido). Deze wet heeft als doel een solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden te bevorderen en in stand te houden. Om deze doelstellingen te kunnen toetsen hanteert de wet twee instrumenten.

- De kasgeldlimiet voor de beperking van het renterisico op korte financieringen (<1 jaar).
- De renterisiconorm voor de beperking van het renterisico op lange financieringen (>1 jaar).

De kasgeldlimiet geeft aan tot welk bedrag lagere overheden hun activiteiten met korte middelen mogen financieren. Voor waterschappen is die limiet bepaald op 23 procent van het begrotingstotaal. Elk kalenderkwartaal toetsen we de gemiddelde korte schuld van de betreffende maanden aan de limiet.

Uitgangspunt voor het invoeren van een renterisiconorm is het streven naar een spreiding van looptijden van lange geldleningen. Dit met het oog op een beperking van de renterisico's. Het bedrag aan aflossingen en het leningbedrag dat in aanmerking komt voor een renteherziening mogen in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. De renterisiconorm bedraagt 30 procent van het begrotingstotaal. De maximale herfinancieringsruimte voor 2013 is dus 30 procent van € 254 miljoen (= € 76 miljoen). Het bedrag dat we moeten aflossen bedraagt € 77 miljoen. Dit bedrag is hoog uitgevallen door de aflossing van een basisrentelening (lineaire geldlening, met een vaste rente percentage over de gehele looptijd, plus een variabel rente percentage voor een deel van de looptijd) van € 27 miljoen.

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasuryfunctie en het treasurybeleid

De kredietcrisis heeft geleid tot het aanpassen van het stelsel van regelgeving in de financiële markten. De komende jaren moeten inspanningen worden geleverd om de verslechterde overheidsfinanciën te herstellen. De waterschappen leveren hieraan ook een bijdrage.

Naar verwachting doen zich bij ons geen ontwikkelingen voor die ten opzichte van voorgaande jaren een relevante invloed uitoefenen op het risicoprofiel, de financiële posities, de vermogenswaarden en de geldstromen.

Financiële risico's

De volgende financiële risico's spelen een rol bij het beheer van de liquiditeiten: renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, koersrisico en valutarisico. De twee laatstgenoemde risico's spelen

bij ons niet, omdat overheidsinstellingen slechts met eigen valuta te maken hebben. De inkomende en uitgaande geldstromen van de Cross Border Lease worden afgerekend in US-dollars, zodat we hierover geen valutarisico lopen.

Het renterisicobeheer is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat in de toekomst de rentelasten van vreemd vermogen hoger zullen zijn dan een gewenst niveau, respectievelijk dat de renteopbrengsten van activa lager zullen zijn dan een gewenst niveau. Zolang de rente op korte financieringsmiddelen lager is dan de rente op lange financieringsmiddelen wordt gebruikgemaakt van korte middelen. De berekende grens van het kasgeldlimiet wordt hierbij als maximum aangehouden. Dit tenzij er redenen zijn om hiervan tijdelijk af te wijken, bijvoorbeeld het verlaat opleggen van de omslag.

Het kredietrisicobeheer (of debiteurenrisico) is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid op een waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij. Door het voeren van een strak invorderingsbeleid, met de uiteindelijke inschakeling van deurwaarders, beperken we dit risico zoveel mogelijk. Voor de invordering van waterschapsbelastingen beschikken we over sterke rechtsmiddelen.

Het liquiditeitsrisicobeheer is het beheersen van risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsplanning en meerjareninvesteringsplanning, waardoor de financieringskosten hoger kunnen uitvallen. De beheersing van dit risico is afhankelijk van de hardheid van de cijfers die in de meerjarenbegroting zijn opgenomen.

Ons profiel van de financiële risico's is vrij laag.

Rentevisie

Voor 2013 hanteren we een omslagpercentage van 3,12 procent (begroting 2012: 4 procent).

Rente kortlopende leningen

Voor 2013 verwachten we dat de rente ligt tussen de 0,2 procent en 1,0 procent.

Rente langlopende leningen

De verwachting is dat de rente voor langlopende leningen ten opzichte van het niveau van 2012 ongewijzigd blijft.

Liquiditeitsprognose

Voor het begrotingsjaar hebben we een liquiditeitsprognose opgesteld. Op kasbasis verwachten we € 363 miljoen aan uitgaven en € 347 miljoen aan inkomsten. Per 1 januari 2013 verwachten we een kortlopende schuld van € 30 miljoen.

Op basis van de kasgeldlimiet (23 procent) van het begrotingstotaal (€ 254 miljoen) kunnen we maximaal € 59 miljoen financieren met kortlopende financieringsmiddelen. Bij de huidige rentepercentages is het doelmatig om de ruimte tussen de kasgeldlimiet en de kortlopende schuld te benutten voor financieringsbehoefte.

Treasurybeheer

Het risicoprofiel van de financiering is laag. In de leningenportefeuille vaste schulden bevindt zich een gering aantal leningen (basis rentelening) met de mogelijkheid van beperkte renteherziening tijdens de looptijd. De rente van de overige leningen kan tijdens de looptijd niet worden aangepast. Zoals hiervoor al aangegeven, lopen we niet of nauwelijks krediet-, koers- en valutarisico's. Forse mutaties in aangenomen rentepercentages voor op te nemen en uit te zetten kortlopende financieringsmiddelen kunnen invloed hebben op het begrotingsresultaat.

De korte rente is nog steeds laag (debetrente rekening-courant NWB september 2012: 0,25 procent). Periodiek bekijken we welk deel van de kortlopende financieringsmiddelen we omzetten in geldleningen met een langere looptijd.

Net als voor 2012 stelt het bestuur voor 2013 een kredietruimte voor kortlopende financieringsmiddelen (kasgeld en krediet in rekening-courant) van € 60 miljoen beschikbaar.

De omvang van de leningenportefeuille ramen we per 1 januari 2013 op € 444 miljoen en de reguliere aflossing op € 77 miljoen. In 2013 vinden geen extra aflossingen plaats, omdat we daarvoor volgens de contracten geen mogelijkheden hebben.

Voor 2013 ramen we de omvang van de in de loop van het jaar af te sluiten vaste geldleningen geraamd op € 124 miljoen. Per 31 december 2013 is de omvang van de leningenportefeuille € 491 miljoen.

Het gemiddelde rentepercentage van de langlopende geldleningen is 3,95 procent. Ten tijde van het opstellen van het Jaarplan 2013 (september 2012) bedroeg de rente voor rentevaste leningen met een looptijd van twintig jaar 3 procent. De gemiddelde afschrijvingstermijn van investeringen is 13,2 jaar. Bij het aantrekken van vaste geldleningen sluiten we hier zo veel mogelijk bij aan. Aflossing vindt plaats in jaarlijks gelijke termijnen.

Kort geld trekken we aan in de vorm van een rekening-courant krediet, kasgeld- en call-geldleningen bij de huisbankier (NWB) of bij andere geldverstrekkers die voldoende kredietwaardig zijn.

16 Cultuurhistorisch erfgoed

De kosten voor het beheer en onderhoud van het cultuurhistorisch erfgoed hebben we zichtbaar gemaakt in dit hoofdstuk. De kosten zijn ondergebracht in de programma's waarop ze betrekking hebben.

In mei 2008 hebben we besloten het Noorderpolderhuis (NPH) in eigendom en beheer te houden. Het besluit heeft geleid tot de discussie of een deel van het werfterrein in medegebruik kan worden gegeven. We nemen hierover in 2012 een besluit.

Vooruitlopend op dit besluit hebben we in de begroting 2013 € 100.000,- opgenomen, voor elektrische, mechanische en bouwkundige aanpassingen van het NPH.

Het Stoomgemaal Vier Noorder Koggen bij Medemblik is sinds 2009 weer ons eigendom. De restauratie heeft vertraging opgelopen door de aanwezigheid van asbest, maar is inmiddels afgerond. Het museumgemaal is heropend. Met ingang van 2013 nemen we het dagelijks beheer en onderhoud over het terrein en opstallen. Met het Stoommachine Museum (SSM) maken we afspraken over hun aandeel in het beheer en onderhoud. Hiervoor wordt mogelijk een meerjarig onderhoudsplan gemaakt. In de begroting 2013 is slechts een gering budget voor onderhoud opgenomen, omdat in het eerste jaar geen onderhoud wordt verwacht aan het stoomgemaal en terrein. De dienstwoning naast het museum maakt tevens deel uit van de eigendomsoverdracht van het gemaal. De woning maakt geen deel uit van het renovatieproject van het gemaal en wordt sinds 2010 beheerd en onderhouden door ons.

We hebben een uitgebreide collectie kunst en antiek. Een deel van de collectie is tentoongesteld in ons kantoor in Heerhugowaard. Ook zijn de kantoorruimten ermee verfraaid. Op basis van scenario's maken we een afweging over hoe we in de toekomst met de collectie willen omgegaan. Voor het huidige beheer huren we per actie menskracht in. De personeelskosten hebben betrekking op de functie van de kunsthistoricus.

Bij het opstellen van de meerjarenraming en de jaarschijf 2013 hebben we rekening gehouden met het wegwerken van een achterstand in het onderhoudniveau van onze molens. In 2014 is de achterstand geheel ingelopen. De bijdrage op grond van de BRIM (Bijdrageregeling instandhouding monumenten van de Rijksdienst voor Cultureel erfgoed) voor de periode 2013-2017 hebben we aangevraagd. De subsidiabele kosten zijn nog niet vastgesteld en de beschikkingen moeten nog worden afgegeven. Vandaar dat deze subsidies p.m. zijn begroot.

Naast de molens en het stoomgemaal hebben nog een aantal historische objecten, meestal gemalen, in beheer die geen bijdrage meer leveren aan onze taken. Deze objecten inventariseren we in 2013 en maken we vervolgens zichtbaar in het hoofdstuk Cultureelhistorisch erfgoed.

De historische archieven van de vele rechtsvoorgangers van Hollands Noorderkwartier zijn grotendeels ondergebracht bij de regionale archiefdiensten Alkmaar, Hoorn en Purmerend. Momenteel is in totaal bijna 1.600 strekkende meter archief daar ondergebracht. De archivaris van het Regionaal Archief Alkmaar houdt toezicht op het archief. De kunsthistoricus gebruikt het archief voor het vergroten van het historisch besef van de inwoners.

We verstrekken subsidies voor cultuurhistorisch erfgoed volgens onze Subsidieverordening 2006.

De exploitatie van cultuurhistorisch erfgoed 2013 is als volgt.

	Kosten	Opbrengsten
Noorderpolderhuis	110.000	
Verzekering kunst- en antiekcollectie	10.000	
Medewerker/inhuurbudget	45.000	
Stoomgemaal Vier Noorder Koggen	5.000 ¹	
Molens	356.000	PM
Historische archieven	226.500	
Subsidies cultuur-historisch erfgoed	60.000	
Totaal	812.500	PM

¹ (excl. kosten voor asbestsanering terrein)

17 Verbonden partijen

Met ingang van 1 januari 2013 hebben wij een bestuurlijk en financieel belang in 13 organisaties. Dit zijn er twee minder dan in 2012. Eind 2012 eindigt ons belang in Uitwaterende Sluizen Lease I CV en USHN Lease Management III CV. De overeenkomst met Phillip Morris loopt dan af.

Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur van een organisatie of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer we middelen ter beschikking hebben gesteld en die we kwijt zijn in geval van faillissement of wanneer financiële problemen op ons kunnen worden verhaald. In november 2011 hebben we de beleidsnota 'Verbonden partijen' vastgesteld. Onder een verbonden partij wordt een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie verstaan waarin het waterschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Dit hoofdstuk bevat een overzicht van onze verbonden partijen. In onderstaande tabel zijn de financiële waarden van de deelnemingen op 31 december 2011 weergegeven (x € 1.000,-).

Naam van de verbonden partij		De Nederlandse Waterschapsbank (NWB)	
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Korte en langlopende kredieten verlenen. De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, electronic banking en consultancy.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2010	31-12-2011
	Vaste activa	€ 57.219	€ 67.696
	Eigen vermogen	€ 1.068	€ 1.188
	Vreemd vermogen	€ 56.151	€ 66.508
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4399 aandelen A van € 115 204 aandelen B van € 119,60 Totaal € 530.283		
Continue risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen		
Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2010	31-12-2011
	Vaste activa	€ 118.533	€ 136.460
	Eigen vermogen	€ 2.259	€ 1.897
	Vreemd vermogen	€ 116.274	€ 134.563
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17355 aandelen van € 2,50, totaal € 43.388		
Continue risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat geïnvesteerd is in de aandelen. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Het Waterschapshuis		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Sinds 1 juli 2012 bestaat naast de Stichting Het Waterschapshuis de gemeenschappelijke regeling (GR) Het Waterschapshuis. De transitie van de stichting naar de GR staat gepland voor 1 januari 2013. Daarna kan de stichting worden opgeheven. Tot die tijd bestaan er dus twee juridische vormen.		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen (AB-lid GR), secretaris-directeur (lid adviesraad van de stichting en lid programmaraad gemeenschappelijke regeling), ambtenaren lid van begeleidingscommissies. Voor de stichting is de Dijkgraaf als lid van de Unie van Waterschappen deelnemer vanuit HHNK.		
Openbaar belang	De uitvoeringsorganisatie voor de 25 waterschappen op ICT-gebied. Met als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2010	31-12-2011
	Vaste activa	€ 5.858	€ 1.246
	Vlottende activa	€ 13.209	€ 17.922
	Eigen vermogen	€ 2.169	€ 2.280
	Vreemd vermogen	€ 16.898	€ 16.888
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur (stichting). Lid in het algemeen bestuur in de GR		
Financieel belang	Stichting: De ledenvergadering van de Unie van Waterschappen stelt de jaarlijkse bijdragen van de waterschappen aan Het Waterschapshuis vast, draagt de bestuurders van de stichting voor en adviseert over jaarplanning en jaarbegroting van Het Waterschapshuis en over wijziging van de statuten. De begroting van Het Waterschapshuis bedraagt ruim € 19 miljoen. HHNK heeft een borgstelling afgegeven voor een bedrag van € 1,4 miljoen. GR: Het financieel belang in de gemeenschappelijke regeling is bij het opstellen van de begroting nihil.		
Continue risico	Stichting: Het risico dat wordt gelopen, is voornamelijk financieel en imagoschade. HHNK staat garant voor een bedrag van € 1,4 mln.		
Acuut risico	Doordat de overdracht van de activa en passiva van de stichting naar de gemeenschappelijke regeling nog steeds niet is geëffectueerd, bestaat de kans dat de aansturing van de activiteiten van het Waterschapshuis niet optimaal is waardoor projecten worden vertraagd. De transitie staat gepland op 1 januari 2013.		

Naam van de verbonden partij	HVC		
Vestigingsplaats	Alkmaar		
Juridische vorm	NV		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Waterketen		
Openbaar belang	Gezamenlijke afvalverwerking		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2010	31-12-2011
	Vaste activa	n.v.t.	n.v.t.
	Vlottende activa	n.v.t.	n.v.t.
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een NV met andere overheden		
Financieel belang	7 aandelen ter waarde van € 318,15		
Continue risico	Aandeelhouderschap van HVC per 1 januari 2012 betekent dat HHNK garant staat voor 0,23% van de aangegane gegarandeerde leningen. Per 1 januari 2012 betekent dit een garantstelling door HHNK van circa € 1.600.000,-.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Waterproef		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaar (directeur) is bestuurder stichting		
Openbaar belang	Verzorgt laboratoriumactiviteiten voor HHNK en Waternet.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2010	31-12-2011
	Vaste activa	€ 1.014	€ 1.062
	Vlottende activa	€ 799	€ 871
	Eigen vermogen	€ 606	€ 587
	Vreemd vermogen	€ 1.207	€ 1.345
Bestuurlijk belang	Bestuurslid		
Financieel belang	Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet.		
Continue risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Unie van Waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging (rechtspersoon)		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de Europese Unie, het parlement en ministeries.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2010	31-12-2011
	Vaste activa	€ 12.391	€ 12.257
	Vlottende activa	€ 2.446	€ 2.493
	Eigen vermogen	€ 3.322	€ 3.111
	Vreemd vermogen	€ 11.515	€ 11.639
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de ledenvergadering, evenredige vertegenwoordiging.		
Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen.		
Continue risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Het algemeen bestuur kan besluiten nemen met financiële gevolgen die niet gedekt zijn door D&H of CHI.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	NV Baggerzorg		
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Afdelingshoofd Watersystemen		
Openbaar belang	Het bewerken, verwerken en hergebruiken van verontreinigde baggerspecie uit regionale oppervlaktewateren.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2010	31-12-2011
	Vaste activa	€ 892	€ 976
	Vlottende activa	€ 1.570	€ 328
	Eigen vermogen	€ 1.287	€ 1.361
	Vreemd vermogen	€ 1.175	€ 1.459
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigingsbevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78% dochteronderneming van Afvalzorg Grondstromen BV. De overige aandelen zijn in het bezit van het HHNK. Aandelenkapitaal HHNK is € 81.000.		
Continue risico	Het risico voor de aandeelhouder beperkt zich tot de wettelijke risico's.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij		Muskusrattenbestrijding	
Vestigingsplaats	Breukelen		
Juridische vorm	Overeenkomst van gemene rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Waterkeringen en wegen		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2010	31-12-2011
	Vaste activa	N.v.t.	N.v.t.
	Vlottende activa		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met andere overheden.		
Financieel belang	Mede betalen van salarissen muskusrattenbestrijders.		
Continue risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten (5 jaar). Tussentijdse opzegging niet mogelijk gedurende 2 jaar.		
Acuut risico	Organisatorische aanloopproblemen (personele kosten)		

Naam van de verbonden partij		Beemster Werelderfgoed	
Vestigingsplaats	Middenbeemster		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen, vertegenwoordigd door ambtenaar bestuurszaken.		
Openbaar belang	De gemeente Beemster en HHNK zijn de siteholders van het werelderfgoed. Deze organisaties zijn verantwoordelijk voor het beheer en behoud van de droogmakerij.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2010	31-12-2011
	Vaste activa	Niet bekend	Niet bekend
	Vlottende activa		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Bestuurslid. De regels voor de siteholders zijn vastgelegd in een convenant.		
Financieel belang	In 2009 € 5.436 bijgedragen.		
Continue risico	Indien de siteholders niet meer aan de eisen van de Unesco voldoen, kan de Beemster van de werelderfgoedlijst worden gehaald.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Stoomgemaal Vier Noorder Koggen (en daaraan gelieerde stichtingen)		
Vestigingsplaats	Hoorn		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen		
Openbaar belang	Instandhouding historisch stoomgemaal en gebouwen op een waterkering.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2010	31-12-2011
	Vaste activa	€ 6.000	€ 9.000
	Vlottende activa	€ 766.500	€ 708.000
	Eigen vermogen	€ 665.500	€ 711.500
	Vreemd vermogen	€ 107.000	€ 5.500
Bestuurlijk belang	Lid algemeen bestuur		
Financieel belang	Financiële bijdrage stichting (huren van ruimten) aan HHNK.		
Continue risico	Eventueel wegvallen van de financiële bijdrage van de stichting vermeerderd de exploitatielasten van HHNK.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Netherlands Water Partnership (NWP)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Vacant		
Openbaar belang	Het NWP is een publiek-privaat samenwerkingsverband waarbinnen bedrijven, overheden, kennisinstellingen en non-profitorganisaties samenwerken om samen de (internationale) positie van de Nederlandse watersector te versterken.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2010	31-12-2011
	Vaste activa	Niet bekend	Niet bekend
	Vlottende activa		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	1 van de 181 deelnemers		
Financieel belang	Deelnemers van het NWP betalen contributie. HHNK betaalt € 3000 per jaar.		
Continue risico	Niet bekend		
Acuut risico	Niet bekend		

Naam van de verbonden partij		Polderlandstichting II	
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaar FCB		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease constructie. De stichting is opgericht omdat de statuten van de Nederlandse Waterschapsbank bepalen dat alleen leningen mogen worden verstrekt aan rechtspersonen waarvan de meerderheid van de zeggenschap in handen is van (lagere) overheden.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2010	31-12-2011
<i>(in duizenden USD)</i>	Vaste activa	7.348	7.324
	Vlottende activa	534	534
	Eigen vermogen	0	7.878
	Vreemd vermogen	7.882	7.858
Bestuurlijk belang	In het bestuur van de stichting hebben 3 vertegenwoordigers van de waterschapopen en één vertegenwoordiger van de Nederlandse Waterschapsbank zitting.		
Financieel belang	Er worden leningen verstrekt aan de maatschap.		
Continue risico	Door de CBL-constructie zijn de installaties niet meer in het bezit van HHNK. Indien er grote investeringen aan deze installaties gedaan moeten worden, brengt dat extra kosten met zich mee.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij		Uitwaterende Sluizen Lease I BV	
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaren (directeur en projectendirecteur)		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease constructie		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2010	31-12-2011
	Vaste activa	€ 120	€ 129
	Vlottende activa	€ 24	€ 24
	Eigen vermogen	€ 126	€ 135
	Vreemd vermogen	€ 18	€ 18
Continue risico	De constructie is ingewikkeld. Er bestaat kans op hoge naheffingen bij de opheffing van de constructie. Indien een installatie die in de CBL-constructie zit, aangepast moet worden, kan dat financiële gevolgen hebben.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	USHN Lease Management III BV		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaren (directeur en projectendirecteur)		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease constructie		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
<i>(bedragen in duizenden USD)</i>	Vaste activa	114.599	123.225
	Vlottende activa	19.067	18.966
	Eigen vermogen	115.515	124.040
	Vreemd vermogen	18.151	18.151
Continue risico	Constructie is ingewikkeld, kans op hoge naheffingen bij opheffing van de constructie. Indien een installatie die in de CBL-constructie zit, aangepast moet worden kan dat financiële gevolgen hebben		
Acuut risico	Geen		

18 EMU-saldo

Tijdens de Europese Raad in Maastricht in 1991 maakten de toenmalige regeringsleiders afspraken over het vervolg van de interne markt: de Economische en Monetaire Unie (EMU). Voor het economische deel van de EMU zijn de lidstaten primair zelf verantwoordelijk. Het nationale economische beleid stemmen de lidstaten wel op elkaar af. De Nederlandse waterschappen verschaffen in hun begrotingen en jaarrekeningen inzicht in het EMU-saldo van de organisatie.

De berekening van het voor 2013 begrote EMU-saldo is als volgt.

EMU-saldo (bedragen x € 1.000)		
EMU-exploitatiesaldo		-24.225
Vermeerderingen investeringen	-106.191	
Investeringsubsidies en bijdragen van derden	33.678	
Afschrijvingen	41.836	
Invloed investeringen		-30.677
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	11.250	
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-13.722	
Invloed voorzieningen		-2.472
EMU-saldo volgens begroting 2013		-57.374

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie in het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economische Monetaire Unie (EMU) is in het Verdrag van Maastricht een aantal afspraken gemaakt. Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort (overheidstekort) van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlandse Product (BBP). De afgelopen jaren is gebleken dat een aantal landen binnen de EMU (Griekenland, Ierland, Spanje, Italië) deze norm overschreden.

Om er voor te zorgen dat het Nederlandse tekort binnen de gestelde norm van 3% blijft, worden op dit moment wettelijke maatregelen voorbereid. Met de wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet HOF, thans nog in concept) wordt o.a. bepaald dat de begroting van ieder waterschap zodanig moet zijn ingericht dat het EMU-saldo binnen de aangegeven grenzen blijft.

Op basis van zeer voorlopige cijfers 2012 is berekend dat het toegestane individuele EMU-tekort 2013 voor HHNK uitkomt op € 33,4 miljoen. De begrotingcijfers 2013 geven een tekort aan van € 57,4. De overschrijding bedraagt € 24.

Als de wet HOF van kracht wordt, zal binnen de begroting voor het tekort dekking moeten worden gezocht. Zodra deze situatie zich voordoet, zullen wij u nadere voorstellen doen om aan de gestelde norm te voldoen.

19 Exploitatie

19.1 Exploitatie naar programma

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
Waterveiligheid	7.196	10.759	16.446
Voldoende water	55.761	66.666	68.765
Schoon water	67.524	73.092	75.178
Veilige (vaar) wegen	16.534	22.435	20.029
Bestuur en organisatie	-158.837	-164.187	-171.963
Totaal exclusief dotaties en onttrekkingen reserves	-12.208	-8.765	-8.455
Dotaties en onttrekkingen aan reserves	12.205	8.765	8.455
Eindtotaal	3	-	-

19.2 Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
Kostensoorten			
Rente	19.284	25.015	19.627
Afschrijvingen	35.437	40.016	41.836
Personeelslasten	68.173	69.648	75.455
Goederen en diensten van derden	92.913	97.919	102.910
Bijdragen aan derden	188	-	-
Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	12.625	14.306	14.483
Subtotaal kostensoorten	228.620	246.894	254.311
Opbrengstsoorten			
Financiële baten	4.785	3.907	2.191
Personeelsbaten	603	236	302
Goederen en diensten aan derden	14.056	7.650	6.139
Bijdragen van derden	7.115	6.554	7.602
Waterschapsbelastingen	188.711	194.802	202.597
Interne verrekeningen	25.557	24.980	26.947
Subtotaal inkomstensoorten	240.827	238.129	245.777
Exploitatieresultaat	12.207	-8.765	-8.535
Toevoegingen aan reserves	-16.845	-1.878	-380
Onttrekkingen aan reserves	4.641	10.643	8.915
	3	-	-

19.3 Toelichting op de begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

Hieronder geven we per kosten- en opbrengstsoort een nadere toelichting op belangrijke ontwikkelingen in 2013 en opvallende afwijkingen ten opzichte van de Begroting 2012. Als er geen bijzonderheden zijn, is geen toelichting gegeven.

Rente

De rentekosten dalen van € 25,0 miljoen naar € 19,6 miljoen. Deze daling wordt veroorzaakt door het lagere renteniveau.

Afschrijvingen

Door de ingebruikname van nieuwe investeringen, stijgen de afschrijvingskosten van € 40,0 miljoen naar € 41,8 miljoen.

Personeelslasten

De personeelslasten stijgen met € 5,8 miljoen. Hierin is begrepen een stijging van de inhuur(kosten) van € 2,4 miljoen. De uitkomsten van de Cao-onderhandelingen 2012/2013 veroorzaken een stijging van € 1,2 miljoen. Het restant van de stijging van € 2,2 miljoen is het gevolg van de invoering van het Individuele Keuze Budget (IKB), een regeling waarin medewerkers flexibel gekapitaliseerde arbeidsvoorwaarden kunnen uitruilen.

Een stijging van de formatie en hogere inschaling van een aantal zwaarder geworden managementfuncties in het kader van het organisatieverbeteringstraject Henze 2.12 wordt binnen de personeelsbegroting opgevangen. Dit betreft ondermeer de conversie van relatief dure inhuur ten behoeve van het Hoogwaterbeschermingsprogramma in medewerkers in dienst van HHNK, de versterking van de financiële functie en het instellen van een Bureau Kwaliteitszorg.

Goederen en diensten van derden

De stijging van deze kosten van € 5,0 miljoen kan volledig worden verklaard doordat de solidariteitsbijdrage van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) in de exploitatiebegroting is opgenomen. Deze bijdrage werd in voorgaande jaren in de investeringsbegroting opgenomen.

Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien

Deze post stijgt met € 0,2 miljoen. De toevoeging aan de baggervoorziening daalt met € 1,9 miljoen. In de begroting 2013 is de post Onvoorzien verhoogd met € 2,2 miljoen (tot totaal € 3,2 miljoen) ten opzichte van 2012.

Financiële baten

Per saldo dalen de inkomsten op deze post met € 2,7 miljoen. Deze daling wordt veroorzaakt door een lagere vergoeding aan het eigen vermogen doordat het omslagrentepercentage is verlaagd en het eigen vermogen daalt.

Goederen en diensten aan derden

De daling van deze post wordt met name veroorzaakt doordat in 2012 een incidentele opbrengst was begroot voor de verwachte verkoop van kantoorpanden in Edam.

Interne verrekeningen

De stijging van deze post wordt voor € 4,0 miljoen veroorzaakt doordat er meer uren op investeringen worden verantwoord. Hier tegenover staan lagere geactiveerde rentekosten in verband het lagere omslagrentepercentage en grote investeringswerken die in gebruik worden genomen.

19.4 Begroting naar taken (kostendragers)

De voor de uitvoering van de waterschapstaken benodigde belastingopbrengsten en -tarieven zijn in onderstaande tabel opgenomen.

	Belastingtarieven 2012	Begroting 2012 (x € 1.000)	Belastingtarieven 2013	Begroting 2013 (x € 1.000)
Zuivering				
Nettokosten toegerekend aan de zuiveringstaak		73.770		74.717
Onvoorzien		386		1.151
Gederfde opbrengst als gevolg van kwijtschelding		2.473		2.252
Bruto belastingopbrengst		76.629		78.060
Onttrekkingen/dotaties aan de reserve zuivering		-1.800		-3.260
Netto op te leggen zuiveringsheffing		74.829		74.860
Tarief zuiveringsheffing	€ 54,96		€ 52,64	
Watersysteem				
Netto-kosten die worden toegerekend aan de watersysteemtaak		104.195		110.058
Onvoorzien		640		1.882
Gederfde opbrengst als gevolg van kwijtschelding		1.618		1.509
Bruto belastingopbrengst		106.453		113.449
Onttrekkingen/dotaties aan de reserve watersysteem		-1.100		380
Netto op te leggen watersysteemheffing		105.353		113.829
Netto op te leggen verontreinigingsheffing		1.182		476
Tarieven watersysteemheffing:				
Ingezetenen	€ 80,92		€ 83,94	
Ongebouwd	€ 86,25		€ 93,78	
Ongebouwd verharde openbare wegen	€ 172,50		€ 187,56	
Ongebouwd buitendijks vrijafstromend	€ 21,56		€ 23,45	
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrijafstromend	€ 107,81		€ 117,23	
Gebouwd	0,0420%		0,04910%	
Gebouwd buitendijks vrijafstromend	0,0105%		0,01228%	
Natuurterrein	€ 4,49		€ 4,88	
Tarief Verontreinigingsheffing	€ 54,96		€ 52,64	
Wegen				
Netto-kosten die worden toegerekend aan de wegentaak		15.960		14.196
Onvoorzien		70		201

	Belastingtarieven 2012	Begroting 2012 (x € 1.000)	Belastingtarieven 2013	Begroting 2013 (x € 1.000)
Gederfde opbrengst als gevolg van kwijtschelding		256		251
Bruto belastingopbrengst		16.286		14.648
Onttrekkingen/dotaties aan de reserves wegen		-2.848		-1.216
Netto op te leggen wegenheffing		13.438		13.432
Tarieven wegenheffing				
Ingezetenen	€ 36,07		€ 35,18	
Ongebouwd	€ 17,28		€ 17,39	
Gebouwd	0,01062%		0,01125%	
Natuurterrein	€ 0,77		€ 0,78	

20 Bijlagen

20.1 Belastingprofielen

Onderstaand schema toont het aanslagbedrag voor diverse soorten belastingplichtigen. De bedragen zijn bedoeld als voorbeeld en kunnen slechts in beperkte mate worden toegepast op persoonlijke situaties, omdat met name de WOZ-waarde van een pand niet elk jaar hetzelfde is.

Bij de voorbeeldprofielen voor de aanslagbedragen 2013 is rekening gehouden met een WOZ-waard ontwikkeling van -6%. Deze waarden vermindering is gebaseerd op de CBS-index voor het gebied van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Voorbeeldprofielen (bedragen x € 1)	Exclusief de wegentaak		Inclusief de wegentaak	
	Aanslagbedrag 2012	Aanslagbedrag 2013	Aanslagbedrag 2012	Aanslagbedrag 2013
Eenpersoonshuishouden	136	137	171	172
Meerpersoonshuishouden	246	242	281	277
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2012 € 240.000, 2013 € 225.600)	344	353	404	413
Meerpersoonshuishouden met eigen huis (2012 € 500.000, 2013 € 470.000)	450	473	537	561
Procesindustrie	89.184	87.570	92.304	90.729
Groothandel	1.529	1636	1.778	1.889
Klein-bedrijf	410	435	472	499
Groot veeteeltbedrijf (40 ha.)	4.023	4.372	4.818	5.172
Klein veeteeltbedrijf (20 ha.)	2.012	2.172	2.389	2.552
Glastuinbouwbedrijf	336	352	380	396
Natuurgebied	45	49	53	57

In onderstaande tabel zijn de voorbeeldprofielen weergegeven die van toepassing wanneer in 2013 de tariefdifferentiatie wordt toegepast voor binnendijs ongebouwd verharde openbare wegen met 200% te verhogen.

Voorbeeldprofielen (bedragen x € 1)	Exclusief de wegentaak		Inclusief de wegentaak	
	Aanslagbedrag 2012	Aanslagbedrag 2013	Aanslagbedrag 2012	Aanslagbedrag 2013
Groot veeteeltbedrijf (40 ha)	4.023	4.070	4.818	4.868
Klein veeteeltbedrijf (20 ha)	2.012	2.022	2.389	2.399

20.2 Personeelslasten en formatie

De voor 2013 begrote personeelslasten en formatie zijn als volgt.

(bedragen x € 1.000)	Formatie Begroting 2012 (aantal)	Formatie begroting 2013 (aantal)	Personeels- lasten begroting 2012	Personeels- lasten begroting 2013
Bestuur	4,8	4,8	569	709
Directie	3,0	3,0	429	438
Staffuncties	27,5	35,66	2.178	3.185
Primaire afdelingen + programmabureau	543,7	510,53	46.511	46.447
Ondersteunende afdelingen	245,7	303,67	17.469	22.797
Niet geplaatste medewerkers en regelingen voormalig bestuur en personeel			1.259	546
Opleidingenbudget			1.234	1.334
Totaal	824,7	857,66	69.648	75.455

De personeelslasten stijgen met € 5,8 miljoen. Hierin is begrepen een stijging van de inhuur(kosten) van € 2,4 miljoen. De uitkomsten van de Cao-onderhandelingen 2012/2013 veroorzaken een stijging van € 1,2 miljoen. Het restant van de stijging van € 2,2 miljoen is het gevolg van de invoering van het Individuele Keuze Budget (IKB), een regeling waarin medewerkers flexibel gekapitaliseerde arbeidsvoorwaarden kunnen uitruilen.

Een stijging van de formatie en hogere inschaling van een aantal zwaarder geworden managementfuncties in het kader van het organisatieverbeteringstraject Henze 2.12 wordt binnen de personeelsbegroting opgevangen. Dit betreft ondermeer de conversie van relatief dure inhuur ten behoeve van het Hoogwaterbeschermingsprogramma in medewerkers in dienst van HHNK, de versterking van de financiële functie en het instellen van een Bureau Kwaliteitszorg.

Het verschil bij het onderdeel bestuur wordt veroorzaakt doordat in de begroting 2012 de vergoeding voor CHI leden slechts voor een lid is begroot. In de begroting 2013 is rekening gehouden met 30 CHI leden.

20.3 Recapitulatie programma-investeringen

Programma-investeringen		(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
Waterveiligheid	Programma op orde brengen primaire keringen	Uitgaven	30,7	36,0	26,3
		Inkomsten	-31,5	-30,8	-26,3
		Netto	-0,8	5,2	-
Voldoende water	Programma bestrijding wateroverlast	Uitgaven	8,0	13,3	20,8
		Inkomsten	-5,5	-5,2	-6,1
		Netto	2,5	8,1	14,7
	Programma verbetering boezemkades	Uitgaven	6,9	10,5	11,9
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	6,9	10,5	11,9
Schoon water	Programma uitvoering KRW	Uitgaven	0,9	1,0	2,1
		Inkomsten	-	-	-0,1
		Netto	0,9	1,0	2,0
Veilige (vaar) wegen	Programma verkeersveiligheid	Uitgaven	1,1	2,8	-
		Inkomsten	-0,9	-1,9	-
		Netto	0,2	0,9	-
Totaal netto programma-investeringen			9,7	25,7	28,6

De investeringen van het programma Verkeersveiligheid zijn vanaf 2013 opgenomen bij de beheerinvesteringen

20.4 Recapitulatie beheerinvesteringen

Beheerinvesteringen		(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
Waterveiligheid	Beheer van de waterkering	Uitgaven	6,6	2,1	2,0
		Inkomsten	-1,2	-1,0	-
		Netto	5,4	1,1	2,0
Voldoende water	Integraal beheer van het watersysteem	Uitgaven	10,7	10,7	12,9
		Inkomsten	-1,2	-1,0	-0,6
		Netto	9,5	9,7	12,3
Schoon water	Beheer van lozingen	Uitgaven	38,0	23,7	21,4
		Inkomsten	-0,5	-0,5	-0,4
		Netto	37,5	23,2	21,0
Veilige (vaar) wegen	Wegenbeheer	Uitgaven	0,2	1,2	2,5
		Inkomsten	0,1	-0,3	-0,1
		Netto	0,3	0,9	2,4
	Vaarwegen	Uitgaven	0,8	0,6	0,2
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	0,8	0,6	0,2
Bestuur en organisatie	Heffing en invordering	Uitgaven	-	-	-
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	-	-	-
	Bestuur en externe communicatie	Uitgaven	-	0,1	-
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	-	0,1	-
	Bedrijfsondersteuning	Uitgaven	15,1	3,5	6,0
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	15,1	3,5	6,0
	Crisisbeheersing	Uitgaven	-	0,1	-
		Inkomsten	-	-	-
		Netto	-	0,1	-
Totaal netto beheerinvesteringen			68,6	39,2	43,9

De investeringen van het programma Verkeersveiligheid zijn vanaf 2013 opgenomen bij de beheerinvesteringen.

20.5 Vaste activa

Het hoogheemraadschap heeft in de loop der jaren investeringen (vaste activa) gedaan, die vanwege hun meerjarige nut over meerdere jaren worden afgeschreven. In 2013 wordt voor € 106,2 miljoen nieuwe investeringen gedaan, waarvoor in enkele gevallen een bijdrage van derden wordt ontvangen (in totaal € 33,7 miljoen). De afschrijvingen over 2013 worden begroot op € 41,8 miljoen, terwijl € 1,7 miljoen rente aan de waarde van de activa wordt toegevoegd.

Per soort activum is het verloop over 2013 als volgt:

Bedragen x € 1.000	Boek- waarde 1-1-2013	Desinves- teringen 2013	Inves- teringen 2013	Bijdragen van derden 2013	Afschrij- vingen 2013	Geacti- veerde rente 2013	Boek- waarde 31-12-2013
Gronden	19.053	-	3.120	-	-337	52	21.888
Vervoermiddelen en werktuigen	228	-	-	-	-73	-	155
Overige bedrijfsmiddelen	4.058	-	572	-	-1.556	6	3.080
Kantoren, woningen en werkplaatsen	48.602	-	5.407	-	-2.645	122	51.486
Waterkeringen	42.027	-	39.347	-26.323	-3.079	255	52.227
Watergangen, kunstwerken en gemalen	99.543	-	29.657	-6.785	-5.531	644	117.528
Zuivering- technische werken	268.873	-	21.382	-400	-19.016	436	271.275
Wegen	20.429	-	1.675	-	-2.435	27	19.696
Vaarwegen en havens	325	-	200	-	-11	3	517
Verkiezingen	-	-	-	-	-	-	-
Onderzoek, voorbereiding en ontwikkeling	18.258	-	2.740	-	-4.277	102	16.823
Bijdragen en afkoopsommen	16.348	-	2.091	-170	-2.877	26	15.418
Totaal	537.744	-	106.191	-33.678	-41.837	1.673	570.093

20.6 Vaste schulden

Het verloop van onze vaste (**langlopende**) schulden over 2013 is als volgt.

(bedragen x € 1.000)	Stand per 1 januari 2013	Mutaties in 2013		Stand per 31 december 2013	Rente 2013
		Vermeer- deringen	Aflossingen		
Afgesloten leningen t/m 2011	353.942		71.372	282.570	
Afsluiten in 2012	90.000		6.000	84.000	
Afsluiten in 2013		124.000		124.000	
Subtotaal leningen	443.942	124.000	77.372	490.570	17.286
Waarborgsommen	52			52	
Totaal vaste schulden	443.994	124.000	77.372	490.622	17.286

Het verloop van onze (langlopende en kortlopende) schulden over 2013 is als volgt

(bedragen x € 1.000)	Stand per 1 januari 2013	Mutaties in 2013		Stand per 31 december 2013	Rente 2013
		Vermeer- deringen	Aflossingen		
Afgesloten leningen t/m 2011	353.942		71.372	282.570	
Afsluiten in 2012	90.000		6.000	84.000	
Afsluiten in 2013		124.000		124.000	
Subtotaal leningen	443.942	124.000	77.372	490.570	17.286
Waarborgsommen	52			52	
Kortlopende leningen	30.000			30.000	75
Totaal schulden	473.994	124.000	77.372	520.622	17.361

20.7 Afkortingenlijst

BBVW	Besluit beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBL	Cross border lease
CROW	Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw en de verkeerstechniek
EMU	Europese monetaire unie
FIDO	Financiering decentrale overheden
Fte	Full time equivalent (formatieplaats)
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
IBA	Individuele behandeling van afvalwater
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IKB	Individueel Keuze Budget
KRW	Kaderrichtlijn water
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
PI	Prestatie-indicator
rwzi	Rioolwaterzuiveringsinrichting
SDI	Slibdrooginstallatie
SGBP	Stroomgebiedsbeheerplan
SKINT	Skills improvement and new technologies
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
Ve	Vervuilingseenheid
VBK	Verbetering boezemkades
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNK	Veiligheid Nederland in Kaart
WBP4	Waterbeheerplan 2010-2015
Woz	Waardering onroerende zaken